

Környe

Településfejlesztési koncepció

Megalapozó vizsgálat

Véleményezés

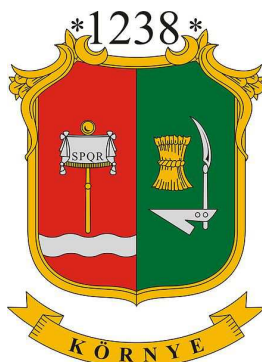
Jóváhagyva a .../2019. (... ..) Kt. határozattal!

Munkaszám: 17080/K

2019. április

T.P**T A L E N T - P L A N** Tervező, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
9023 Győr, Richter János u. 11.; Tel: 96/418-373; Fax: 96/418-699; E-mail: talent_plan@arrabonet.hu; www.talent-plan.hu

Környe településfejlesztési koncepció Megalapozó vizsgálat

Tervező:

Németh Gyula

TT1 08-0066

Társtervező:

Tóth Csaba

Közlekedés tervező:

Miklósi Attila

TKö 08-513

Tájépítész:

Pintér Gabriella

TK-2 08-0373

Villamos tervező,
vízi közmű tervező,
hírközlési tervező**Ferenczi Huba**

TE-T 08-0253

TH-T 08-0253

TV-T 08-0373

Tartalomjegyzék

1	HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	6
1.1	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	6
1.1.1	Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás	7
1.1.2	Által-ér szövetség	8
1.2	A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	9
1.2.1	Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	9
1.2.2	Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója (KEM TFK)	11
1.3	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	19
1.3.1	Országos Területrendezési Terv (OTrT)	19
1.3.2	Komárom-Esztergom Megyei Területrendezési Terv	21
1.4	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Környe fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	23
1.5	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	24
1.5.1	A hatályban lévő településrendezési eszközök	24
1.5.2	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	26
1.6	A település társadalma	27
1.6.1	Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	27
1.6.1.1	Népesség összetétele, alakulása	27
1.6.2	Települési identitást erősítő tényezők	35
1.6.2.1	Történelmi áttekintés	35
1.6.2.2	Környebánya története	36
1.6.2.3	A község címere	40
1.7	A település humán infrastruktúrája	42
1.7.1	Humán közszolgáltatások	42
1.7.2	Esélyegyenlőség biztosítása	45
1.8	A település gazdasága	45
1.8.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	45
1.8.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	45
1.8.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	47
1.8.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	49
1.8.5	Ingyatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	52
1.9	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	55
1.9.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	55
1.9.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	55
1.9.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	56
1.9.4	Foglalkoztatáspolitikai	57
1.9.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás	57
1.9.6	Intézményfenntartás	57
1.9.7	Energiagazdálkodás	57
1.10	Településüzemeltetési szolgáltatások	58
1.11	A táji és természeti adottságok vizsgálata	59
1.11.1	Természeti adottságok	59
1.11.2	Tájhasználat, tájszerkezet	60
1.11.2.1	Természetvédelmi övezet	62
1.11.3	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	64

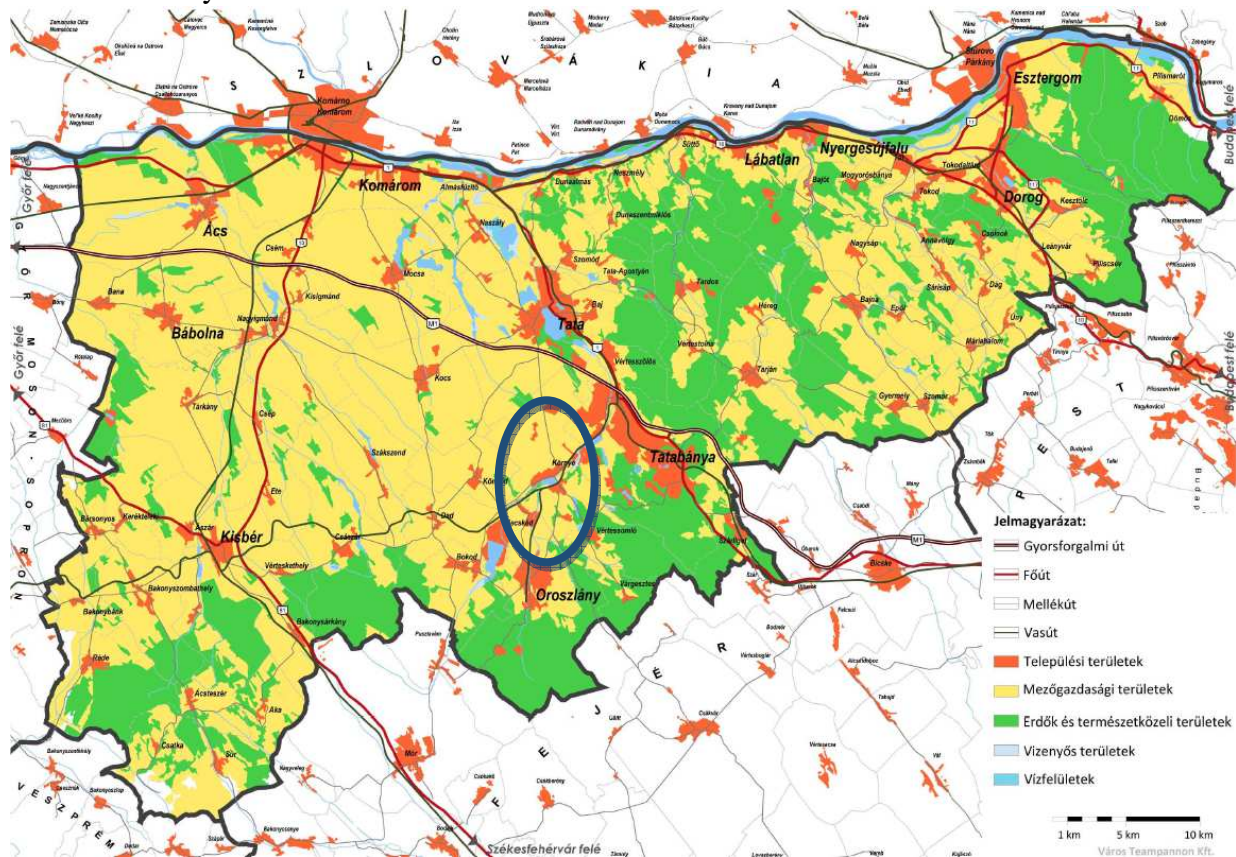
1.12	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	64
1.12.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	64
1.13	Az épített környezet vizsgálata	77
1.13.1	Terület felhasználás vizsgálata	77
1.13.2	A telekstruktúra vizsgálata	79
1.13.2.1	Telekmorfológia és telekméret vizsgálata	79
1.13.3	Épületállomány	82
1.13.4	Az építmények vizsgálata	82
1.13.4.1	Beépítési jellemzők	82
1.13.4.2	Magasság, szintszám, tetőidom	82
1.13.4.3	Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	83
1.13.5	Az épített környezet értékei	84
1.13.5.1	A település fejlődésének áttekintése	84
1.13.5.2	Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület	88
1.13.5.3	Műemlék, műemlékegyüttes	88
1.13.5.4	Helyi védelem	90
1.14	Közlekedés	92
1.14.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	92
1.14.2	Közösségi közlekedés	92
1.14.2.1	Közúti	92
1.14.2.2	Kötőtpályás	93
1.14.3	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	93
1.14.4	Parkolás	93
1.15	Közművesítés	94
1.15.1	Víziközművek	94
1.15.1.1	Vízgazdálkodás és vízellátás	94
1.15.1.2	Szennyvízelvezetés	94
1.15.1.3	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	94
1.15.2	Energia	95
1.15.2.1	Energiagazdálkodás és energiaellátás	95
1.15.3	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	97
1.16	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	98
1.16.1	talaj	98
1.16.2	felszíni és a felszín alatti vizek	99
1.16.3	levegőtisztaság és védelme	101
1.16.4	zaj- és rezgésterhelés	101
1.16.5	hulladékkezelés	101
Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	102	
1.16.6	Építésföldtani korlátok	102
1.16.6.1	Alábányászott területek, barlangok és pincék területei	102
1.16.6.2	Csúszás-, süllyedésveszélyes területek	102
1.16.6.3	Földrengés veszélyeztetett területei	103
1.16.7	Vízrajzi veszélyeztetettség	104
1.16.7.1	Árvízveszélyes területek	104
1.16.7.2	Belvízveszélyes területek	104
1.16.7.3	Mélyfekvésű területek	104
1.16.7.4	Egyéb	104
1.17	Ásványi nyersanyag lelőhely	104
1.18	Éghajlat	104
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	105
2.1	SWOT – analízis	105
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	110

3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	110
3.2	Problématérkép/értéktérkép	111
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	113
3.3.1	településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	113
3.3.1.1	Központi belterület	114
3.3.1.2	Leshegy	114
3.3.1.3	Újtelep	114
3.3.1.4	Birkás major	114
3.3.1.5	Környebánya	114
3.3.1.6	Irtás puszta	114
3.3.1.7	Repülőtér	114
3.3.1.8	Öreghegy	115
3.3.1.9	Homokdűlő	115
3.3.1.10	Patár puszta, Fácánkert	115
3.3.1.11	Tagyospuszta	115
3.3.1.12	Szentgyörgy puszta	115
3.3.1.13	Ipari park	115

1 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Környe község Komárom-Esztergom megyében Tatabánya megyeszékhelytől délnyugatra öt kilométer távolságra fekszik. Területe 45 km², melyhez Környebánya, Szentgyörgypuszta, Tagyospuszta és Irtáspuszta is hozzátartozik. Jelenleg a lakosság létszáma 4 544 fő. A település Budapesttől 70 km-re található, Tatabányától nyugatra. Autóval az M1-es autópálya tatabányai leágazásáról közelíthető meg legkönnyebben. Vasúttal a Tatabánya – Oroszlány vonalon juthatunk el Környére.

1. ábra: Komárom-Esztergom megye átnézeti térképe (Forrás: KEM TFK)

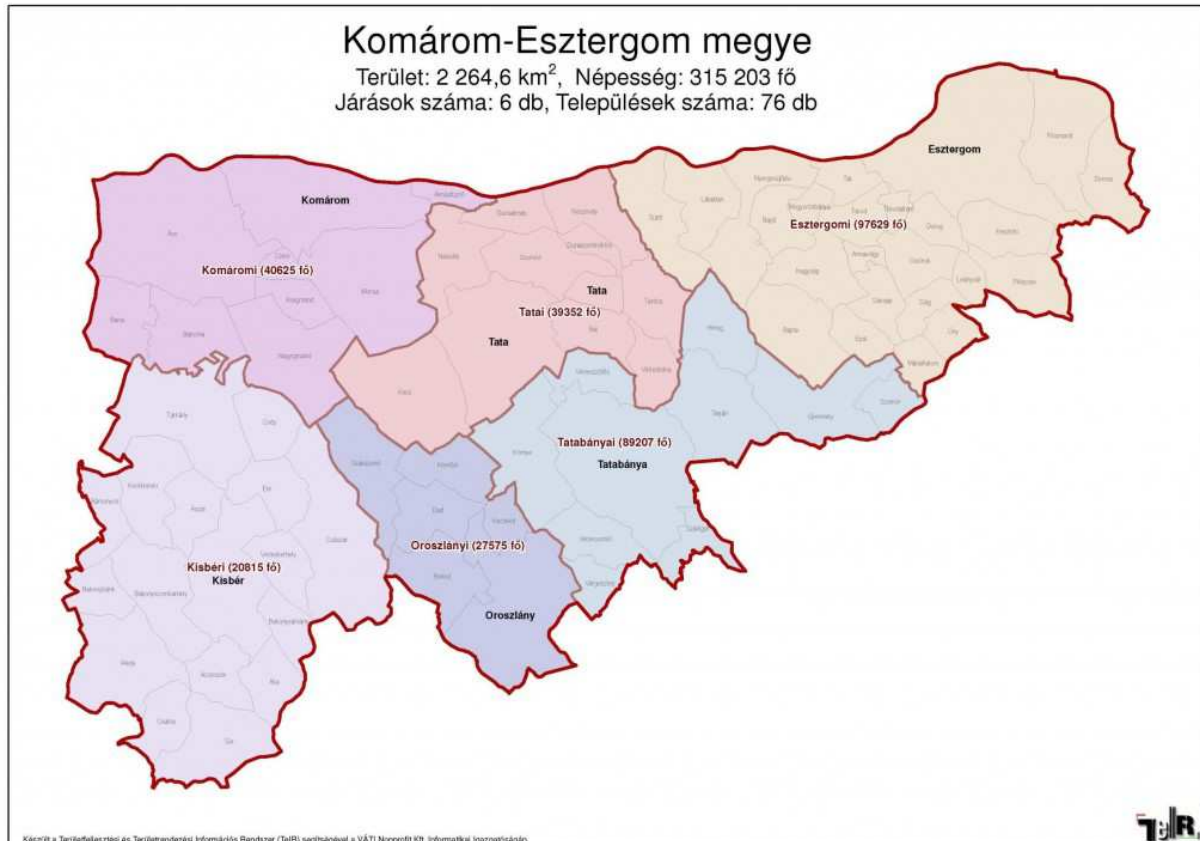
Szomszédos települések: Kömlőd, Dad, Kecskéd, Oroszlány, Vértessomló, Tatabánya, Vértesszőlős, Tata, Kocs

A település a szomszédos településekhez erdőterülettel, mezőgazdasági területtel, vízgazdálkodási területtel, gazdasági területtel (Tatabánya) és repülőtér területtel (Kecskéd) csatlakozik.

A település két város, egy kisebb; Oroszlány és egy nagyobb; Tatabánya között fekszik, ugyanakkor e városok központjai viszonylag közel helyezkednek el Környe belterületéhez. Tatabánya a térség központja, 72 000 lakosú, szénbányászati és nehézipari múltú. Tatabányának jóval nagyobb a lakossága, így nagyobb súllyal bír, mint a Környét övező többi

település. A település ugyanakkor nagymértékben függ Tatabányától, mivel csak ott vannak középiskolák, nagyobb bevásárlóhelyek, kórház.

Tatabánya és Környe 1997 óta működtet közösen ipari parkot, miután a közigazgatásilag szomszédos megyeszékhely rendelkezésre álló területei „elfogytak”. Többen járnak ide dolgozni, a munkahelyekhez való eljutást az ottani cégek különjáratai biztosítják.

2. ábra: Komárom-Esztergom megye járási 2013-tól (Készült a VÁTI Nonprofit Kft. Informatikai Igazgatóságán)

A fenti ábrán Komárom-Esztergom megye járásai láthatók 2013-tól, Környe a megyében középen helyet foglaló tatabányai járáshoz tartozik, a járást 85054 fő lakja, ezzel a 6 járásból a 2. legnépesebb. A tatabányai járáshoz tartozó települések: Tatabánya, Gyermely, Héreg, Környe, Szárliget, Szomor, Tarján, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős. Környe határos a tatai és oroszlányi járással is.

1.1.1 Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás¹

A Társulás rövid bemutatása:

Az 1996-ban megalkotott területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján Tatabánya és nyolc környező település - Gyermely, Héreg, Környe, Szomor,

¹

¹ Forrás: <http://www.tatabanya-kisterseg.hu>

Tarján, Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős - önkormányzata Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás néven területfejlesztési önkormányzati társulást alapított. Szárliget 2000-ben csatlakozott a kistérségi társuláshoz.

A kistérség összehangolt fejlesztésének előmozdítása és az önkormányzati közszolgáltatások színvonalának emelése érdekében a Társulás a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény alapján, 2005. április 20-án Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulássá alakult át. A Tatabányai Többcélú Kistérség Társulás jogutódja a Tatabánya és Környéke Kistérségi Társulásnak, és ellátja a kistérségi fejlesztési tanács feladatait.

A társulás célja a részvevő települések összehangolt fejlesztése, közös területfejlesztési programok kialakítása és az ezek megvalósítását szolgáló közös pénzalap létrehozása. A társulás összefogja és koordinálja a térség gazdasági, kulturális, idegenforgalmi és infrastrukturális programjait, feltárja a finanszírozási lehetőségeket. A társulás a tagönkormányzatok fejlesztési érdekeinek együttes és egységes érdekképviselőjét látja el.

A Társulás elnöke Schmidt Csaba, Tatabánya Megyei Jogú Város polgármestere, az egyik elnökhelyettes Beke László, Környe Község polgármestere.

1.1.2 Által-ér szövetség²

1994-ben alakult meg az Által-ér Szövetség, mely a maga nemében – mint vízgyűjtőre szerveződő együttműködés – az egyik elsőnek számított Magyarországon. Hosszú évek óta nem lehetett Tatán az Öreg-tóban fürödni, amikor a város a többedik tanulmány elkészítésével próbálta megtalálni a megoldás kulcsát. Az akkori tanulmányt készítő cég több, mint egyéves helyzetfeltáró munka során egy vízgyűjtő szintű együttműködésre tett javaslatot. Világossá vált, hogy az Öreg-tó rendkívül összetett problémáira csakis a tágabb térséggel összefogva lehetett megoldást találni. Ekkor Tata városa kilépett a nyilvánosság elé és hívó szavára 20 szervezet fejezte ki segítőkészségét.

Az együttműködés tényleges formájára akkor még több alternatívára érkezett javaslat, mígnem a választás a szövetségi formára (egyesületre) esett. Ilyen előzmények után alakult meg Tatán az Által-ér Vízgyűjtő Helyreállítási és Fejlesztési Szövetség (röviden: Által-ér Szövetség) 1994. január 17-én.

Elindult egy olyan folyamat, amelynek hátterében – néha talán nem is tudatosan, de mégis mind magától értetődőbb gondolatként – egyre inkább ott lebegett, hogy az Által-ér vidékén élő 160 ezer ember valahogy szorosabban tartozik össze. Ma már egyértelmű a térségbeli szereplők számára, hogy a vízgyűjtő környezetvédelmi problémái csakis szélesedő összefogással oldhatók meg. Az egymásra utaltság felismerése, az összefogás igénye mind több felelősen gondolkodó lokálpatriótában erősödik.

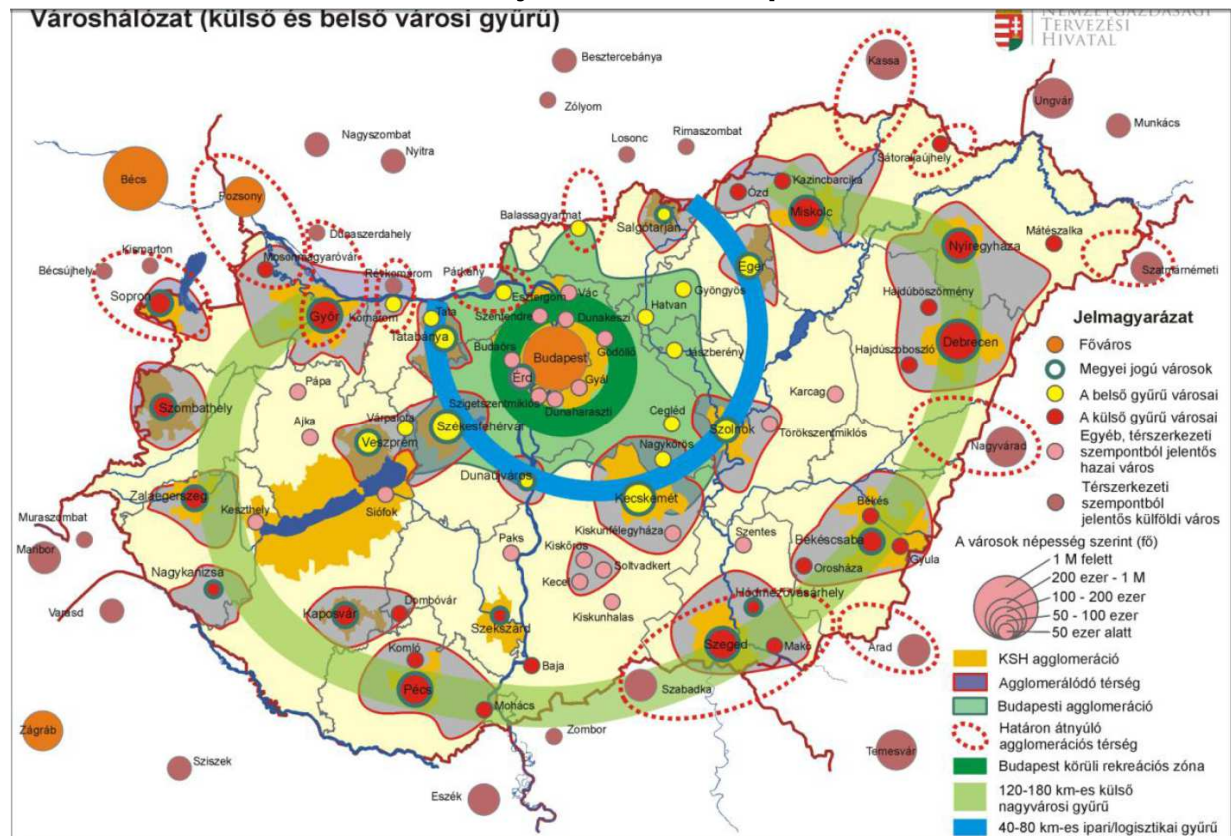
Célok: a természeti erőforrások tartalmas hasznosítására van szükség az eddig elért egyensúly megtartásához, s ez az igazi nagy tennivaló az elkövetkező évekre vonatkozóan. Amit sikerült megőrizni, azt gyarapítani kell a szemléletmód erősítése mellett.

²

Forrás: <http://www.tata.hu>

1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció³

3. ábra: Városhálózat (Forrás: OFTK)

Környe Tatabánya agglomerálódó térségébe tartozik, a megyeszékhely és környéke a Budapest körüli 40-80 km-es ipari/logisztikai gyűrű része.

Tatabánya a megújuló város, Komárom-Esztergom megye gazdasági központja, versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát település, amely folytatja az elért eredmények megtartásához szükséges infrastrukturális és gazdasági célú fejlesztéseket, a táji környezeti szempontok figyelembevételével. Ehhez a következő húzóágazatok adnak alapot: autóipar, gumiiipar, elektronika, gépipar, orvosi műszergyártás, környezetvédelmi ipar, legfontosabb kitérési pontjai: feldolgozóipar (gép-, és elektronikai ipar, high-tech ipar), logisztika. Tatabánya, Oroszlány-Tata-Komárom városokkal, városhálózati csomóponti térségként a megye gazdasági motorja.

A belső gyűrű várostérségeinek fejlesztési irányai

- A fővárost tehermentesítő belső gyűrű városait összekötő közlekedési hálózatfejlesztés.
- A városok már meglévő és piacképes ipari, logisztikai funkcióit erősítő gazdaságfejlesztési politika megvalósítása, összhangban a fővárosi agglomeráció ipari és barnamezős területeinek fejlesztésével.

³ Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14001.pdf>

- A városok gazdasági profiljához illeszkedő és oktatási intézmények fokozott fejlesztése, létrehozása.
- A gyűrűn belüli kapcsolatrendszerre, munkamegosztásra épülő klaszterek, beszállítói hálózatok kialakítása.
- A főváros, a fővárosi agglomeráció és a gyűrű városai közötti napi ingázási kapcsolatokat segítő közösségi közlekedési rendszer kialakítása.
- A fokozott közlekedési és ipari környezetterhelés hatásait csökkentő környezeti fejlesztések, például a zajvédelem, a környezetbiztonság javítása. A települési területek összenövésének elkerülése, a városi területek körüli rekreációs zónák biztosítása.
- „Budapest Üzleti Régió” építése a belső gyűrű városai, Budapest és az agglomeráció együttműködésében, közös területi tervezéssel, összehangolt adó-, befektetési-, innovációs-és közlekedési politikával és fejlesztésekkel.

Ebbe a térségbe tartoznak a Budapesttől körülbelül egyórányi útra levő városok: Tatabánya, Dunaújváros, Kecskemét, Szolnok, Salgótarján, valamint a helyi földrajzi adottságok miatt a városi íven kívül elhelyezkedő Veszprém és Eger. Ennek a fővárostól nagyjából 40-100 km-re húzódó gyűrűnek a városai többnyire dinamikusan fejlődnek, a fővároshoz közeli fekvésük és eleve meglévő ipari/logisztikai potenciáljuk lehetővé teszi, hogy a termelés és a logisztika terén feladatokat vegyenek át a fővárostól. A fejlesztéspolitikának ugyanakkor figyelmet kell fordítani arra is, hogy meggátolja ezen városok funkcionális kiüresedését Budapest elszívó hatása miatt.

A nagyvárosok belső ívén több kisebb város is található, melyek hasonló adottságokkal bírnak, például Komárom, Drog, Tata, Oroszlány, Esztergom, Hatvan, Jászberény, Gyöngyös. A kiváló közlekedési elérhetőségre épülhet az egyes városok közötti gazdasági munkamegosztás, beszállítói együttműködések vagy összehangolt fejlesztések formájában.

Komárom-Esztergom megye

POZICIONÁLÁS

A megye az Európai Duna Régió kiemelkedő fejlődési potenciálú Bécs-Budapest gravitációs térségében helyezkedik el. Kis mérete ellenére differenciált gazdasági, táji adottságok, természeti, kulturális értékek nagy gazdagsága, alulhasznosított turisztikai potenciál jellemzi. Térszerkezetét a kiváló elérést biztosító Helsinki folyosók és a gyenge észak-déli kapcsolatok (hiányzó hidak és főutak) határozzák meg. A népsűrűség magas, a lakosság 2/3-a él városokban. A vidéki térségekben és a hagyományos ipari-bányászati központokban jelentős az elvándorlás, a Dunakanyar északi részén viszont nő a népesség. Az agrárgazdaság teljesítménye csökkent, de a Kisalföldön jelentős a versenyképes nagyüzemek súlya. Az ipari termelés 98%-át a feldolgozóipar (gép-, jármű-, vegyipar, elektronika) adja, a hagyományos villamosenergia-ipar leépülőben, de fejlődik a megújuló energiaforrások hasznosítása. Az újraparosítási folyamat a válság hatására lassult, a 11 ipari park jelentős területkínálattal bír. Gyenge a megye K+F+I kapacitása. Az egy lakosra jutó termelési érték az országos átlag négyszerese, a gazdaságilag aktív népesség aránya magas, alacsony viszont a felsőfokú végzettségűek aránya.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

• Oroszlány-Tatabánya-Tata-Komárom városhálózati csomópont fejlesztése:

Tatabánya gazdasági központi szerepének megőrzése, további megerősítése mellett versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát urbanizált táj kialakítása, az elért eredmények megtartásához szükséges infrastrukturális és gazdasági

célú fejlesztések folytatása, az Által-ér völgyének fenntartható vízgazdálkodási, ökológiai, rekreációs fejlesztése.

- Esztergom- Párkány és Komárom-Komarno várospárok központoszerepének fejlesztésére építve a Duna mente struktúraváltása: az észak-déli kapcsolatok megerősítése-kiépítése, a nemzetközi térszervező funkciók, összehangolt logisztikai kapacitások, meglévő gazdasági potenciálok hasznosítása, az árvízvédelem és az intermodális közlekedésfejlesztés összehangolása, diverzifikált, nem szállításigényes gazdaság; a Duna, a dombvidék, a világörökség várományos területek turisztikai potenciáljainak kihasználása)
- A megyei vidéki tájak új egyensúlyának kialakítása (kisalföldi agrárvertikum nagytérségi integrációja; integrált fenntartható vízgazdálkodás infrastruktúrája, kooperáló erős vidéki közösségek innovatív kezdeményezéseinek támogatása; a munkaerő-piaci központok elérhetőségének javítása, központi szerepű települések funkciójának megerősítése; élıhetőség, rekreációs funkció és a dombvidéki mozaikos táj adottságaira épülő helyi gazdaság együttműködésre épülő fejlesztése).
- Rozsdaterületek, barnamezős területek, tájsebek, meglévő, de nem használt falusi feldolgozó-kapacitások differenciált újrahhasznosítása, rehabilitációja, kezelése, fenntartható területgazdálkodás, településüzemeltetés, környezeti veszélyforrások felszámolása, tájgondnokság megszervezése, kooperációra épülő tájfejlesztés.
- A megye energiaipari pozíciójának megerősítése az energiaszektor struktúraváltására építve (a táji, környezeti, térszerkezeti adottságok, az európai (Duna régiós) és az országos energiastratégia és a befektetői szándékok összehangolt figyelembe vételével).
- Kvaterner szektor, K+F, felsőoktatás és középfokú szakképzés megerősítése, az együttműködési kultúra és a vállalkozási hajlandóság erősítése, a leszakadó településrészek és társadalmi csoportok integrálásának, felzárkózásának, befogadásának ösztönzése.

1.2.2 Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója (KEM TFK)⁴

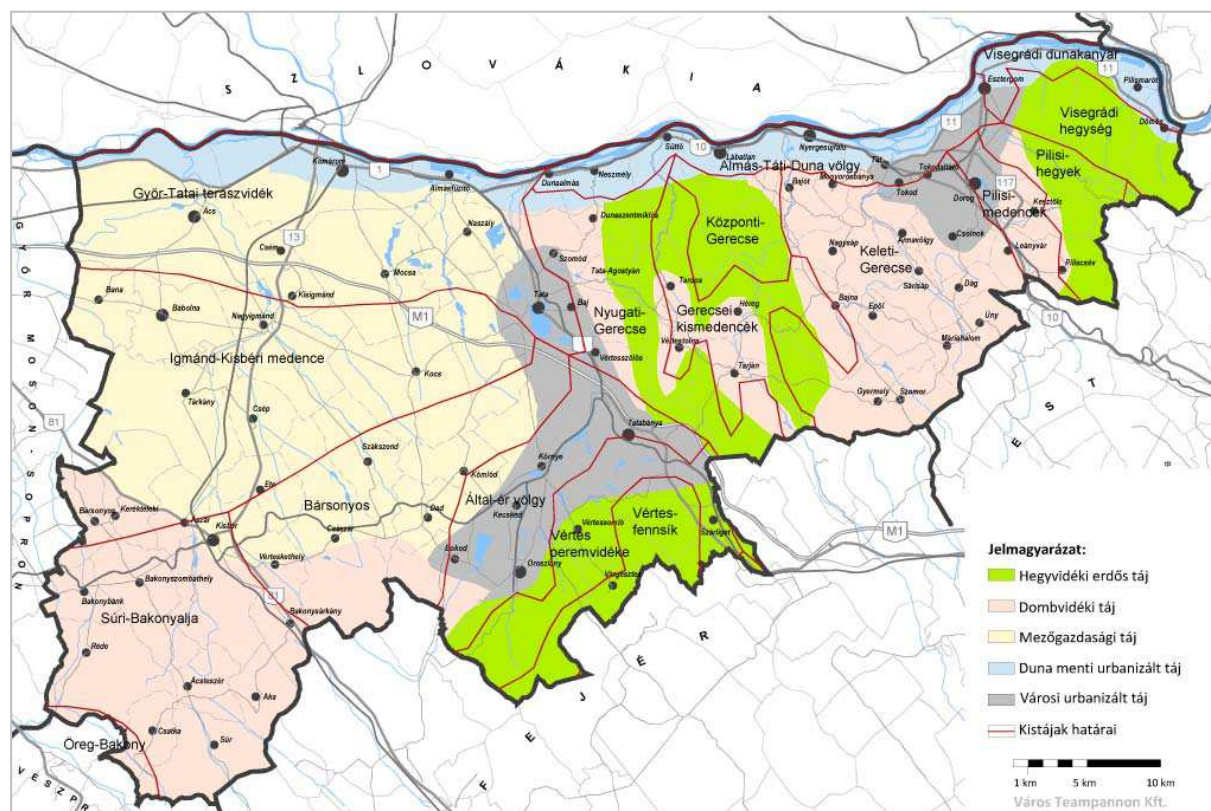
Nagytérségi összefüggések

A korábbi tervekben nem szereplő, elsősorban idegenforgalmi-turisztikai vonatkozású nagytérségi összefüggésként értelmezhető a ma reneszánszát élő, országhatárokon átívelő **zarándokturizmus**. A „Mária út”, mely vallási kegyhelyeket, központokat érintő gyalogos útvonal, a megyében is számos települést érint: Csatka, Súr, Oroszlány (Majki remeteség), Vértessomló, Tatabánya (Csákányos-pusztá). A Mariazellt Mátraverebélyvel összekötő „Gyöngyök útja” a megyében Pilisszentlélek (Esztergom), Esztergom, Esztergom-Kertváros, Dorog, Tokod, Mogyorósbánya, Péliföldszentkereszt (Bajót), Pusztamarót (Nyergesújfalu), Tardos, Agostyán (Ágoston-liget), Baj, Tata, **Szentgyörgy-pusztá (Környe)**, **Nagytagyospusztá (Környe)**, Vértessomló, Majk-pusztá (Oroszlány), (Mór).

⁴

Forrás: <http://www.kemoh.hu/index.php?fmp=4&masoldal=1&oldal=statikusoldalak/soldal210.inc>

A táj jellemzői

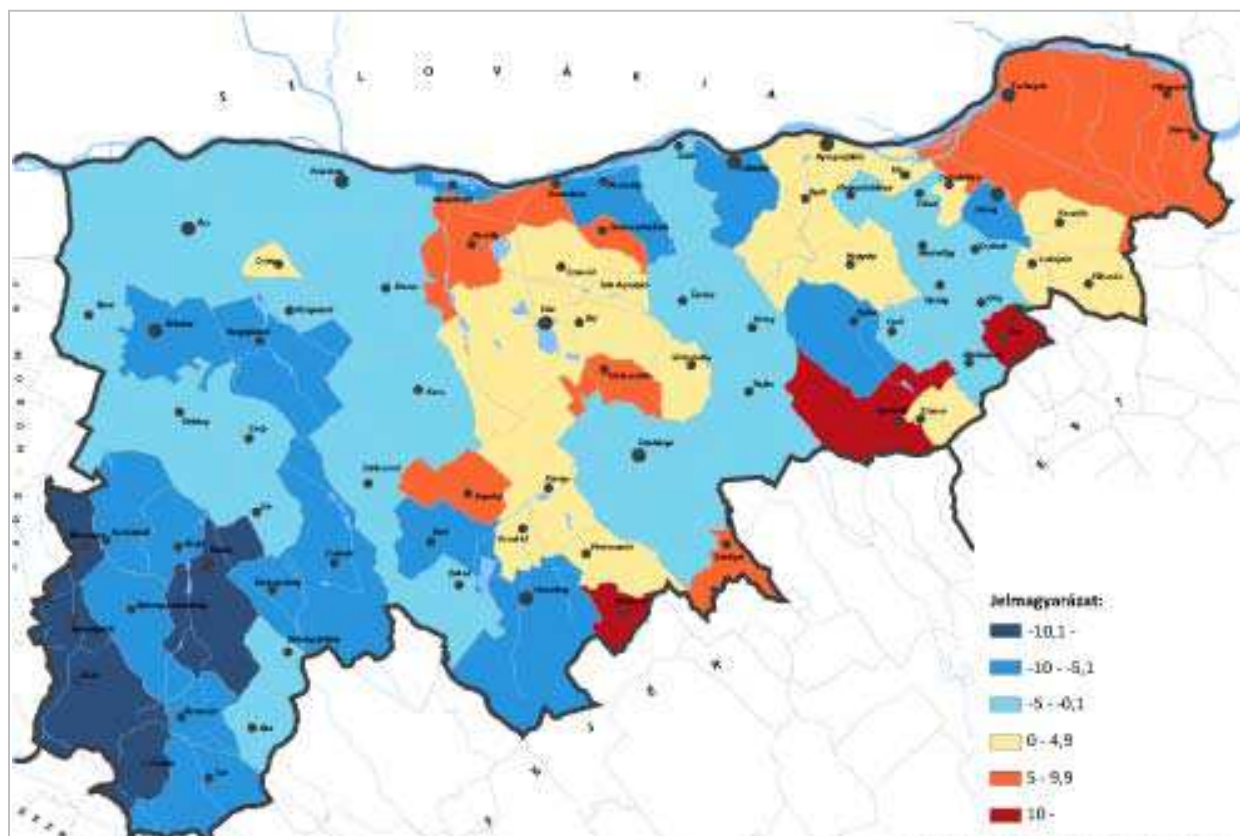

4. ábra: A megye kistéjai és tájszerkezete (Forrás: KEM TFK)

Környe három kistéjnek is része; a község közigazgatási területének középső része az Által-ér völgybe tartozik (46 %), az északi rész Bársonyoshoz (42 %), a déli rész a Vértés peremvidékéhez (12 %).

Tata-Tatabánya-Oroszlány, illetve Dorog-Esztergom térsége **urbanizált tájak** a legfontosabb iparosodott térségek a megyében. Ebbe a tájszerkezeti egységbe tartoznak a megye gazdasága szempontjából meghatározó **városok együttese** és a közvetlen környezetükben lévő települések. **Tata-Tatabánya-Oroszlány** urbanizált térségéhez szervesen kapcsolódik Szomód, Baj, Vértesszőlős, **Környe**, Kecskéd és Bokod, **Dorog-Esztergom** térségéhez Tokod, Tokodaltáró, Tát, Csolnok. Ezen tájegységekre a szénbányászat és az arra települt nehézipar, energetika volt jellemző. Ennek következményeként meddőhányók, salakhányók, pernyehányók maradtak a tájban, amelyek tájrehabilitációja nagyrészt még várat magára. A **városok ipari, gazdasági szerkezete megváltozott**, amelynek következményeként a térség környezetminősége jelentősen javult. A barnamezős ipari területek újrahaznosítása lassú ütemben halad, helyette új zöldmezős iparterületek kijelölése következett be a gazdaságfejlesztés és foglalkoztatottság érdekében.

Ennek következtében a beépített és a beépítésre szánt területek aránya, a biológiailag aktív, kondicionáló hatású zöldfelületek rovására, jelentős mértékben megnövekedett.

Népesség

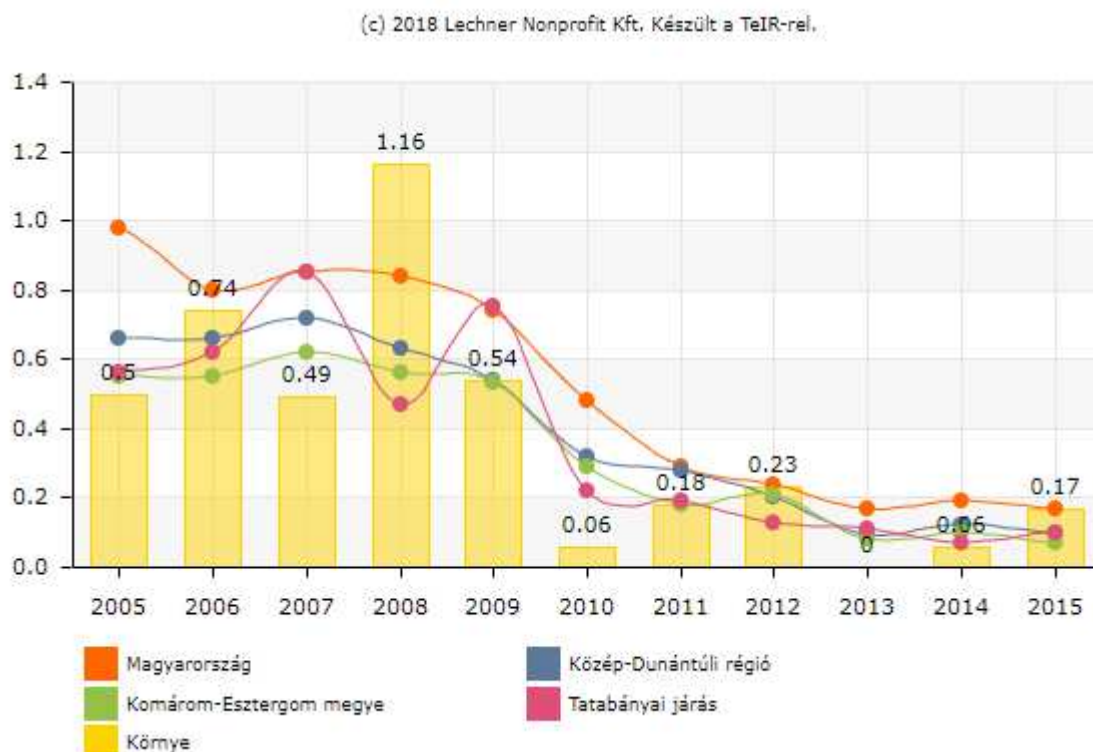
5. ábra: A megyei települések népességszám 2001-2010 közötti változása (Forrás: KEM TFK)

A megye népességszáma 1990 óta gyakorlatilag stagnál, de a népességszám alakulásában kistérségenként számottevő különbségek mutatkoznak a természetes szaporodás, illetve fogyás, valamint a belföldi vándorlási különbözet függvényében. Az elmúlt, közel egy évtized során, a megye kistérségei közül az Oroszlányi és a Kisbéri kistérségben csökkent a megyei átlagot többszörösen meghaladó mértékben a lakónépesség, míg két kistérségben – Tatai és Esztergomi kistérségek – növekedett a lakónépesség száma.

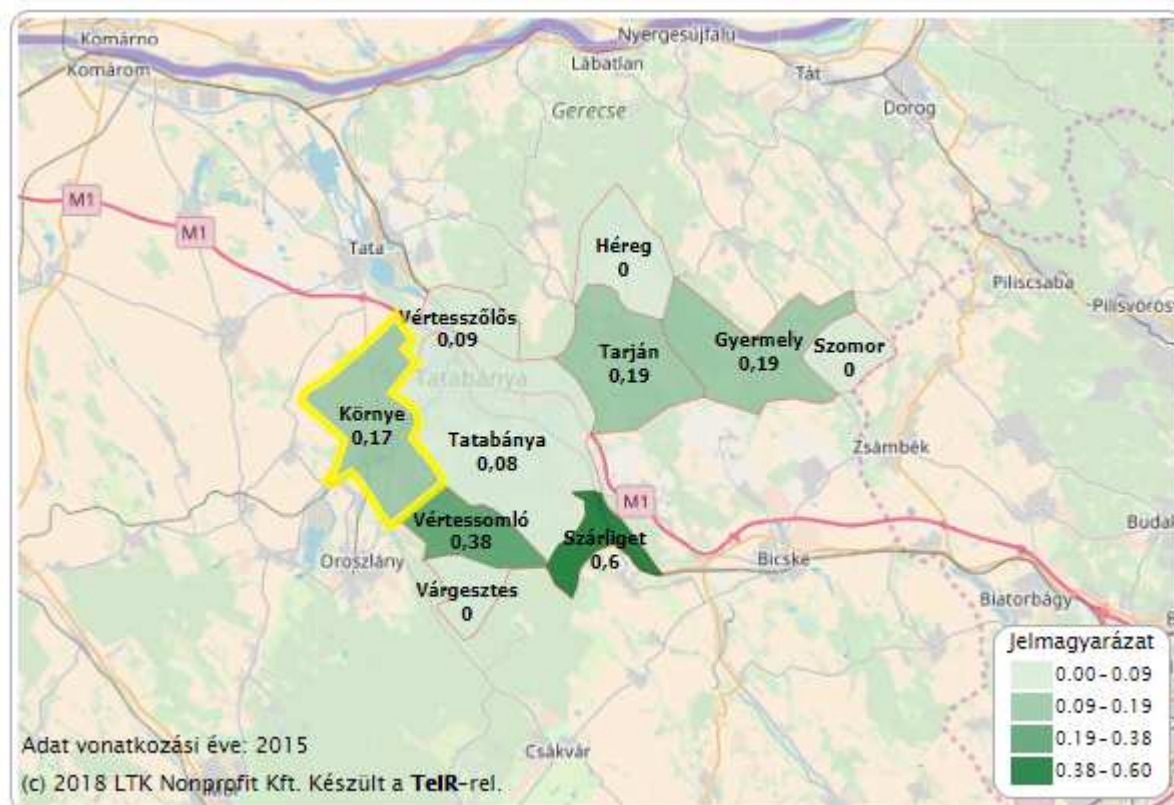
Települések jellemző lakásviszonyai

2011-ben 125 580 lakás volt a megyében. Ennek kétharmada a városokban, egyharmada a községekben található. A 2001-2015 közötti időszakban - hasonlóan az ország egészéhez -, a demográfiai változásokkal nem igazolható mértékű lakásállomány-növekedés következett be, többek között az új lakások építését preferáló lakástámogatási rendszernek köszönhetően: miközben a népesség több, mint 6000 fővel csökkent, a lakásállomány közel 6000 db lakással nőtt.

Új építésű lakások aránya (százalék)

6. ábra: Új építésű lakások aránya 2005-2015 (százalék)

7. ábra: Új építésű lakások aránya 2015 (térkép)

A községek közül legnagyobb a lakásállomány-növekedés a Tatabányával szomszédos Környén (99), miközben a népesség 112 fővel növekedett.

Vízgyűjtő-gazdálkodás

*A megye legjelentősebb kisvízfolyása az Által-ér, mely a Vértes délnyugati részén ered, majd a megyét átszelve torkollik a Dunába Dunaalmás térségében. A vízfolyáson **több jelentős tározótó** is található, úgy, mint a Tatai (Öreg)-tó, Bánhidai hűtőtó, **Környei-tó**, Bokodi hűtőtó, Bokodi Öreg-tó. Jelentős mellékvízfolyása az Oroszlány-Kecskédi vízfolyás, mely Környétől északra torkollik az Által-érbe. Ezen a vízfolyáson is számos tó és tározó helyezkedik el, legjelentősebbek a Park-tavak és a Kecskédi Öreg-tó. Az Által-ér felső szakaszán elsősorban az energetikai célú vízkivétel a jellemző (hőerőmű), az alsó szakaszán öntözésre, a Ferencmajori-halastavak vízutánpótlására szolgál, de jellemző az ökológiai és rekreációs célú vízkivétel is (pl. Tatai (Öreg)-tó, Bokodi-tó stb.).*

Az Által-ér felső szakasza eléri a kedvező mederállapotot, de általánosságban elmondható, hogy nem megfelelő a puffersáv szélessége valamint a közép- és kisvízi medernek nem megfelelő a kanyargóssága.

Településhálózati adottságok: hierarchia, kapcsolatok, munkamegosztás

Komárom-Esztergom megye településrendszere – a markánsan eltérő táji, gazdasági adottságok eredményeképpen **két főtengelyre szerveződik, a (Budapest-) Tatabánya/Oroszlány – Komárom tengelyre és az Esztergom - Komárom közötti Duna-parti tengelyre.** A megye e tengelyekre nem szerveződő része településföldrajzilag jellemzően homogén. A megye településhálózata a történelem során többször is átalakult: határhelyzet kialakulása, központfunkció átkerülése a Tatai-medencébe, ám a rendszerváltás óta a két egykori megyeszékhely újbóli megerősödése is markánsan kimutatható, így a kettő, majd egypólusú térség ma egyre inkább hárompólusúvá válik. Egy-egy pólus nem csak a „vezér várost” (Tatabánya, Esztergom, Komárom), de a térségükben lévő többi várost és nagyobb községeket is magába foglalja (Tata és Oroszlány, Dorog, a szlovákiai Párkány illetve a Duna menti iparvárosok és volt nagyobb ipari-bányász községek, illetve a szlovákiai Révkomárom mellett Bábolna, Ács és Almásfüzitő). Ezek a különféle történeti térszerkezeti szituációk – egymásra rétegződve mind a mai napig kitapinthatók. A legnépesebb pólus a megyeszékhely körüli centrális városhármas, Tatabánya-Oroszlány-Tata térsége.

Vidéki térségek differenciáltsága

Komárom-Esztergom megye vidéki települései között ma legmarkánsabb különbség abban van, hogy a gazdasági-ipari tengely részét képezik-e, vagy a közöttük lévő összefüggő vidéki térségekben helyezkednek el. Demográfiai és gazdasági aktivitás tekintetében is ez a legjelentősebb vízvonalzó.

A vidéki térség a közigazgatási funkciók, a foglalkoztatottság és a vállalkozó kedv szempontjából erősen homogén, azonban közigazgatási funkciók lassan követik a gazdasági aktivitást és a népességmozgásokat. Ezt példázza, hogy a körjegyzőségi székhelyek közül (Dág, Csolnok, Bajót, Ácsteszer, Bakonysárkány, Bársonyos, Réde, Tárkány, Kisigmánd, Nagyigmánd, Héreg és Szomód) csak Szomódon található 50-250 főt foglalkoztató KKV, és a kisebb, 10-50 főt foglalkoztató KKV-k is csak négyben (Dág, Bársonyos, Nagyigmánd és Héreg) jelennek meg erőteljesebben. A 16 településen viszont, melyeken 50-250 főt foglalkoztató KKV működik, csak egy körjegyzőség található (Szomód). **A KKV-k két kategóriájában legerősebb – tehát kiegyensúlyozott, több lábon álló foglalkoztatottsággal rendelkező – településekhez (Környe, Tarján, Vértesszőlős, Vértessomló) viszont nem kapcsolódik igazgatási központ funkció. Ezek a települések a központi városhálózati csomópont részei.** Ugyanakkor a vállalkozási szempontból legaktívabb települések közül háromban is negatív a vándorlási különbözet 2009 és 2015

átlagában, csak Vértesszőlős tud felmutatni jelentős bevándorlást (ez viszont egyértelműen a tatabányai kiköltözést jelzi).

Jövőkép

Komárom-Esztergom megye számára kiemelt fontosságú, hogy erős pozícióját az ország gazdaságában fenntartsa, közép-európai pozícióját erősítse. A területfejlesztés nagy kihívása, hogy úgy kell megtartani a tőkevonzó képességet, és a multinacionális tőke iránti nyitottságot, hogy közben mindent meg kell tenni a globális válságjelenségeknek való kitettség csökkentése érdekében.

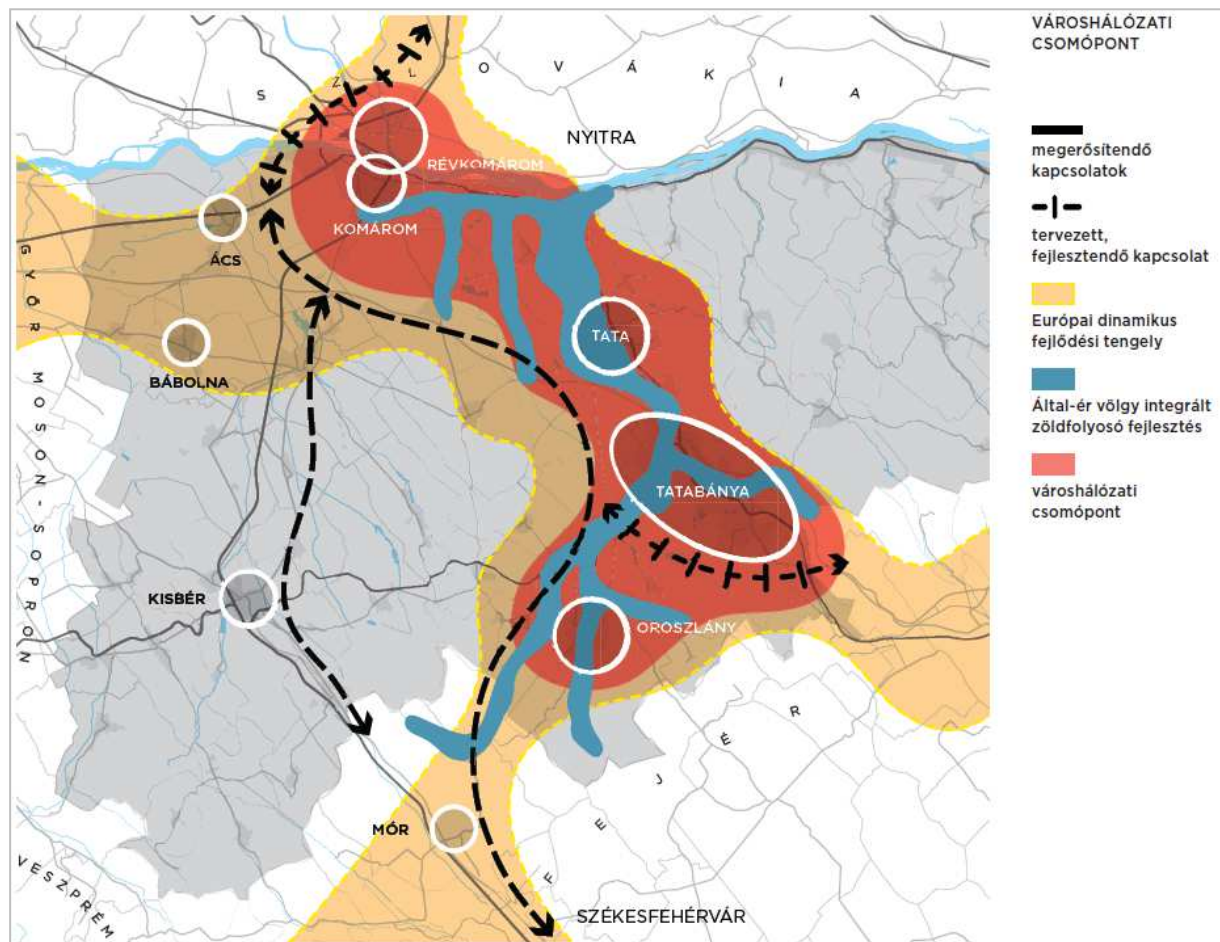
Az előbbi biztosít kiemelkedő pozíciót a jövedelemtermelés, a foglalkoztatás, a korszerű munkakultúra elsajátítása terén, míg a globális gazdasági, demográfiai és környezeti válságjelenségeket helyi szinten kell kezelni. Ez fejeződik ki a megye jövőképét tömören leíró szókapcsolatban: **Stabilan az élvonalban**

A megye jövőképe – szembenézve a kihívásokkal – új térszerkezeti erővonalak és térségi együttműködési hálózatok kiépülésére, a tudás- és információs társadalomba történő felzárkózásra és a sokrétű alkalmazkodás feltételeinek megteremtésére épül. Ezek azok az új pillérek, melyek a 21. század kihívásai közepette a megye továbbfejlődéséhez stabil alapként fognak szolgálni, de az ország egészére is jelentős pozitív hatást fognak gyakorolni. A megye stabilizálási folyamata konkrét, a térben megragadható struktúrákban, és a stratégia egészét, a társadalom, a környezet és a gazdaság fejlesztését átható irányelvként is tetten érhető. Komárom- Esztergom megye szembenéz azzal, hogy kedvezőpozíciójának hosszú távú fenntartása közel akkora kihívás lesz a jövőben, mint amekkora kihívást a szocializmusból a piacgazdaságba való átmenet jelentett. A térstruktúra ehhez alkalmazkodó, tudatos szervezése, valamint a komplex fejlődés új irányai egymástól elválaszthatatlanok. A megye jövőképének egyik legerőteljesebb meghatározó eleme a Budapest – Pozsony – Bécs városhármas között, a megye súlypontjában elterülő Oroszlány-Tatabánya-Tata és a velük egyre szorosabb kapcsolatban élő Komárom, valamint funkcionális térségük újrapozicionálása. E városhálózati csomópont területén él a megye lakosságának domináns része, és ezen a tengelyen talál magának – az itt élőknel jóval nagyobb számú népesség – munkahelyet, továbbá oktatási, kereskedelmi, kulturális és alapszolgáltatásokat is. Tekintettel arra, hogy ezek a városok önmagukban nem érik el azt a kritikus tömeget, ami a megye magas színvonalú ellátásához, makroregionális pozíciójának erősítéséhez, és a gazdaság versenyképességének hosszú távú fenntartásához szükséges, a szoros és sokrétű térségi együttműködés 2030-ra magától értetődővé válik. Az élhető, szolgáltató és környezettudatos városhálózati csomópont nemzetközi szinten is jegyzett gazdasági motorrá fejlődik, miközben jelentős mértékben járul hozzá a Duna-régióban jelentős potenciállal bíró Bécs/Pozsony-Budapest gravitációs régió megerősödéséhez.

Város hálózati csomópont: XXI. századi urbanizált táj

A megye földrajzi középpontjában négy (öt) közeli, egymást kiegészítő karakterű város áll. Tatabánya, Tata, és Oroszlány és Komárom-(Révkomárom) központjai közötti távolságok – különféle útvonalakon – a 20 km-t nem haladják meg, miközben a városok döntően egymás irányába fejlődnek. Az eddig spontán formálódó többközpontú (Tatabánya, Tata, Oroszlány, Komárom) területegységben már az országhatáron belül is ***megvan az a kritikus tömegű, közel 200 ezer főnyi népesség***, amely egy tagolt városeggyüttesbe szerveződve, új minőséget jelent az itt élőknek és az itt vállalkozóknak.

A megye lélekszáma a demográfiai előrejelzések szerint mintegy 20.000 fővel fog csökkenni a 2030-as évekre, így a népességszám 300.000 fő alá fogyatkozik. A hagyományos és jelentős ipari múltból megörökölt infrastruktúra és a területkínálat rugalmas átállítása, az új mobilitási és komfortigényekre hangolt területfelhasználási stratégiával történik meg. A városokban meglévő **párhuzamos kapacitások leépítésével a megye nagyot lép előre a fenntarthatóság és a hatékonyság globálisan is szükségszerű céljai felé.** Az **összehangolt területfelhasználásra** épülő szisztematikus fejlesztéspolitikája biztosítja a térség-specifikus ágazatok, szolgáltatások kiteljesedését, a **korábbi ipari területek differenciált rekultivációját** vagy további intenzív használatát. A városeyüttes közösen fejlesztett ipari parkjaiban a hagyományos húzóágazatokon kívül a zöldipar, a megújuló energiaipar és a mezőgazdasági feldolgozó üzemek is megtelepednek, így a legkülönbélebb szakterületek szakemberei számára vonzó munkahelykínálat áll rendelkezésre. A IV. Helsinki folyosó részét képező M1 autópályára, és az ország legnagyobb áruforgalmú vasúti szakaszára szervesen rákapcsolódott térség regionálisan megerősödik, mely folyamatban kiemelt szerepet játszhat a V0 vasúti elkerülő megépülése. A Budapest–Szolnok fővonal felé irányuló összeköttetés Komárom–Esztergom megye területén, a jelenlegi tervek szerint Komáromnál csatlakozik a Budapest–Győr–Hegyeshalom vasútvonalhoz, lehetőséget teremtve jelentős gazdasági potenciálokat

8. ábra: Városhálózati csomópont (Forrás: KEM TFK)

hordozó multimodális csomópont kialakítására. A városeyüttes térségén átfolyó **Által-ér** völgye, valamint a **vízrendszer fontos részét képező Tatai (Öreg)-tó, a Ferencmajori-halastavak, a Tatabánya és Oroslány közötti hűtőrendszer,** az átfogó víz- és tájrendezés eredményeként változatos rekreációs- és sportterületekkel, kulturális, szabadidős kínálatok sorával szolgálja a megye népességének egészségtudatos életvitelét, miközben a várostérség,

az **urbanizált táj szerkezetalakító gerincévé válik**. A vízgazdálkodás többcélú megvalósítása és a nagyléptékű tájrendezés eredményeképpen a táji, és a fenntartható módon urbanizált települési térségek, valamint a vízrendszerből öntözött mezőgazdasági területek harmonikusan egészítik ki egymást. A dombvidékek, folyóvölgyek zöld tömbjei ökológiai folyosókká állnak össze, helyet adnak a rekreációnak és egyben a városhálózatot tagoló táji – tájképi elemekké válnak. Az urbanizált táji arculathoz illeszkedően Tatabánya több éve megvalósuló **klímatudatos város** programját az egész térség magáévá teszi, beleértve a városokat és a várostérségen belüli falvakat. A koncepció térségi szintű megvalósítása az épületekre, a közterületekre, a közlekedésre és a gazdaságra is kiterjed. A piaci szereplők is felvállalják az ezzel összefüggő intézkedések végrehajtását. Az **energiahatékonyság** növelése mellett egyre jelentősebb szerephez jut a **megújuló energiaforrások** használata, a klímatudatosság és az okszerű erőforrás-gazdálkodási szemlélet egyre inkább áthatja a **vízgazdálkodást és a hulladékgazdálkodást**. Az integrált urbanizált tájban a **falvak változatos helyi gazdasága a diverzitás, a termék- és szolgáltatás kínálatok sokféleségének egyik letéteményese**. A településközi együttműködés velejárója a több településre kiterjedő **egységes közösségi közlekedési hálózat**, mely a megye külső kapcsolatait is erősítheti. Kiemelt jelentőségű szolgáltatás a kényelmes/hatékony és ütemes menetrend alapján működő, Székesfehérvártól Nyitraig közlekedő – fokozatosan kiépülő – interregionális vasút. Az intézményhálózat valamint az intermodális csomópontok és átszállóhelyek összehangolt fejlesztése eredményeként nagyon kedvezőek az **egyes szervezőközpontok sajátos arculatához igazodó térségi szerepű intézmények** elérhetőségi és üzemeltetési mutatói.

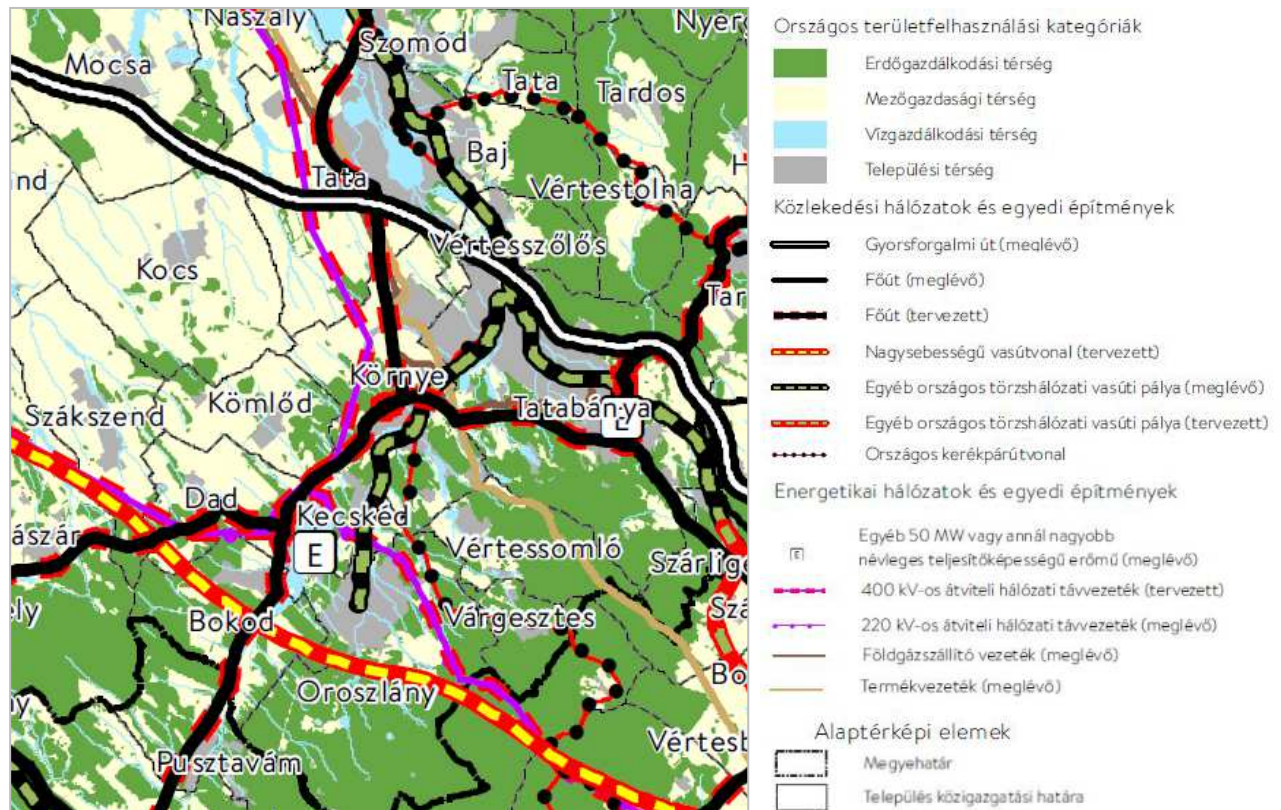
Az Európai Unió számos országában a jól szervezett, hatékonyan működő városhálózati csomópont alapja a **helyi adókkal való térségi szintű gazdálkodás intézményrendszer**.

Ezért ennek megvalósíthatósága az erre irányuló országos követelményektől függetlenül már rövidtávon is vizsgálendő. Erre épülhetne a **térségi szintű településüzemeltetési együttműködések kialakítása** és a sűrűsödő városok alacsony kibocsátások mellett, gazdaságos önfenntartó irányba történő fejlesztése. A közös gazdálkodási és üzemeltetési rendszer **nélkül esélytelen a hatékony együttműködés rendszerének működése, a város-vidék integráció, a várostérség népességének megtartása, a 200 ezer lakosú urbánus táj megvalósulása, a fejlesztő energiákat felemésztő verseny megszűnése**. A térségi funkcionális szerepek (intézményhálózat, oktatási rendszerek, kulturális szerepek, egészségügyi hálózat, szolgáltató szektor) megosztása és fejlesztése talán a legnehezebb, mert a csökkenő lélekszám és kereslet ellenére a térség egyik „átfogó jövőiparáról” van szó.

Környe a Tatabánya-Tata-Oroszlány városhármas által alkotott háromszög közepén helyezkedik el; ezt a kedvező földrajzi fekvést a település igyekszik minél jobban kihasználni.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)⁵

9. ábra: Az ország szerkezeti terve (Részlet, forrás: njt.hu)

Környe közigazgatási területét a következő országos területfelhasználási kategóriák érintik:

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Települési térség

Környe közigazgatási területét a következő közlekedési hálózatok és egyedi építmények érintik:

Főút (tervezett):

- 1. sz. főút: Tatabánya – Tata elkerülő
(meglévő: Budapest – Tatabánya – Tata – Komárom – Győr – Mosonmagyaróvár – Hegyeshalom – (Ausztria))
- Vérteskethely (81. sz. főút) – Oroszlány térsége – Környe – Tatabánya – Tát (10. sz. főút)

Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya:

⁵Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény:
http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=212063.363848

- 12: Tatabánya – Oroszlány

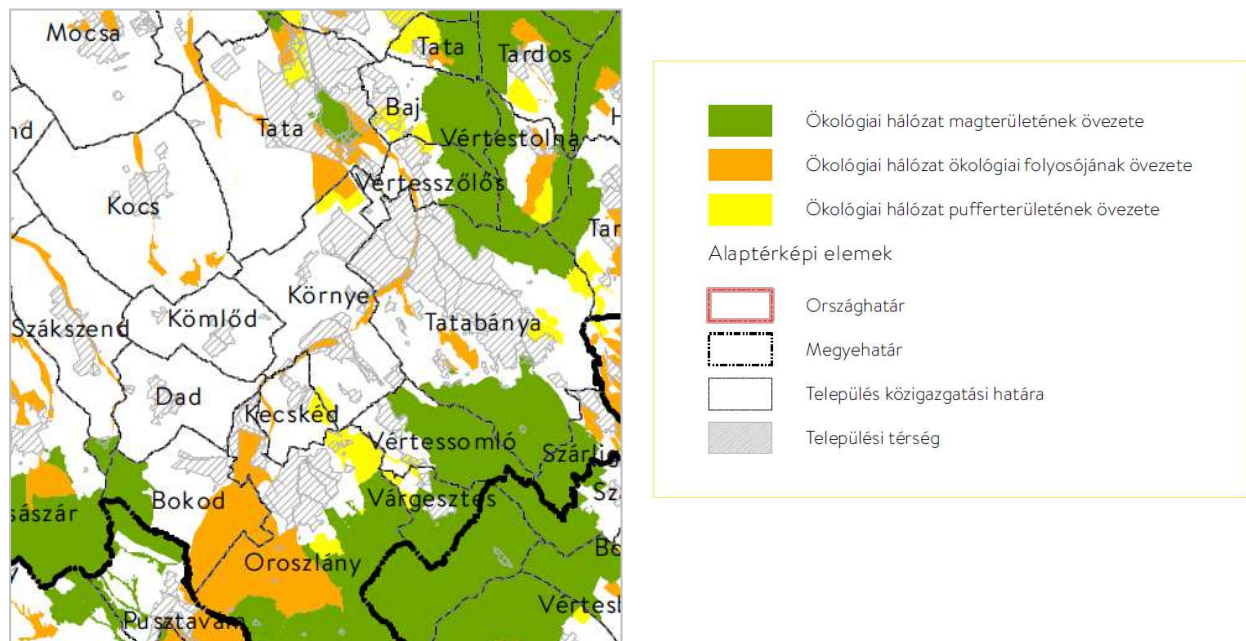
Országos kerékpárútvonal:

- Vértesi kerékpárút:
Székesfehérvár – Gánt – Várgesztes – Oroszlány [Majkpuszta] – Kecskéd – Környe
– Tatabánya – Vértesszőlős – Tata – Dunaalmás (Komárom)

Környe közigazgatási területét a következő energetikai hálózatok és egyedi építmények érintik:

- 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték (tervezett)
- 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték (meglévő)
- Földgázszállító vezeték (meglévő, 515: Naszály – Tata – Környe – Tatabánya)
- Termékvezeték (meglévő)

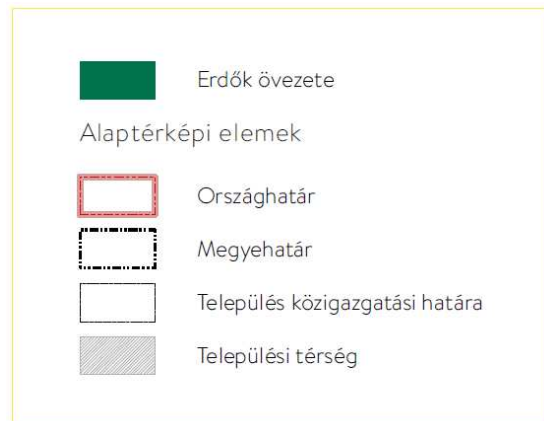
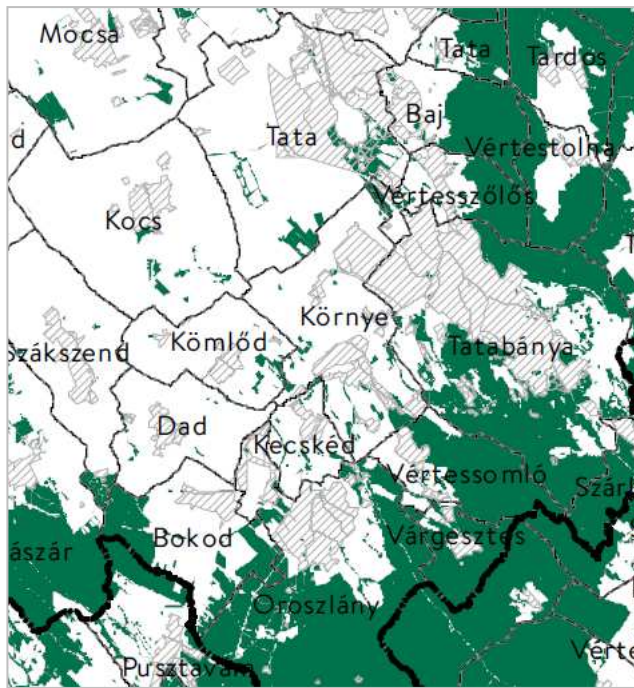
A települést érintő országos övezetek az OTrT szerint:

10. ábra: Ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és pufferterületének övezete (Részlet)⁶

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete: nem érintett

⁶ Forrás: OTrT, njt.hu

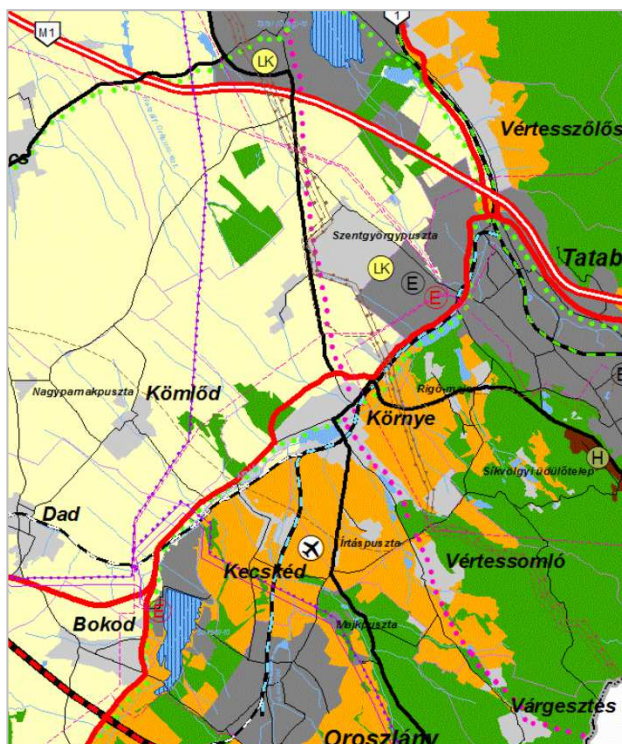

11. ábra: Erdők övezete (Részlet)⁷

Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések: nem érintett

Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések: nem érintett

1.3.2 Komárom-Esztergom Megyei Területrendezési Terv

Műszaki infrastruktúra elemek

- ⊗ Egyéb nyilvános és nem nyilvános polgári célú repülőtér
- LK Térségi jelentőségű logisztikai központ

Energiahálózatok

- 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- Térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat
- Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezeték
- Térségi szénhidrogénszállító vezeték

Közúti közlekedési hálózatok

- == Gyorsforgalmi út
- == Főút

Térségi mellékút

Vasúti közlekedési hálózatok

- Egyéb országos törzshálózati vasútvonal
- Vasúti mellékvonal

Kerékpárút hálózatok

- Országos kerékpárút törzshálózat eleme
- Térségi kerékpárút-hálózat eleme

Térségi területfelhasználási kategória

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vegyes területfelhasználású térség
- Vízgazdálkodási térség
- Városias települési térség
- Hagyományosan vidéki települési térség

12. ábra: Térségi szerkezeti terv (Részlet)⁸

⁷ Forrás: OTRT, njt.hu

⁸ Forrás: teir.hu

Környe a következőkben érintett:

Műszaki infrastruktúra elemek:

- Egyéb nyilvános és nem nyilvános polgári célú repülőtér
- térségi jelentőségű logisztikai központ

Energiahálózatok:

- 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- Térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat
- Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezeték
- Térségi szénhidrogénszállító vezeték

Közúti közlekedési hálózatok

- főút
- térségi mellékút

Vasúti közlekedési hálózatok

- Egyéb országos törzshálózati vasútvonal
- Vasúti mellékvonal

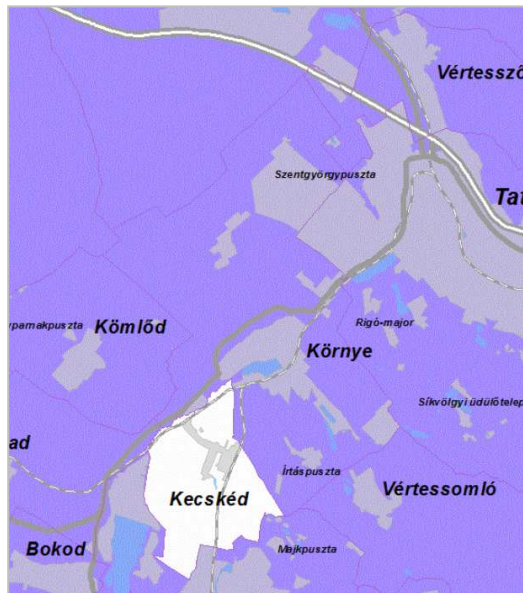
Kerékpárút hálózatok

- Országos kerékpárút törzshálózat eleme
- Térségi kerékpárút-hálózat eleme

Térségi területfelhasználási kategória

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vegyes területfelhasználású térség
- vízgazdálkodási térség
- hagyományosan vidéki települési térség
-

A települést érintő térségi övezetek az OTrT szerint:

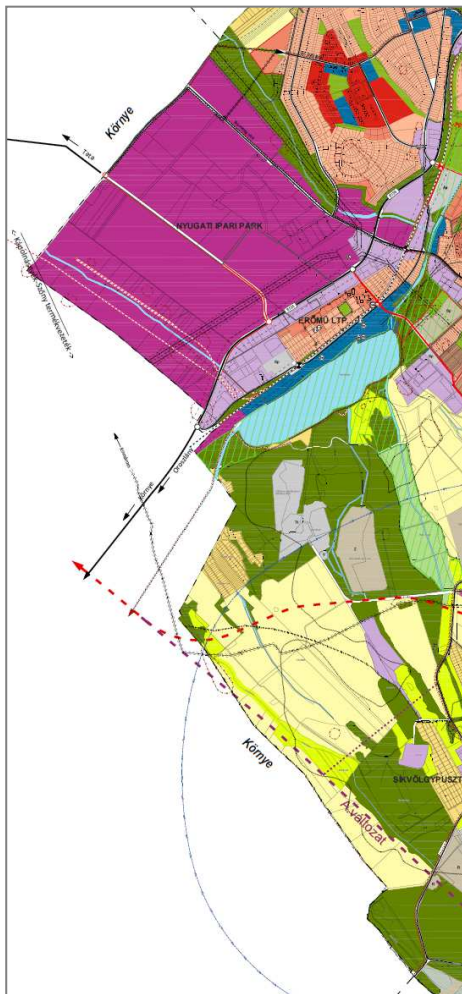

13. ábra: Földtani veszélyforrás övezete⁹

⁹

⁹ Forrás: teir.hu

1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Környe fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

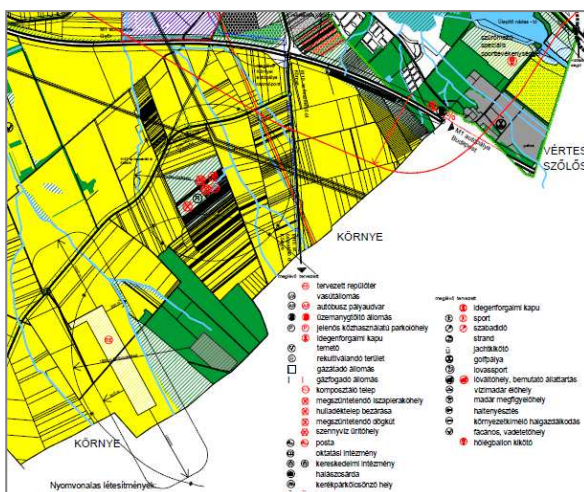

Szomszédos települések: Kömlőd, Dad, Kecskéd, Oroszlány, Vértessomló, Tatabánya, Vértesszőlős, Tata, Kocs

A megyeszékhellyel, **Tatabányával** szoros kapcsolatban áll a település. Többek között az Ipari Park miatt, amely eredetileg Tatabányán létesült, de terjeszkedni kezdett Környe felé: Az Ipari Park fokozatos fejlesztése során szükségessé vált a Környe közigazgatási területére eső, Tatabányával határos telkek bevonása is. Mára a park területének egyharmada esik Tatabányára, kétharmada Környére. A betelepülőknek az Ipari Park azonos feltételeket biztosít, függetlenül attól, hogy melyik település közigazgatása alá tartozó területen működnek. Ezt az azonos feltételrendszert a két település Önkormányzata által megkötött Együttműködési Megállapodás biztosítja. Mára a települések határán egy összefüggő kereskedelmi-ipari zóna alakult ki, és bővül a mai napig is.

Környe területére átlóg a Hidrogeológiai „A” védőövezet és több elkerülő út nyomvonal is, amelyeket az önkormányzat figyelembe fog venni a településrendezési eszközök felülvizsgálatánál.

14. ábra: Tatabánya MJV településszerkezeti tervének Környével határos részlete, 2018. április¹⁰

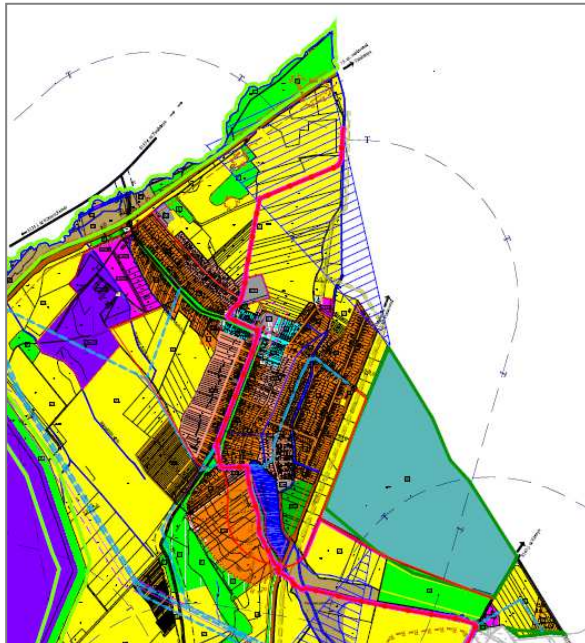

Környétől északnyugatra fekvő **Tata** város településrendezési tervében látható egy tervezett repülőtér, melynek védőtávolsága átnyúlik Környe külterületére, illetve a település egészségügyi védőtávolsága szintén átnyúlik. Fontos megemlíteni, hogy Tata közigazgatási területére esik az M1-es autópálya 67-es kilométerkőnél található csomópontja, amelyen keresztül az Ipari Park és a község belterülete közelíthető meg.

15. ábra: Tata város településszerkezeti tervének Környével határos részlete, 2002. szeptember¹¹

¹⁰ Forrás: A készítő Város-Teampannon Kft. adatszolgáltatása

A településtől északkeletre fekvő **Vértesszőlős** község szennyvíziszap kezelőjének védőtávolsága átnyúlik az ipari park tervezett bővítési területére.

A községtől dél-délnyugatra fekvő **Kecskéd** település repülőterének területe átnyúlik Környe területére, valamint a repülőter miatti magassági korlátozással érintett terület, illetve a települési védőterület határa is érinti Környe területét.

16. ábra: Kecskéd község településszerkezeti tervének Környével határos részlete, 2001. december (2017. június)¹²

1.5 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.5.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

Tervezési előzmények Környe területén:

- Tatabánya településcsoport általános rendezési terve – városépítési koncepció (VÁTI, 1983)
- Környe összevont rendezési terve (VÁTI, 1984)
- Környe nyugati lakóterület részletes rendezési terve (VÁTI, 1984)
- Környe összevont rendezési terv rész módosítása (VÁTI, 1990)
- Környe, Dózsa Gy. úttól északra levő terület részletes rendezési terve (VÁTI, 1990)
- Környe nyugati lakóterület házhelyrendezési terve (VÁTI, 1990)

- 2000-2001-ben készült el az egységes rendezési terv ismét a VÁTI gondozásában, amelyet az 5/2000. (III.30.) Kt. határozattal és a 6/2001. (X. 31.) számú rendelettel hagytak jóvá. A terv készítésének okai a következők voltak: az akkor hatályos új jogszabályok szerinti átdolgozás miatt, ill. a Tatabányai Ipari Park bővítési lehetőségének biztosítása miatt.

¹¹ Forrás: http://magyaryterv.etata.hu/telepulesszerkezeti/telepulesszerkezeti_kulterulet.pdf, Készítő: Pro Terra Urbanisztikai Ügynökség Kft.

¹² Forrás: http://www.kecsked.hu/files/tiny_mce/File/rendezesiterv/Telep%FCI%E9sszerkezeti%20terv.pdf, Készítő: Regioplan Környezet- és Településtervező Kft.

- Közben, 2001-2002-ben készült el a Somlói úti bányatavak mellett elterülő üdülőterület helyi építési szabályzata és részletes szabályozási terve (Talent-Plan Kft., 3/2002. (IV.30.) Kt. rendelet).
- 4/2005. (IV.27.) Kt. rendelet „Kápolna és tóra dülő” gazdasági terület,
- 5/2005. (VIII.27.) Kt. rendelet Ipari Park építési szabályzat és szabályozási terv,
- 27/2005. (V.26.) Kt. határozat MMM park és környéke településrendezési terv szerkezeti részleges módosítás,
- 2/2006. (II.22.) Kt. rendelet Jókai u. és Környei vízfolyás közötti terület szabályozási terve és helyi építési szabályzata,
- 9/2006. (VIII.2.) Kt. rendelet MMM park és környéke szabályozási terv és helyi építési szabályzat
- 2008-tól 2011-ig történt egy összedolgozás, ill. az akkor aktuális jogszabályi környezet szerinti átdolgozás (Talent-Plan Kft., 107/2011. (XI. 18) sz. határozat és 15/2011. (XI.18.) rendelet).
- Közben 2009-ben elindult az Ipari Park újabb bővítésének módosítása, amely hosszadalmas egyeztetés után 2013-ban került jóváhagyásra (Talent-Plan Kft., 107/2013. (VI. 04.) önkorm. határozat és 8/2013. (VI. 05.) önkorm. rendelet).
- 2013-ban a Birkás major gazdasági terület, ill. az Ady Endre utcai lakótelkek házi kert területe módosult (Talent-Plan Kft., 208/2013. (XI.28.) Kt. határozat és 13/2013.(XI. 29.) rendelet)
- 2015-ben indult egy módosítás az Oroszlány-Tatabánya közötti kerékpárút környei szakaszának rendezési tervbe való beillesztéséről, amely 2016-ban került jóváhagyásra a 3/2016. (I.28.) Kt. határozattal és a 1/2016. (I.29.) Önkorm. rendelettel (Talent-Plan Kft.).
- 2017-ben indult a településképi arculati kézikönyv (TAK) és a településképi rendelet (TKR) készítése és véleményeztetése, amelyek 2018-ban kerültek jóváhagyásra (TAK: jóváhagyva a 224/2018. (XI. 29.) önkormányzati határozattal, TKR: a településképi védelméről szóló 14/2018. (XI. 30.) önkormányzati rendelet, Talent-Plan Kft.)
- 2018-ban indult egy módosítás az ipari parkban az építménymagasság növeléséről tárgyalásos eljárásban (jóváhagyva a 7/2018. (VIII. 07.) önkormányzati rendelettel, Talent-Plan Kft.)
- 2018-ban indult egy újabb módosítás az ipari parkban az építménymagasság növeléséről tárgyalásos eljárásban (jóváhagyva a 8/2018. (IX.19.) önkormányzati rendelettel, Talent-Plan Kft.)
- Szintén 2018-ban indult a központi belterületen 3 területet érintő kisebb módosítás állami főépítészti eljárásban (jóváhagyva a 13/2018. (XI. 30.) önkorm. rendelettel, Talent-Plan Kft.)
- 2019-ben indult a központi belterületen lévő egyik utca szabályozási vonal korrekciója (jóváhagyva a 3/2019. (II. 26.) önkorm. rendelettel, Talent-Plan Kft.)

Tehát a következő településrendezési eszközök vannak hatályban:

A helyi építési szabályzatról (HÉSZ-ről) szóló 6/2001. (X. 31.) számú rendelet, amelyet a következő rendeletek módosítottak:

- 15/2011. (XI.18.) rendelet
- 8/2013. (VI. 05.) önkorm. rendelet
- 13/2013.(XI. 29.) rendelet
- 1/2016. (I.29.) Önkorm. rendelet
- 7/2018. (VIII. 07.) önkormányzati rendelet
- 8/2018. (IX.19.) önkormányzati rendelet
- 13/2018. (XI. 30.) önkorm. rendelet
- a településkép védelméről szóló 14/2018. (XI. 30.) önkormányzati rendelet
- 3/2019. (II. 26.) önkorm. rendelet

A településszerkezeti tervről szóló 107/2011. (XI. 18) sz. határozat, amelyet a következő határozatok módosítottak:

- 107/2013. (VI. 04.) önkorm. határozat
- 208/2013. (XI.28.) Kt. határozat
- 3/2016. (I.28.) Kt. határozat

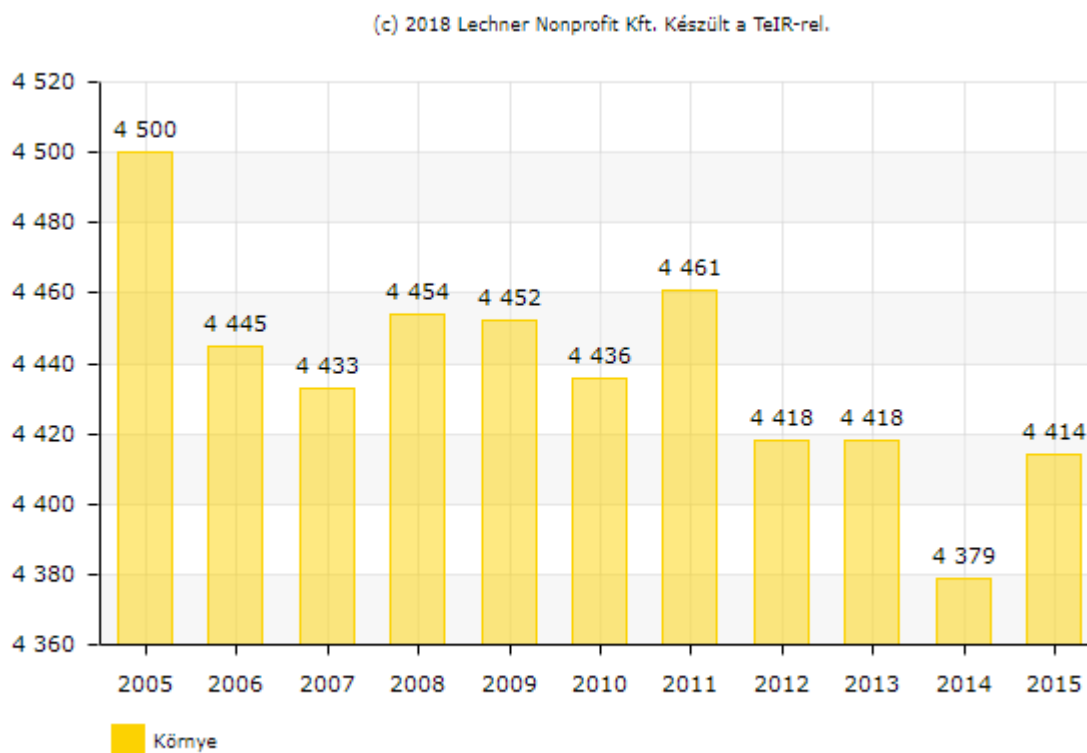
1.5.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Tervezett fejlesztés	Megvalósult/nem valósult meg
A Bajcsy-Zsilinszky utcától ÉNy-ra fekvő kb. 80 db lakótelek kialakítása	+
Az Április utcától ÉK-re fekvő kb. 75 db lakótelek és gazdasági terület kialakítása	-
A Tatai úttól Ny-ra fekvő kb. 25 db lakótelek és kb. 7 db gazdasági telek	-
A Tatai utca és az Ady Endre utca közötti területen kb. 60 db lakótelek és kb. 30 db gazdasági telek	-
Új faluközpont kialakítása az Alkotmány utca, Tópart utca, Öreg-tó által határolt területen	+
Új óvoda, bölcsőde építése	+
Tóparti sétány kialakítása	+
Sportcsarnok a sportpálya területén	-
Somlói út melletti üdülőterület kialakítása	Részben
Patárpuszta gazdasági területek bővítése	-
Elkerülő utak kiépítése	-
Nagysebességű vasút kiépítése	A nyomvonal a magasabb rendű tervek alapján lekerült Környéről, délebbre, Oroszlány belterületétől délre halad
Ipari park területi bővítése Szentgyörgy pusztától északra	-

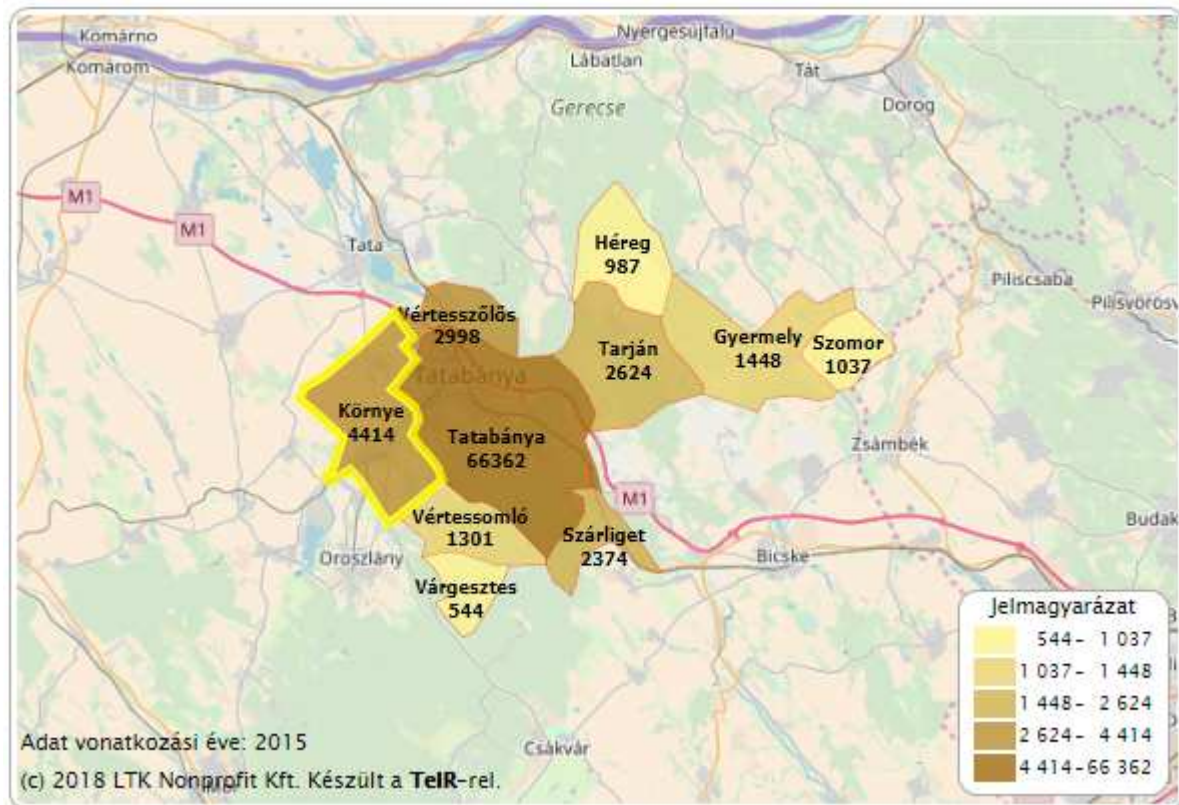
1.6 A település társadalma

1.6.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.6.1.1 Népesség összetétele, alakulása

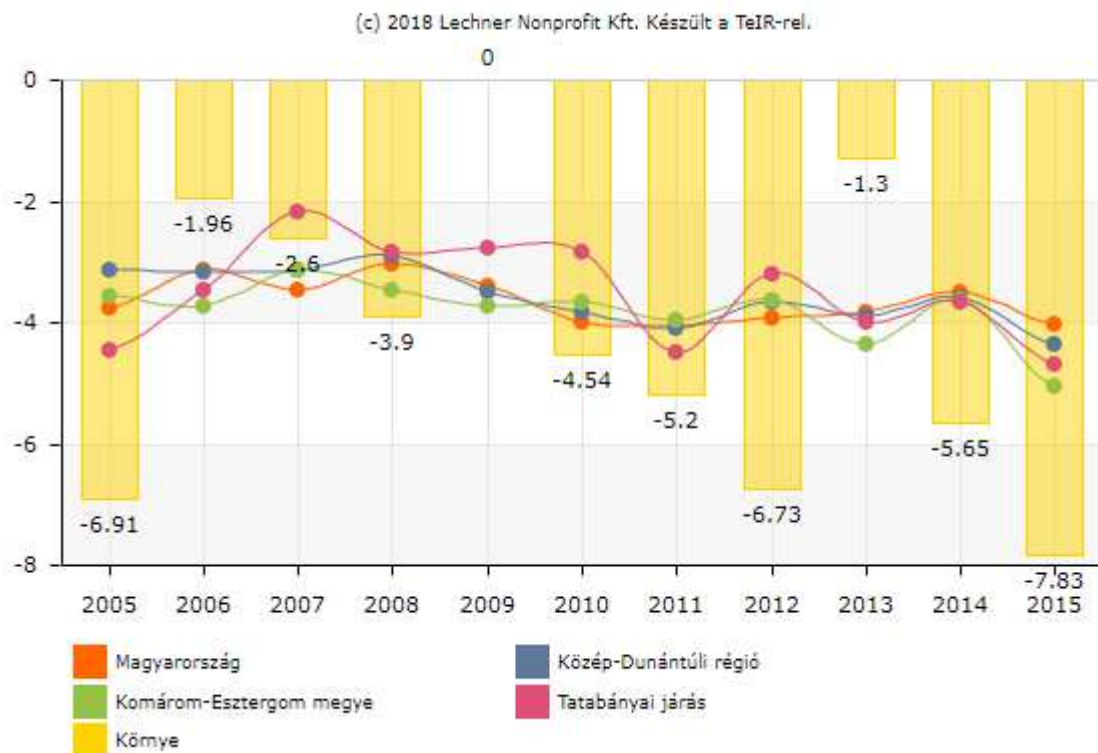
17. ábra: Lakónépesség száma 2005-2015 (fő)

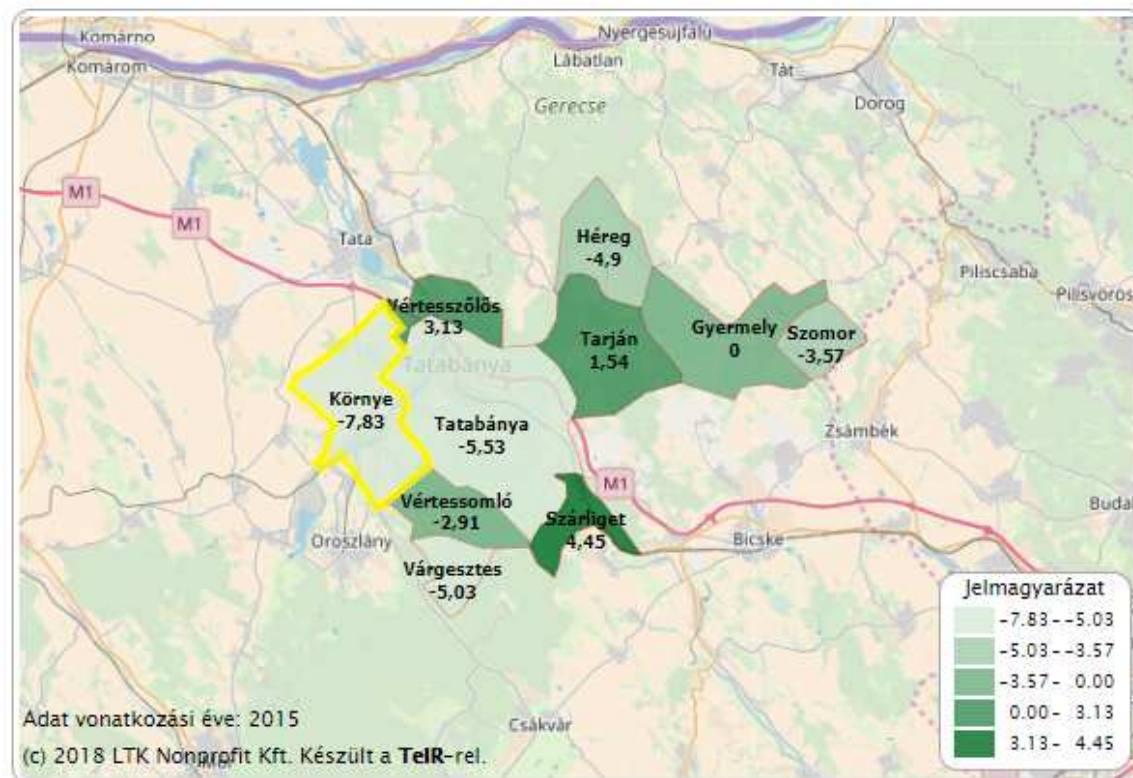
18. ábra: Lakónépesség száma 2015 (térkép)

A természetes szaporodás, azaz az élveszületések és a halálozások különbsége minden kistérségben negatív volt 2000 és 2015 között. A megye egészére a természetes fogyás jellemző, melynek mértéke magas (2015-ben -5,07).

Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)

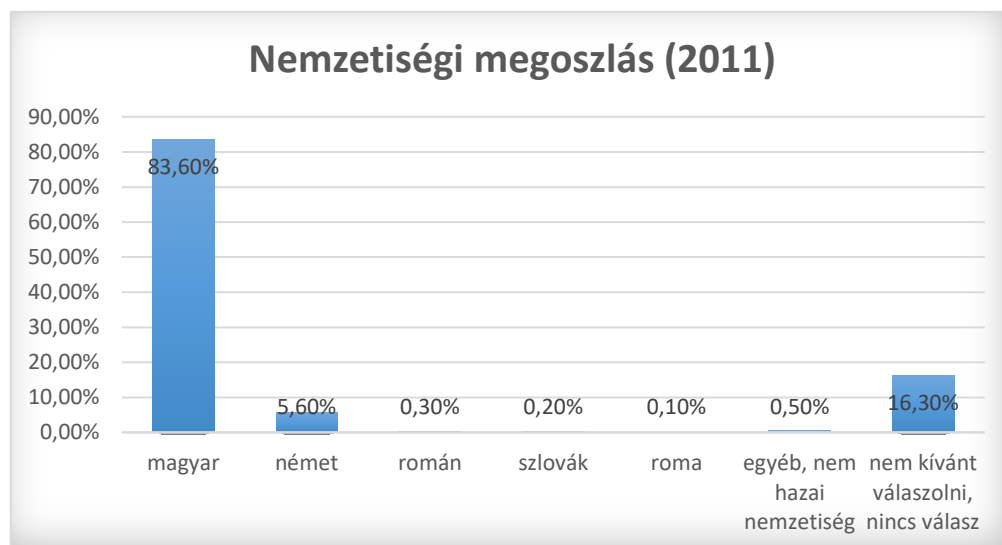
19. ábra: Természetes szaporodás 2005-2015

20. ábra: Természetes szaporodás 2015 (térkép)

Környén kisebb mértékű lakosságnövekedésről beszélhetünk (0-4,9 %, citromsárga színű).

A tatabányai járásban Tatabánya után a legnépesebb település. 2005-ben a lakosságszám megközelítette a 4600 főt, ezután sajnos csökkenni kezdett, 2015-re visszaesett a 2002-es, 4400 fő körüli szintre.

21. ábra: Környe nemzetiségi megoszlása 2011-ben (Saját szerkesztés, adatok forrása: ksh.hu)

1.6.1.1.1 Népsűrűség

Az 331,65 km²-t kitevő Tatabánya kistérség 9 településének összlakossága meghaladja a nyolcvanezer főt (85.054 fő), átlagos népsűrűsége pedig 256 fő/km². Környe község népsűrűsége 97,31 fő/km². A kistérség lakosainak száma kismértékű csökkenést mutat 2000 és 2015 viszonylatában. 2000-ben 86021 fő, 2010-ben 85121 fő, 2015-ben pedig 85054 fő állandó lakosa volt a kistérségnek. Környe település belterületi népsűrűsége 2015-ben 2354 fő/km².

Népsűrűségi mutató alapján a kistérség négyzetkilométerre jutó lakottsága kétszerese az országos és megyei átlagnak. Országosan 109,5 fő/km², Komárom-Esztergom megyében 139fő/km², a tatabányai térségben 256 fő/km² a lakosok száma. Mindez jól mutatja a térség városias jellegét.

A kistérség településeinek átlagos lakos száma 8505 fő, mely azonban kismértékű szóródást mutat. A lakosság 80 %-a (67.406 fő) él a kistérség székhelyén, Tatabányán.

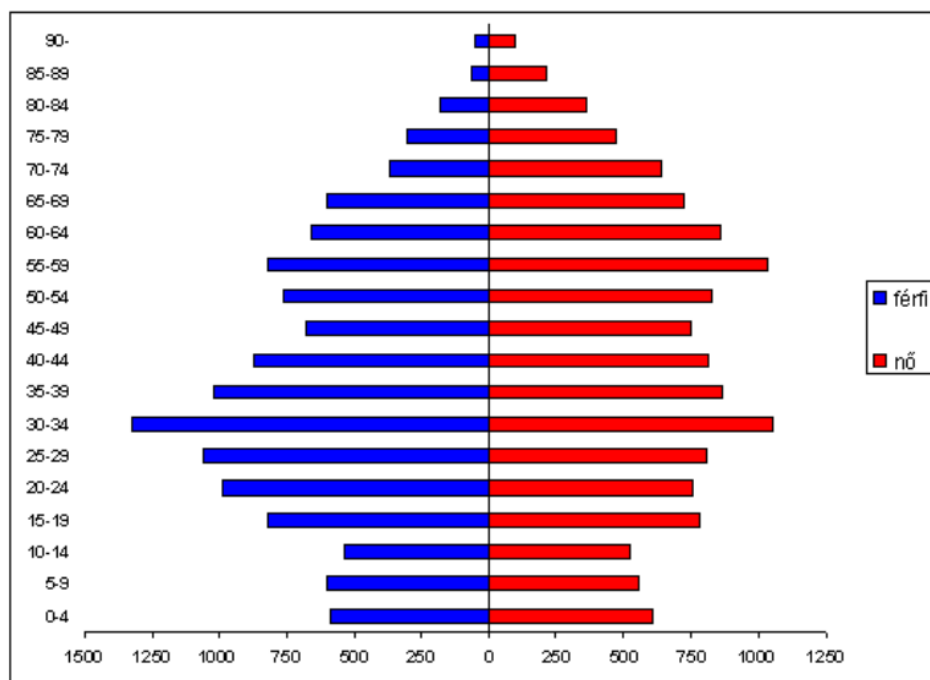
Környe lakosainak száma kismértékű csökkenést mutat 2005 és 2015 viszonylatában. 2005-ben 4500 fő, 2010-ben 4436, 2015-ben pedig 4414 fő állandó lakosa volt a településnek. Az adatokból világosan kiolvasható a település népességének- több okra is visszavezethető- csökkenő tendenciája. A településcsoportra az utóbbi évtizedekben jelentős népességmozgási tendencia volt jellemző. A kezdeti növekedést az ötvenes évek elejéig stagnálás, majd népességcsökkenés követte- ez a tendencia a régió településeinek egészére ma is jellemző. A térség természetes szaporodási mutatója negatív.

A 90-es években Környe település népessége növekedett, majd a természetes szaporodás természetes fogyásba csapott át, ily módon az utóbbi évtizedben település és a környező községek népességszáma is csökkenő tendenciát mutat.

1.6.1.1.2 Korösszetétel

Környe településen az időskorúak (60 és felett) száma 2015-ben az állandó népességből a 100 0-14 évesre jutó 167 fő, a megyében 169 fő, országosan pedig 174 fő. Az időskorúak otthonaiban gondozottak száma 1000 lakosra 3,9 fő. Ez a szám Komárom-Esztergom megyében 3,8 fő, az országban 4,1 fő. A kistérségben 1000 lakosra 90 általános iskolai tanuló jutott, amely szám alig tér el a megyei 87, illetve az országos 91-től.

A táblázat adataiból kiderül, hogy Környe településen a 0-15 éves korosztály, illetve a 80 év felettek száma a legkevesebb.

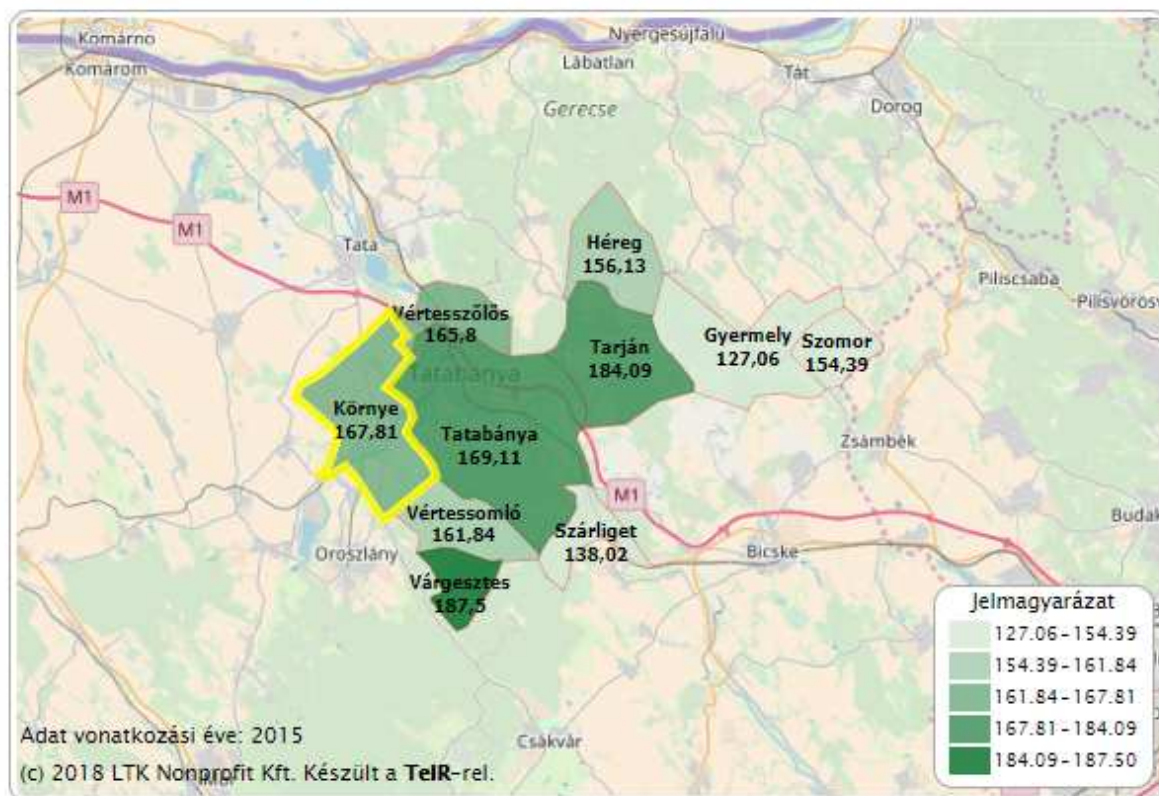

22. ábra: Korfa 2011(Részlet, forrás: korfa.hu)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

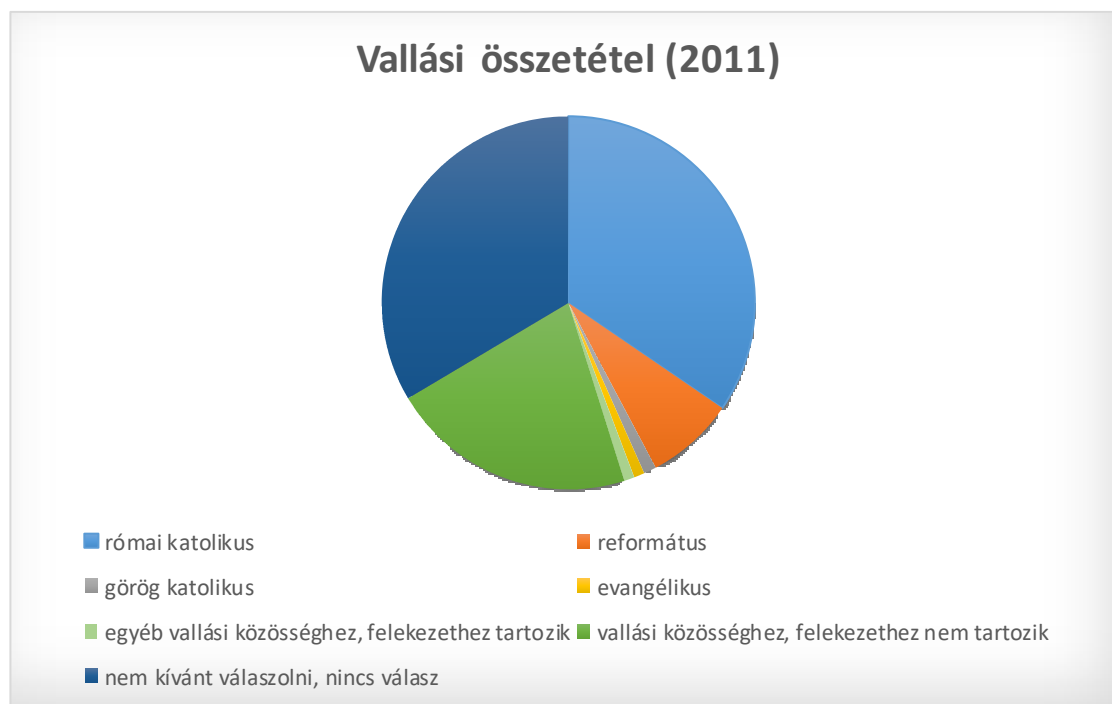

23. ábra: Öregedési mutató 2005-2015 (Részlet, forrás: teir.hu)

24. ábra: Öregedési mutató (térkép) (Részlet, forrás: teir.hu)

1.6.1.1.3 Vallási, nemzetiségi hovatartozás

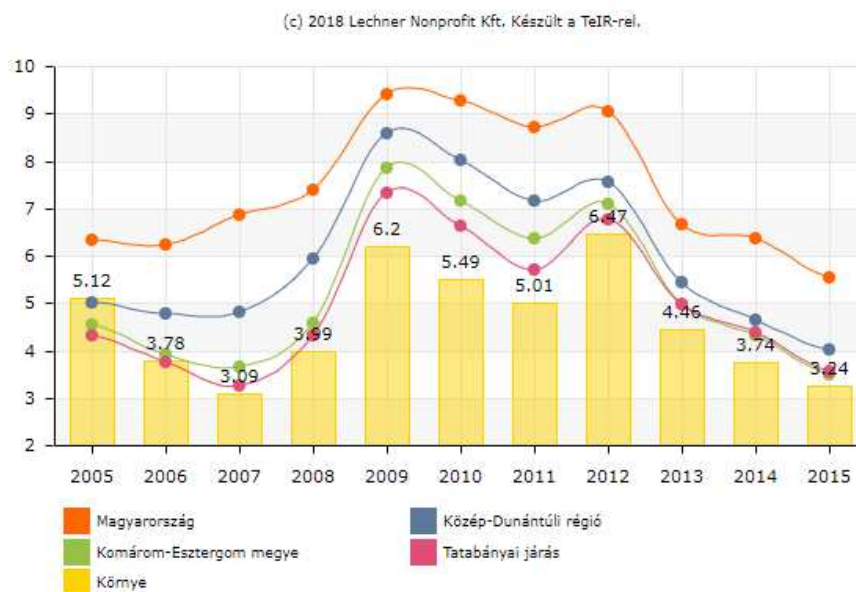

25. ábra: Környe vallási összetétele 2011-ben (Saját szerkesztés, adatok forrása: ksh.hu)

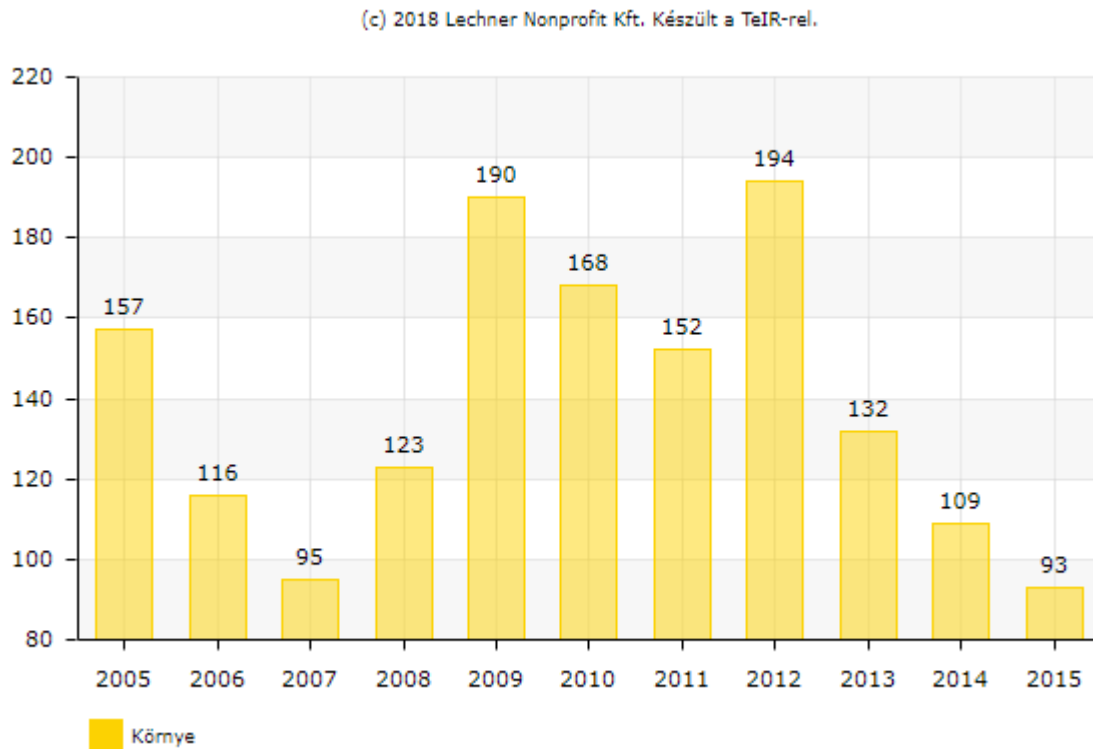
1.6.1.1.4 Foglalkoztatottság

A lakosság 48 %-a aktív dolgozó. Nagy részük Tatabányán és a tatabányai, környei ipari üzemekben dolgozik. Sokan vállalkoznak, illetve a mezőgazdaságban dolgoznak.

A Közép-dunántúli régióban az utóbbi évek negatív folyamatai ellenére is jóval kedvezőbb a foglalkoztatási helyzet, mint az ország legtöbb régiójában, csak Budapesten jobb még a helyzet valamivel. A foglalkoztatottak száma a 90-es évek közepétől folyamatosan csökken, bár a csökkenés mértéke elenyésző, másfél százalékos. Jóval nagyobb ugyanakkor az aktív munkaerő számának csökkenése, amely elérte a 3,5%-ot. A munkanélküliek száma ezzel szemben egészen 2002-ig dinamikusan csökkent.

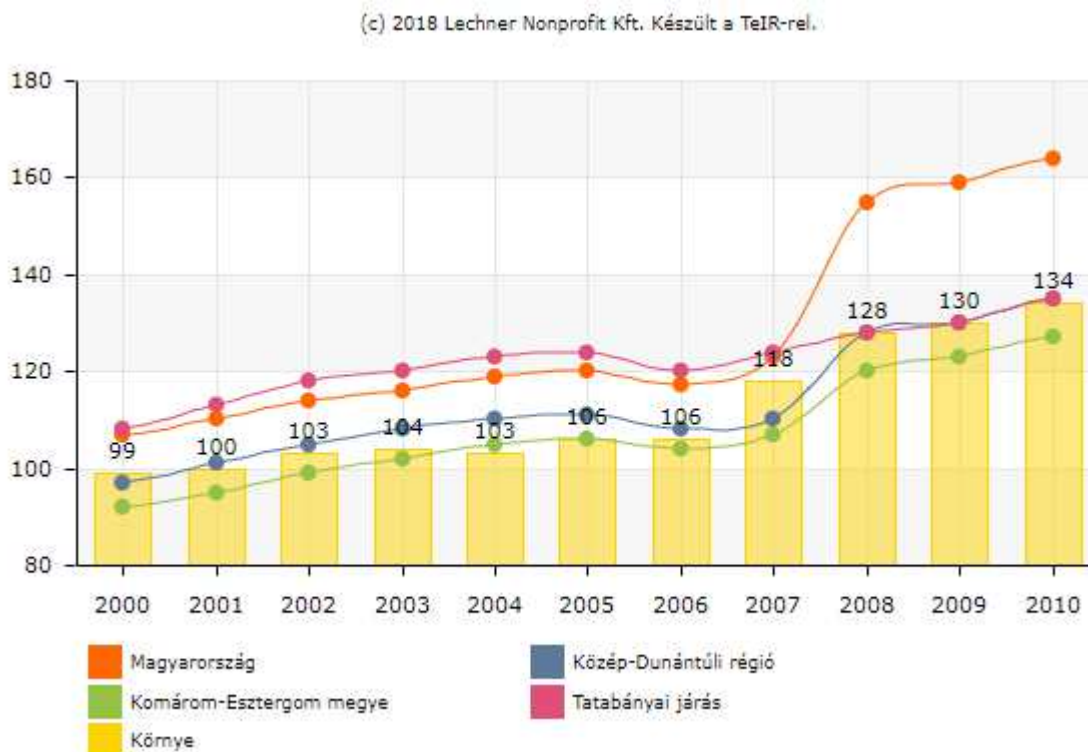

26. ábra: Munkanélküliségi ráta (százalék) (Részlet, forrás: teir.hu)

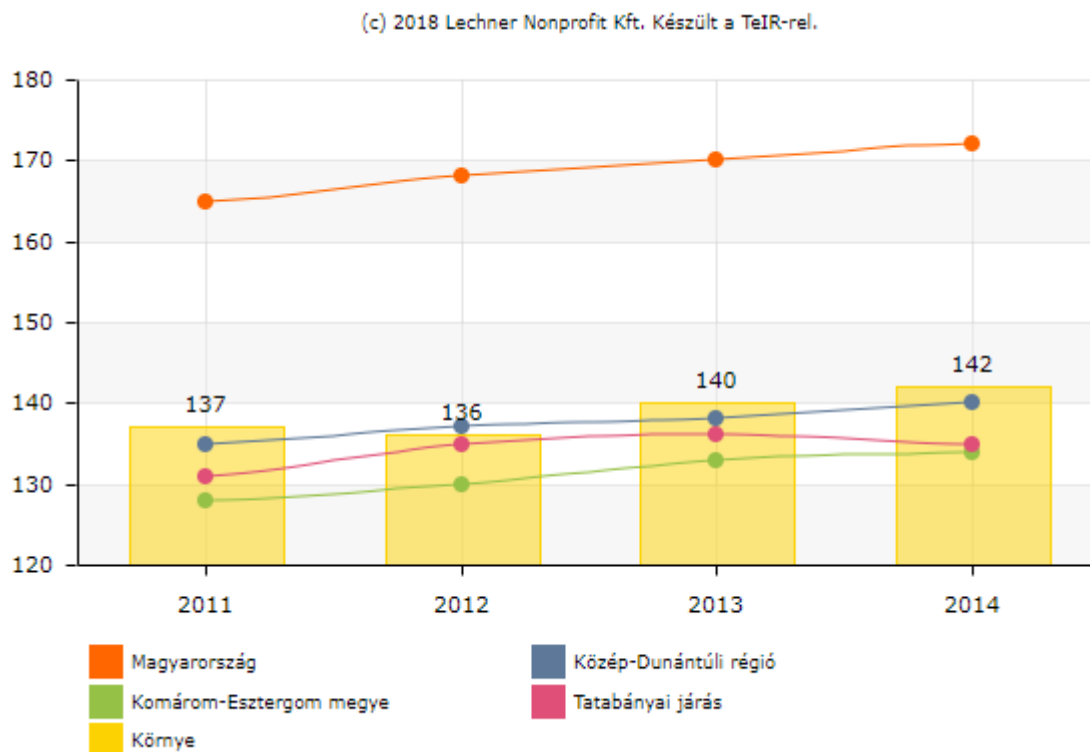

27. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma összesen (fő) (Részlet, forrás: teir.hu)

A Tatabányai kistérség településcsoport népességének egy része- településenként változó arányban- helyben, vagy a szomszédos településeken dolgozik. A tatabányai iparterület munkavállalási lehetőségei miatt számottevő az ingázás.

28. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra, 2010-ig (db)

29. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra, 2011-től (db)

A térség foglalkoztatási szerkezetét vizsgálva látható, hogy mind a településen belülről, mind annak határain kívülre jelentős az ingázás. Tatabánya mellett Oroszlány is fogad ingázókat a környező településekről, jelentősnek mondható a munkaerő áramlása a térségben található nagyobb ipari körzetekbe. A kistérségen kívül Tata fogadja a munkavállalókat. A nyugaton fekvő kistérségekkel szemben az Ausztriába irányuló ingázás itt nem jelentős. Az ingázás mértéke a helyi munkalehetőségektől jelentősen függ.

1.6.2 Települési identitást erősítő tényezők¹³

1.6.2.1 Történelmi áttekintés

Környe község Komárom-Esztergom megyében Tatabánya megyeszékhelytől délnyugatra öt kilométer távolságra fekszik. Területe 45 km², melyhez Környebánya, Szentgyörgypuszta, Tagyospuszta és Irtáspuszta is hozzátartozik. Jelenleg a lakosság létszáma 4 500 fő. Az itt előkerült több ezer éves leletek alapján bizonyítható, hogy már a kő- és bronzkorban is éltek községünk területén emberek.

A rómaiak uralma alatta kr. utáni IV. században fallal és tornyokkal megerősített város volt ezen a vidéken. Az Által-ér északi partján még ma is láthatók a római erődnek (castrum) maradványai.

A népvándorlást követően kétszázötven évig avarok laktak a környéken. Az okiratok szerint községünket először 1238-ban említik „Kernye” néven. A község létét bizonyítják az 1326–27-es és 1383-as oklevelek is, melyekben „villa de Kernye” alakban szerepel a település neve. A török hódítás előtt a falu Csák-birtok volt, és vámjával együtt Gesztes várához tartozott.

¹³ Forrás: kornye.hu

1743–1745-ben Esterházy József gróf Salzburgból, Ulmból, Burgenlandból és Moson megyéből németeket telepített a faluba. A falu ekkor készült pecsétjén a „Köves Környe” elnevezés szerepel.

1775-ben Fellner Jakab tervei alapján barokk templomot építettek, mely tűzvész áldozata lett. Helyére 1867-ben Ybl Miklós tervei szerint ma is működő romantikus templomot építettek.

A kiegyezés után Környe gyors fejlődésnek indult. Itt alakult meg az első vidéki hitelszövetkezet Koch Adolf plébános vezetésével 1887-ben. Egy évvel később új iskola, plébánia majd óvoda épült. Posztoczky Károly földbirtokos Erdőtagyoson csillagvizsgálót és meteorológiai megfigyelőállomást alapított.

Környebányán 1911-ben megkezdődött a széntermelés. Ebben az időszakban vízimalmot és korszerű hengermalmot is létesítettek a faluban.

1923-ban felépült az új községháza, amely a mai napig az eredeti funkcióját, az önkormányzati tevékenységet tölti be.

A nemzetközi politikai elvárásoknak megfelelően 1947. augusztus 27-én Környén is jogtalan kitelepítés történt. Az őslakosság nagy részét, 101 családot, csekély ellátással zárt teherkoskiba („marhavagonokba”) kényszerítették, és őket Németországba szállították. Helyükre felvidékről, Csallóközből telepítettek át magyar ajkú családokat. A történelem kényszerű népességmozgásainak emlékére a leszármazottak és hozzátartozók oszlopot állítottak a templom parkjában.

Az 1960-as években új kultúrközpont épült, amely ma „Faluház” néven működik.

1980-ban készült el az új, korszerű épülete az általános iskolának, amely 2001-ben Kisfaludy Mihály tanító, iskolaigazgató nevét vette fel.

1.6.2.2 Környebánya története

A Tatai-medence hazánk és Komárom-Esztergom megye egyik legszebb tájegysége. Dimbes–dombos táj, enyhe szelíd lankák követik egymást. A Gerecse, a Vértes hegység nagyvadakban gazdag élővilága, a csodálatos tölgyes, bükkös erdők, a színpompázó, az itt fészkelő és a vándormadarak biztos élőhelye. A gyógyhatású levegő klímája már az ősebert, az előembert is arra sarkallta, hogy itt teremtsen meg otthonát. Az élővizek halbősége, az Által-ér kanyargós vize, amely

közel hozta a bakonyi vidék üdvözetét erre a tájra. Tehát minden feltétel adott volt, hogy az ember itt letelepedjen, dolgozzon, gyarapodjon.

A történelmi múlt kutatásai folyamán bebizonyosodott, hogy az ősebert is lakta ezt a vidéket. Bizonyíték erre a Nemzeti Múzeumban őrzött, kifűrt fejű kőbalta, amelyet 1903-ban találtak a bányafeltárás során. A viharos történelmi századok nagyon sok embert sodortak a jobb lehetőség reményében erre a szépen szabdalt környékre. A késői vaskor idején idetelepedett kelta népek megtalált ötvös munkái, lószerszámai, korongon készült agyagedényei, mind gazdag kultúráról árulkodnak. A környéken végzett ásások során még kelta eredetű faszékér maradványokra is bukkantak, amelyek a komáromi Vármúzeumba kerültek 1903-ban.

Időszámításunk első századában a Római Birodalom kiterjesztette határát a Duna vonaláig, és Pannónia néven a mai Dunántúl területén új provinciát alapított. A II. században a Tatai-medencében kiépült egy katonai erődrendszer, amely biztosította a Brigettio (Szöny), Alba

Regia (Székesfehérvár), Sophiane (Pécs) hadi útvonalait. Ez egyben katonai kiképző központként is működött. Logisztikai és utánpótlási feladatokat is ellátott több tízezer katona részére. Ennek központja Quirinum volt, vagyis a mai Környe.

Itt akadtak komoly erődítésekre utaló falmaradványokra, a védelmi vonal egy-egy számottevő pontjára. A későbbi századokban ezen megmaradt kövekből építették a környék településeit, várait, templomait.

A települést a kora középkorban királyi birtokként kezelték. A vármegyrendszer kiépülése után, 1238-ban említik először egy hivatalos okiraton Kernye néven. Majd Köves Környe, később a mai nevén, Környe településként élte történelmet formáló napjait. A község határában Vértesi László vezetésével végzett ásatások nyomán előkerült egy Árpád-kori körtemplom maradványa, amelyet vélhetően a XIII. században emeltek. Ez is bizonyítja, hogy a környék igen gazdag leletanyagban. Árpád bejövetele előtt laktak még itt avarok is. A fent említett ásatáskor 49 azonítható sírt találtak, amelyek alapján következtetéseket vonhatunk le az itt élők életmódjára.

A törökdúlás idején a környék teljesen elnéptelenedett. A környező várak török kézen voltak, és sokáig az Oszmán Birodalom rendelkezett ezen a területen.

Majd 1694 környékén a kálvinisták népesítették be e vidéket. A békés idők elősegítették az átrendeződést. 1745-ben gróf Esterházy József az újhitűeket erőszakkal eltávolította, és helyükre Moson megyei németeket telepítettett. Az új telepések 4–6 évi szolgálatmentességet kaptak, hogy házakat építhessenek. A németesítés mellett határozott katolizálás is érvényesült.

Az uraság megalapította a plébániát, megépítette a halastavat a zsilipekkel, a kőgáttal. A környék településeit is Környéhez csatolták.

A kiegyezés és a reformkor időszakában Esterházy Miklós 1865–1866-ban új templomot építtetett, és meghonosította a fejlett mezőgazdasági kultúrát is. Kialakult a nagybirtok-rendszer, biztos megélhetést adva az itt élőknek. A rohamos fejlődést a környező városok, falvak iparosítása, a villamos energia egyre nagyobb használata hozta meg. Megépült a Környe – Pápa vasútvonal is. Koch Adolf vezetésével az első takarékpénztár is működni kezdett. Kisfaludy Mihály helyi tanító kezdeményezésére 1879-től magyar nyelven folyt az oktatás. Megindult a tatabányai szénmedence kiaknázása ezen a területen is, hiszen Vértessomlón már 100 éve, Tatabányán 10 éve volt hagyománya a bányászatnak. A környei plébánia és a helyi földbirtokosok is hozzájárultak a Környétől dél-délkeletre lévő, mintegy 4-km-re elhelyezkedő területeiken a szénvagyon feltárására.

A környei bánya kezdete

A festői Vértes hegység egyik északi nyúlványa, a Vértessomló-hegy tövétől 500 m-re 1903. február 16-tól kezdődően végezték az első kutató fúrásokat, amelyek március hónapban is folytatódtak. Először 44,9 m mélységben, másfél méter, majd 78 m mélységben 0,8 m vastag szénréteget találtak. Ezután befejezték a kutatást, mert később sem értek el jobb eredményt. Gyakorlatilag évekig nem folytatták a munkát.

1907. május 31-én egy budapesti ügynök –név szerint Schwarcz Ignác –a fent nevezett kutató fúrásokra szénjogi szerződést kötött a Környi Római Katolikus Plébániával a feltárás alá vont területre.

Másnap 1907. június 1-jén hasonló szerződés kötött Posztóczky Károly környi földbirtokkal. A szerződés értelmében, ha a beruházás megvalósul, és a termelés beindul, minden csille szén után (1csille=kb.7mázsa) 20 fillér járandóságot kapnak a földtulajdonosok.

Schwarcz Ignác ezután megalakította a Környi Kőszénbánya Részvénytársulatot. Valószínű, pénzhiány miatt 1911-ig nem történt semmi. Azonban a szponzorok keresése sikerrel járt. 1911-ben a szénkutatói jogot egy bécsi székhelyű bankcsoport vásárolta meg. Az új tulajdonosok, Goldstein Izidor és Goldschmied Náthán voltak. Korábban, 1910-ben alkalmi fúrásokkal 90 m mélységben 5 m vastag széntelepét találtak. Ezért az új tulajdonosok itt mélyítették le a Lipót aknát. 1911. február 9-én Környe határában 2–3 m mélységben a felszíntől jó minőségű barnakőszén-találékot találtak. Az első csille-szenet február 19-én termelték ki. Májusban külszíni műveléssel indult meg a termelés. Még ebben az évben megkezdték a Lipót akna mélyítését, amely 99,19 m mélységű lett. Ez lett a szállító akna.

1913 áprilisától december 06-ig megépítették a 81,44 mélységű Ferenc aknát, ez volt a bánya légaknája. 1913. július 03-án a bányatelek adományozási bányahatósági végtárgyaláson egy kolónia beépítettségű lakótelep megépítését tették lehetővé a kiszolgáló létesítményekkel együtt. A bányatelepet Hauser Leopold lányáról nevezték el, így lett Regina telep. Ebben az időben Krystufek Ferenc bányamérnök, a tulajdonosok meghatalmazottja, volt a fejlesztés és az építés teljes körű vezetője. A cégbejegyzés „Hungária Kőszénbányászat Hauser Lipót és Tsa” néven történt. A mélyművelésű bányatárság kiépítése 1914–1915-ben történt meg.

1915-től fejtéseket telepítettek, és gőzerővel indult be a termelés.

Környebánya fénykora

A település elnevezése Környéhez köthető. Először Környi–Bánya, majd Környebánya nevet kapta, amelyet büszkén emlegettek akkoriban a környék lakói.

1913-tól két lakótelep körvonalai bontakoztak ki: Hermina és Regina lakótelep. Magyarországon az akkoriban épült bányásztelepülések nagyon egyszerű vonásokat hordoztak: mindent a célszerűség és a praktikum határozott meg. Meg lehetett különböztetni a bányászhierarchia szerint bányatiszti, bányaaltiszi és bányamunkás lakásokat.

30. ábra: Régi környi képeslap (Forrás: postcards.arcanum.hu)

A tisztai lakások zömében ikerházak voltak, a kispolgári berendezés volt a meghatározó. Hozzá tartozott 400–600 négyzetméter kert, a lakások beosztása 2–3 szoba, beépített illemhely, nagy konyha, kamra, esetenként fürdő helyiség is. Jó minőségű ivóvizet az utcáról kellett behordani a közös kerekes kútról. Később, ahol volt hely, saját maguknak kutat ásattak. Az udvaron nyári konyha, szépen gondozott előkert és egyéb kerti építmények voltak. Fűteni öntött vaskályhában vagy cserépkályhában tudtak. A társasági életet a bányatisztek vitték, volt saját kaszinójuk, kártyateremmel, biliárddal és más szórakozató helyiséggel. A kulturális életet a 15 tagú fúvós zenekar is színesítette.

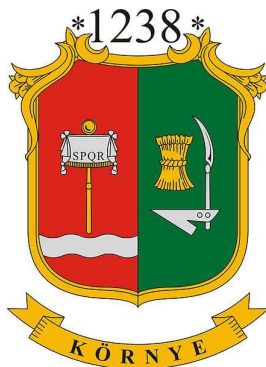
Az altiszti lakások egyszerűen berendezett szobából, konyhából (rakott tűzhellyel), kamrából álltak. Átlag 90 négyzetméteres udvar tartozott hozzá, és egy külön állattartásra alkalmas 5x5 m-es terület. Itt néhány nyulat és egy – két malacot vagy kecskét tartottak. Illemhely az udvaron volt. A szennyvíz az utcán kialakított közös árokban folyt, és a települést átszelő patakban vezették. Öntöttvas kályhával fűtöttek ők is.

A munkáslakások egy szobából, egy konyhából, egy kamrából, egy 5x5 méteres udvarból, illetve ugyanakkora állattartásra alkalmas gazdasági udvarból álltak. Az illemhelyek az épület végén sorakoztak. Volt olyan is, hogy 8-an, 10-en laktak egy 36 négyzetméteres lakásban. Minden lakás tartozéka egy kecskelábú asztal, egy vaságy és egy nagyon népszerű, tücsökkályha vagy másképpen hatoskályha volt.

1924-től minden lakásban volt villany. A telepnek saját áramtermelő dinamója, és a bányának nagy teljesítményű gőzgépe volt. A környező parasztházakhoz képest az itteni lakások korszerűek voltak. A több mint 500 embernek sok örömet jelentett a munkahely és a kis lakás. A munkások többségét úgy toborozták az ország minden részéről. Jöttek a Felvidékről Gúta környékéről, Borsodból, Szabolcsból és más bányavidékekről. A kezdet kezdetétől működött itt orvosi rendelő, kaszinó, általános római katolikus elemi iskola, itt tanítottak 1919–1930 között Kurucz János, Subiczki Antal, Hegedűs József, Bányai Emil. Majd elnéptelenedett a település. A bánya a gazdasági válság következményeként bezárt 1930. augusztus 29-én. A kitermelt szén mennyiségét dr. Ajtai Zoltán és dr. Vitális István 1 395 483 tonnában jelölte meg. Ez az üzem 15 éves időtartamát tekintve, évi 93 032 tonna átlagtermelést jelentett, ami 7752 tonna havonta és 308 tonna naponta. A Tatabányai MÁK Rt. 1934-ben megvásárolta az összes létesítményt, a lakóházakat, a bányát. Újra próbálták indítani a termelést, de a futóhórok miatt felhagytak vele, és végleg befejezték a bányaművelést. Az ismét benépesült település lakásait a benne lakóknak eladták, kedvezményes hitelre. A munkások más környékbeli bányákban helyezkedtek el. A gépeket leszerelték, egy részét Pusztavámon, a többit a Pilisi bányákban helyezték el. A második világháború Környebánya lélekszámahoz viszonyítva sok áldozatot követelt. 1944. augusztus 23-án a székesfehérvári Gestapo felszámolt egy ellenállási gócpontot, és letartóztattak 15 személyt. Az itt lakó bányászok erős szakszervezetet működtettek, és így a baloldali ellenállási mozgalmakhoz is csatlakoztak. 1945-ben ez a térség fontos hadműveletek színtere volt: a Szőny – Százhalombatta kőolajvezetékét bombázták az angolok, ami a településtől 400 m-re van. Környebányát is érte többször légitámadás. A harci cselekmények miatt a lakosság többször menekülni kényszerült. Amikor az oroszok elfoglalták a falut, a németek bombáztak. A közelben hadifogolytábor működött, és ez is nehezítette az itt lakók helyzetét. A hadifoglyok elhelyezése részben marhavagonokban történt. Hol orosz, hol angol katonákat őriztek ott. 1945. január 1-jén az oroszok összeterelték a férfi lakosságot, és elvitték „málenkij robotra”, ahonnan 24-en soha nem jöttek vissza. Ennek a kicsi településnek 42 fő volt a háborús áldozata. Csak 1991-ben adatott meg, hogy társadalmi összefogással emléket állítsunk nekik. Szomorú, de 1956-ban is szedett áldozatot a forradalom. Egy ötödéves orvostanhallgató, Puskás Sándor életét vesztette a Magyar Rádiónál sebe-

sültmentés közben október 23-án. Ezután békés évek következtek, de Környebánya folyamatosan a lét – nemlét határán mozgott. Az élet furcsasága, hogy a bányászat miatt jött létre, és emiatt is került nehéz helyzetbe. A Regina telepet lebontották a hatvanas évek végén, megszűnt az iskola, majd az óvoda. A körülmények olyanná váltak, hogy aki tehetett, elköltözött máshova. De 1990-től új fejezet kezdődött. Korszerűsítették az elektromos hálózatot, és kiépítették a közvilágítást. Részt vehettünk a telefonfejlesztési programban is. Elkészült egy gyermeküdülő és egy ökomenikus imaház. Fejlett egészségügyi és szociális hálózat látja el a rászorultakat. Szép üdülőövezet van kialakulóban. Környe Község Önkormányzata mindent elkövet, hogy az itt élők egyre jobb körülmények között élhessenek, és ne hagyják el a települést.

1.6.2.3A község címere

Álló, csücskös talpú a függőlegesen osztott (hasított) címerpajzs. A jobb oldali vörös mezőben ún. légiós zászló van. A zászló tetején körívben kiterjesztett szárnyú sas, a zászló mezőben az „S.P.Q.R.” (SENATUS POPULUSQUE ROMA – a római nép szenátusa). betűk olvashatók. A betűk színe fekete. A bal oldali zöld mezőben felül egy arany búzakéve, alatta egy ezüst ekevas. A búzakéve és az ekevas szélső oldalán egy kiegyenesített ezüstkasza helyezkedik el. A sisakdísz helyén, a címerpajzssal nem érintkező 1238-as évszám látható. A címer alatt aranykartuson fekete betűvel „KÖRNYE” felirat. A zászló alatt vízszintes ezüstsínű hullámos pálya.

1.6.2.3.1 Zászló, lobogó

A település zászlója álló téglalap alakú, 2:1 méretarányú fehér textil. A színes címer a zászló hosszanti szimmetriatengelyén, annak felülről mért 1/4-es osztásvonalán helyezkedik el. A zászló egyoldalas.

A település lobogója a zászló 90 fokkal történő elforgatásával jön létre, a feliratos, színes címer szimmetriatengelye a lobogó hosszának rúdtól mért 1/3-os osztásvonalával esik egybe. A lobogó egyoldalas.

Pecsét

A település pecsétje kör alakú pecsétlap, szélén peremmel. A pecsétmező közepén Környe község címeréből a búzakéve, ekevas, kiegyenesített kasza dombor-rajza, valamint felül LK, alant R betű, amelyet két oldalról és felülről nagybetűs körirat övez: KÖVES – KÖRNYE – PECÉTI – 1745.

1.6.2.3.2 Alapítványok

- Környe Óvodás Gyermekéiért Alapítvány
- Német Nemzetiségi Dalkör

A Környei Német Nemzetiségi Dalkör 1993-ban alakult azzal a céllal, hogy megőrizze a szép régi környei népdalokat, ápolja a nemzetiségi hagyományokat és továbbadja a fiataloknak.

A minősítéseken két alkalommal érték el ezüst és négyszer arany minősítést. Az eltelt 21 év alatt énekeltek Ausztriában és Németországban is. A német dalokat éneklő vegyes kórus vezetője Goór Józsefné, aki harmonikán kíséri a dalosokat. Dalkör létszáma: 18 fő

- Községi Könyvtár

A József Attila Megyei és Városi Könyvtár gondoskodik a település lakosságának könyvtári szolgáltatásokkal történő ellátásáról a KSZR keretein belül. Ennek megvalósítására településenkénti lakosságárányú állami kiegészítő támogatás áll a Megyei Könyvtár rendelkezésére, melyből a települési könyvtár igényei szerint dokumentumokat, tárgyi –és dolgi eszközöket, valamint minimum évi négy, a könyvtárat és az olvasást népszerűsítő rendezvényt finanszíroz.

- Baba-mama klub

A folyamatosan megújuló klub tagjai már eddig is nagyon sok szép pillanatot éltek át együtt: a gyermekek megtanultak mászni, majd járni, kimondták első szavaikat. Az anyukák megosztották egymással nehézségeiket, örömeiket egyaránt. Jó barátok lettek, akik számíthatnak a másokra. A gyerekek is összebarátkoztak, majd együtt mentek bölcsődébe, óvodába.

- Olvasóklub
- Nő Klub

A környei Nő Klub 2011-ben alakult. Olyan hölgyeket várt, akik egyedül maradtak, nyugdíjba mentek és tartozni szerettek volna egy közösséghez. Terveik között szerepelt a szerényebb körülmények között élő nyugdíjasok, gyermekek, családok segítése. Ügyes kezük alól szép és ötletes munkák kerültek ki, aminek eladásából meg tudták, meg tudják terveiket valósítani. Kreatív kézműveskedésük és a jótékonyági vállalásaik mellett jut idő az ünneplésre, színházlátogatásra is.

- Cukorbeteg Klubja Környe

A környei Cukorbeteg Klubja 1996-óta havonta egyszer tartja összejöveteleit. Az összejövetelek célja a betegséggel kapcsolatos lehető legtöbb ismeret megszerzése, a cukorbeteg öngondozásra tanítása meghívott előadók által. A találkozókra a cukorbetegeken kívül szívesen látják a hozzátartozókat is, hiszen betegségük az egész családot érinti.

- Turul Méhész Egyesület

Az egyesület megalakulása a 1970 évekre nyúlik vissza. Már akkor is a szakma szeretete és annak tovább adása volt a fő céljuk, a méhészek tudásának fejlesztése és az összetartozás erősítése. Később a tatabányai méhészklubhoz csatlakozott a kis csapat, s 2001-ben ismét az önállósodást választotta. 2009-ben megyei szintre fejlődtek és megalapították a Turul Méhész Egyesületet, tagjainak száma 212 fő.

- X-plor Táncsoport
- Környei Német Nemzetiségi Gyermek Hagyományőrző Csoport
- Környei Mazsorett Csoport
- Szabadidő Klub

A környei Szabadidő Klub 2015 januárjában alakult. A község társalogni, sétálni, kirándulni vágyó lakosait fogta és fogja össze Fazekas Marika klubvezető. Hamar kiderült, hogy szép érdeklődés mutatkozik a nyugdíjasok és a nyugdíj előtt állók részéről is, így egyre többen csatlakoztak. A klub eddig több városba szervezett kirándulást, múzeumlátogatást, szalonnasütéssel egybekötött sétát a tó körül, részt vettek egészségügyi előadáson és szűrésen, testmozgásként pedig Pilates tornát tartottak.

- Színjátészó Szakkör

Megtanulhatják a gyerekek a színészmesterség alapjait, drámajátékokat játszhatnak és szerepeket kapnak készülő színdarabokban és előadásokban.

1.7 A település humán infrastruktúrája

1.7.1 Humán közszolgáltatások

Óvoda, Bölcsőde:

Vackor Óvoda és Bölcsőde

2013. november 3-án vehették ünnepélyes körülmények között birtokba az apróságok Környén a Vackor Óvoda és Bölcsőde új épületét. A beruházásról és hozzá kapcsolódóan a környezet megújításáról az önkormányzat saját erőből, külső forrás bevonása nélkül gondoskodott.

A környei Vackor Óvoda két különálló épületben, egymástól földrajzilag nagyjából 1 kilométernyi távolságban, összesen 750 négyzetméteren folytatta oktatási, nevelési tevékenységét 6 csoportban. Az intézmény új épületének megépítése már hosszú évekkal ezelőtt megfogalmazódott, majd pályázati forrás hiányában a község képviselői 2010 decemberében úgy határoztak, hogy önerőből valósítják meg. A közbeszerzési eljárás elhúzódása és a régészeti felügyelettel zajló tereprendezés miatt végül az építkezés a 2012. szeptember 4-ei alapkövetelési ünnepséggel kezdődhetett meg hivatalosan is.

Az 1600 négyzetméter alapterületű épületben 7, egyenként 60 négyzetméteres óvoda csoportszobát alakítottak ki a hozzájuk tartozó öltözőkkel, mellékhelyiségekkel, kiszolgáló terekkel, s a kicsiket egy 120 négyzetméteres tornaterem, valamint csoportonként saját terasz és virágágyás várja. A Vackor Óvoda 2-es telephelyének szomszédságában 2011 decemberében adták át azt a 600 négyzetméteres játszóteret, amely az új udvarnak is része. Az intézmény két bölcsődei csoporttal is bővült, így összesen legfeljebb 196 óvoda és 28 bölcsődés apróságról gondoskodhatnak az épületben.

Az intézmény másik, bárki számára megközelíthető oldalán készült el a község új, térkö burkolattal ellátott főtere, melyet egy újabb ütemben fejleszt a későbbiekben tovább. A Vackor Óvoda és Bölcsőde épületének átadásával – a főtér kialakításának második ütemétől eltekintve – komplexé válik és létrejön az a tervezett arculatú faluközpont, melynek igénye évekkel ezelőtt megfogalmazódott: esztétikus, komfortos környezetben, párszáz méteres körzetben válnak elérhetővé a községbeliek számára az ügyeik intézéshez, életvitelükhöz szükséges legfontosabb intézmények, szolgáltatók és egyáltalán nem utolsó sorban a Polgármesteri Hivatal.

A környei képviselőtestület által 2007 márciusában megalkotott gazdasági programban meghatározott feladatok egyik legfontosabb prioritása egy új óvoda és bölcsőde építése volt. 2007 szeptemberében az addig 5 csoporttal működő óvodában az önkormányzat újabbat nyitott, így ha szűkösen is, de ősztől már akár 150 kisgyermek járhatott az intézménybe.

Az építészeti terveket Páll Ákos és Sárffy Tibor építészmérnökök készítették el.

2009-ben megtörtént a telekalakítás a Feszty-udvarban. Jogilag is kialakult az az ingatlan, amely ma helyet ad az óvodának és a főtérnek. Az év augusztusában dr. Szabó Ádám régész vezetésével megtörtént az óvoda területének régészeti feltárása. E kutatás eredményezte azt a javaslatot, hogy a tervezett szinthez képest kb. fél méterrel emeljék meg az óvoda épületét és a teret, így biztosítva, hogy a föld alatt elhelyezkedő római kori város falainak maradványai egy körülbelül 1 méter vastag zúzottkő réteg védelme alatt sértetlenül megmaradhassanak. A tér építése során említésre méltó római kori falmaradvány került napvilágra, egy olyan alakú körbástya, melynek a falcsatlakozási módja eddigi ismereteink szerint egyedülálló. A római kori épületmaradványokon túl még számos tárgyi emlék is előkerült a föld mélyéről, melyeknek állagmegóvásán jelenleg a Nemzeti Múzeum munkatársai dolgoznak.

Az épület felépítését végző T-Mátrix Kft.-nek gyakorlatilag a 2013-as év állt rendelkezésére a beruházás megvalósításához. A fejlesztéssel párhuzamosan több lényeges beruházás folyt. A római katolikus templomtól egészen a Tópart utcáig az összes közmű alépítményekben, a föld alatt került elhelyezésre. Ezzel összefüggésben egy érdekes adat: az elektromos hálózat korszerűsítésének eredményeként a szolgáltató körülbelül évi 1 millió forintot takaríthat meg, mivel az új rendszer működése közben ennyivel kisebb veszteség keletkezik, ez pedig együtt jár a környezetszennyezés csökkentésével is. A beruházás során a környezettudatosság jegyében LED-es sétányvilágítást alakítottak ki az óvoda előtt és az aszfaltozást újrahasznosított aszfaltból végezték. Ennek a környezettudatos gondolkodásnak eredményeként kapta az épület az A+-os energetikai besorolást.

Az óvoda környezetének tervezésekor nagyon fontos szempont volt, hogy egy jól használható, közösségi céloknak megfelelő, de látványában egy 21. századi település képébe illeszkedő környezet valósuljon meg.

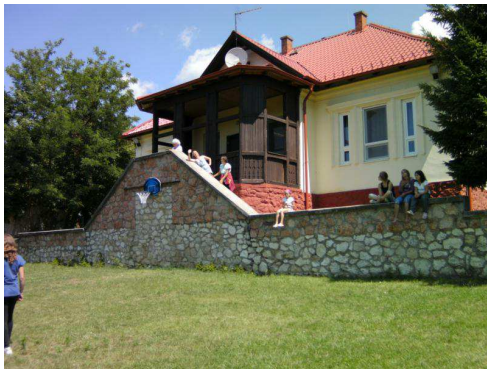
Iskolák:

Kisfaludy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Az iskola alsó és felső tagozattal, művészeti tagozattal is rendelkezik, minden évfolyamon két-két osztállyal, a tanulók száma 300 fő körül mozog.

Környebánya Erdei Iskola

Az 1913-ban elkészült épületben eredetileg a bányagazgatóság működött, majd a bánya bezárása után Pellachy Jenő bányamérnök otthona lett. Az államosítás után 1982-ig általános iskolaként működött, az intézmény megszűnésével a sorsa megpecsételődött. A pusztulás évei következtek. Kifosztották, lerombolták, mígnem a környei képviselők 1992-ben határozatban fejezték ki az épület megmentésére irányuló szándékukat. A két évig tartó rekonstrukció igazi társadalmi összefogással, és a megye első közmunka programja segítségével valósult meg, az ünnepélyes

átadásra 1995. június 6-án került sor.

Az intézmény 2010-ben ünnepelte fennállásának 15. évfordulóját. Napjainkig több ezer gyermek üdült az erdei iskolában. A visszaérő vendégek nemcsak határainkon belülről, de például Szlovákiából, s Ausztriából is érkeznek, ami nem véletlen, hiszen a csodálatos környezetben egy igen színvonalasan felszerelt, gazdag programok sorát kínáló erdei iskola vár mindenkit Környebányán.

Csodálatos környezet, színvonalas felszereltség, kirándulási lehetőségek széles tárháza, szív-melengető vendéglátás – ez jellemzi az egész évben nyitva tartó tábort, amely a diákcsoportokat akár egy-két napos kikapcsolódás erejéig is örömmel fogadja.

Az épület fűthető, 3 szobával, 30 férőhellyel, valamint hatalmas udvarral rendelkezik. Nyelvi, kézműves, művészeti, tánc és egyéb táborok szervezésére kitűnően alkalmas, s garantált, hogy a tanulók hosszú éveken át idézik majd fel mosolyogva az itt töltött napokat.

Rendőrség:

A községben körzeti megbízott látja el a feladatokat.

Orvosi ellátás:

Környén háziorvosi rendelés, magán rendelés és gyógyszertár is működik helyben.

Szintén működik gyermekjóléti és családsegítő szolgálat (Családsegítő Szolgálat és Gyermekjóléti Központ) és házi segítségnyújtás a községben tatabányai központtal. Szolgáltatásaik közé tartozik a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás, az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése, családgondozás, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítése, közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezése, tartós munkanélküliek, fiatal munkanélküliek részére tréning szervezése, családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programok és szolgáltatások.

1.7.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Környe önkormányzata rendelkezik települési esélyegyenlőségi programmal.

Az esélyegyenlőségi Program megalkotásával az önkormányzatnak szükség esetén szándékában áll javítani a célcsoportokban szerepeltetett, erre rászoruló gyermekek és felnőttek élethelyzetét.

Mosonszolnok település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

1.8 A település gazdasága

1.8.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Környe Tatabánya agglomerálódó térségébe tartozik, a megyeszékhely és környéke a Budapest körüli 40-80 km-es ipari/logisztikai gyűrű része.

1.8.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A településen több, mint 700 vállalkozás működik. A jelentősebb gazdasági ágazatok: autóipar, építőipar, szállítmányozás-logisztika. A jelentősebb vállalatok a Tatabányai-Környei Ipari Parkban koncentrálnak, ugyanakkor a település más részein is magas a gazdasági tevékenységek aránya.

	Vállalat neve	Tevékenységi kör	Nemzetiség	Működés kezdete
T	Advanced Vám és Logisztikai Központ Kft.	Vám-, és logisztika	Magyar	2014
K	AGC Autóipari Magyarország Kft.	autóüveg gyártás	Japán	2005
T	ALPLA Műanyag Csomagolóipari Kft.	műanyag flakonok gyártása (PET)	Osztrák	1989
T	Aptiv	elektromos csatlakozó elemek és kábelek gyártása	USA/Amerikai Egyesült Államok	1999
T	ÁÉSZ + T Kft.	építőipari tevékenység	Magyar	1993
T	BÁN Kft.	építőipari tevékenység	Magyar	1990
K	BD Medical	Fecskendőgyártás	Amerikai	2008
K	BECOM Kft.	elektronikai fejlesztések	Osztrák	2006
K	Bridgestone Tatabánya Kft.	gumiabroncs gyártás	Japán	2006
T	CCL	címkék, címkéző rendszerek forgalmazása	Brit	1999
K	Celo Hungária Kft.	kötőelemek forgalmazása	Spanyol	2008
T	Coloplast Hungary Gyártó és Kereskedelmi Kft.	ragtapaszok, inkontinencia zacskók, mellprotézisek gyártása	Dán	2001
T	EXEDY DYNAX Europe Kft.	tengelykapcsoló gyártás	Japán	1993
T	Fakombi Kft.	faipari termékek gyártása	Magyar	1992
T	Grundfos Magyarország Gyártó Kft.	Szivattyúgyártás	Dán	1999
K	HENKEL	Ragasztógyártás	Német	2012
T	Hle Besitz Gmbh	csavarok , szerszám	Német	2013
T	Impreglon Kft.	Felületkezelés	Német	2000
T	Iron Trade Hungary Kft.	kötőelemek raktározása	Magyar	1993
T	Komép-Metál Kft.	Fémszerkezet gyártás	Magyar	1989
K	Lotte Materials	műanyag alapanyaggyártás	Dél-koreai	2012
K	Mivisa Hungary Kft.	Konzervdoboz gyártása	Spanyol	2012
T	Molnár Bt.	építőipari tevékenység	Magyar	1994
T	OTTO FUCHS Hungary Kft.	alumínium keréktárcsa gyártása	Német	1995
T	Szerip Kft.	víz-, fűtés-, gáz-, szellőzés tervezés, kivitelezés, felújítás	Magyar	1990
T	Transport-Beton Kft.		Magyar	1991
T	Trans-Sped Kft.	Raktározás, tárolás	Magyar	2016
T	Warman International Hungary Kft.	Szivattyújavítás	Brit	1993
T	Zebra Neo 2014. Kft.	vámügyintézés, logisztika	Argentín	1996

1. táblázat: Vállalatok a Tatabányai-Környei Ipari Parkban (T=tatabányai cégek, K=környei cégek, saját szerkesztés ill. forrás: iph.hu)

A 29 betelepült cégből 8 található Környén. A jövőben a községben lehet nagyobb arányú betelepülésre számítani, mivel az ipari park környei része közel négyszer nagyobb (a 2018-as rendezési terv módosítással együtt) a tatabányai résznél.

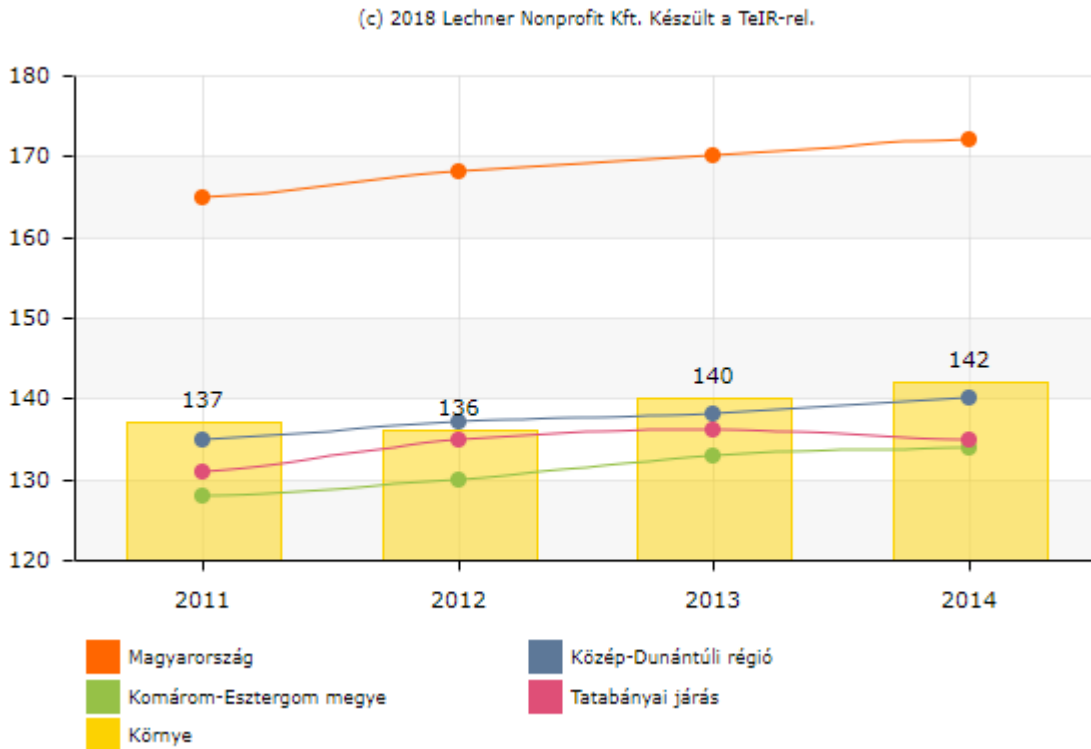
31. ábra: Legnagyobb foglalkoztatók Környén, vállalatok rangsora a foglalkoztatottak száma szerint¹⁴

1.8.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Környe rendkívüli földrajzi és természeti adottságai a múltban is jelentős hatást gyakoroltak a város gazdaságára. Az ipari struktúra egyoldalú volt, döntően kitermelő és az alapanyagipar volt a meghatározó, így a bánya- és nehéziparra épült a város gazdasága, melyet az 1990-es évek válsága érzékenyen érintett.

Új fejlődési korszak kezdetét eredményezték az országos infrastruktúra hálózatok (autópálya, vasút, energiaellátó rendszerek) térséget érintő fejlesztései, amelyek – a nagyüzemi gyakorlattal és konvertálható tudással rendelkező szabad munkaerő mellett – komoly vonzerőt jelentettek a külföldi befektetők számára. Az új vállalkozók kezdetben a meglévő üzemeket vásárolták meg, majd fokozatosan beindultak a zöldmezős beruházások.

¹⁴ Forrás: Saját szerkesztés a www.cegiformacio.hu adatai alapján, 2019

32. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra, 2011-től (db)

Elsősorban a mikro és kisvállalkozások képviseli a legnagyobb számban a helyi adórendszerbe bejelentkezett vállalkozásokat. A kisvállalkozások számának kismértékű csökkenése mellett a foglalkoztatás terén jelentős szerepet betöltő közepes vállalkozások száma bővült, bár a 2009-es évben itt is volt némi csökkenés. Az 50 főnél többet foglalkoztató, helyben adófizetési kötelezettséggel rendelkező vállalkozások száma lényegében nem változott és bár a 2010-es adatok még nem állnak rendelkezésre, de az ipari parkba történt új betelepülések következtében itt növekedés várható. Jelenleg mintegy hatezer vállalkozás működik a városban, 59 százalékban egyéni, kisebb arányban társas vállalkozási formában.

A helyi gazdaság fejlesztése általánosabb értelemben is mindenképpen fontos feladat, hiszen a helyben lévő munkahelyek azzal a hozzáadott értékkel rendelkeznek a munkavállalókra nézve, hogy jobb időgazdálkodást tudnak folytatni, erősebben kötődnek a településükhöz, a helyben való dolgozás esetén nagyobb a valószínűsége, hogy a megkeresett pénzt is helyben költik el, ami a helyi gazdaság további erősítését jelenti.

A Tatabányai-Környei Ipari Park, Tatabányával határos területen Tatabánya város önkormányzatának kezdeményezésére alakult meg 1997-ben. Az elmúlt 15 év alatt több ezer munkahely létesült 1 milliárd euró tőkebefektetés révén, közel 450 hektáron. Az elmúlt évek beruházásai által, a terület fejlődésével egyidejűleg a cégek és a lakosság által időről időre újabb fejlesztési igények fogalmazódnak meg, melyekkel az ipari park további fejlődése érdekében a jövőben foglalkozni szükséges. Az ipari park cégei eltérő iparágakban tevékenykednek: a tatabányai ipari parkba települt vállalatok többsége gépipari, autóipari, vegyipari és elektronikai vállalat.

A vállalatok 1/3-a van hazai tulajdonban, 3 német, 3 japán cég települt ide, 2 osztrák, brit és dán, de francia, amerikai, spanyol, dél-koreai és argentin cégek is választották a nyugati ipari parkot telephelyül.

33. ábra: Ipari park vállalatainak száma ágazatonként

Az ipari park a betelepülő vállalkozások számára a következő előnyöket biztosítja:

- képzett szakembergárda,
- a szükséges minősítésekkel rendelkező alvállalkozók,
- kiemelkedő munkakultúra,
- közelség az európai vevőkhöz,
- a település mélyen elkötelezett a hosszú távú és magas minőségű ipari fejlődés és a munkahelyteremtés iránt,
- a tatabányai-környei ipari park számos nagy befektetőt vonzott ide, például a Bridgestone-t, az AGC-t, a Coloplastot és a Grundfos-t.

A helyi gazdaság fejlesztésének fontos eszköze, lehetősége inkubátorház kialakítása, illetve olyan típusú szolgáltatóház megteremtése, amely a vállalkozások indításának/működtetésének költségeit csökkenti, illetve a vállalkozások működtetését segíti. A gazdaságfejlesztés témakörébe tartozik a mezőgazdaság fejlesztése, amit Környén nem érzünk külön prioritásként kezelendő területnek. Mindezek mellett a jelen időszakban az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program nagy hangsúlyt fektet a mezőgazdasági vállalkozások termelés technológiájának fejlesztésére.

1.8.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A világgazdasági válság hatásai természetesen a helyi vállalatokat is érintette. Az elmúlt években két cég, az EWCS Kft. és a UPM Raflatac Papírfeldolgozó Kft. jelentette be megszűnését az ipari parkban. 2009. évben bocsátották el a legtöbb dolgozót, de 2010-ben

már a munkavállalói létszám növeléséről, de legalábbis stabilizálódásáról számoltak be a tőkeerős vállalatok.

Mivel számos cég exportra termel, így sokkal érzékenyebbek a világgazdasági helyzet aktuális alakulására, így a társaságokat érintő válság a globális visszaesés lokális lecsapódásának tekinthető. Más társaságok esetében az anyavállalat nehézségei ellenére erőteljes fellendülés volt megfigyelhető. Ez annak tulajdonítható, hogy egyes vállalatok olyan termékeket gyártanak, melyek felvevő piaca igen széleskörű (kerékgumigyártás), vagy a termékre válság idején is mindenképpen szükség van (orvosi segédeszközök), ugyanakkor ágazatilag erősen specializált vállalatok viszont jelentős visszaeséssel számolhattak. Nagyvállalatokra jellemző, hogy a válság ellenére is jelentős technológiai fejlesztéseket hajtottak végre az elmúlt években, mely versenyképességük megőrzése érdekében volt fontos. Habár jelenleg nincs olyan meghatározó műhely vagy specializált intézet Tatabányán, amelyen belül szélesebb körben alkalmazható kutatás és fejlesztési tevékenységet végeznek, de az egyes termelő üzemekben azonban jelentős, egyedi technológia és termékfejlesztés zajlik (pl. Zenon Systems Kft).

Az innováció mérése szempontjából az egyik legfontosabb mérőszám az új terméket, új eljárást, vagy átfogó szervezeti korszerűsítést megvalósító innovatív vállalkozások aránya.

Az európai uniós források kínálta lehetőségeket innováció tekintetében Környe vállalkozásai az átlagnál kevésbé használták ki. A beruházások legjelentősebb része viszont az iparban realizálódott, azon belül is a gépiparban, ami hosszabb távon kedvezhet további beruházásoknak.

Komárom-Esztergom megye K+F aktivitása a régión belül – jórészt a felsőfokú képzési kapacitás hiányosságaival összefüggésben – a leggyengébb. Környe szintén alulmúlja az ország megyeszékhelyeit K+F és innováció tekintetében. Ez egyrészt a műszaki és természettudományi felsőfokú képzések hiányával másrészt pedig a földrajzi elhelyezkedéséből adódó főváros elszívó hatásával magyarázható.

A vállalati szférában csak az utóbbi években indult el a klaszteresedés folyamata. A vállalatok fokozatosan ismerik fel a klaszteren belüli együttműködés előnyeit. Habár számos ágazatban tevékenykednek a tatabányai és környei cégek, mégis csak 3 klaszter alakult eddig: 2 ipari, egy energetikai, melyek név szerint a következők:

- Komárom-Esztergom Megyei Metál Klaszter

A KEM Metál Klaszter alapvetően fémipari cégeket foglal magába, megyei ágazati klaszter, ugyanakkor oktatási –képzési intézmények is vannak a tagok között. A Klaszter segíti az alapítók és a későbbi csatlakozók termelési, piaci és innovációs készségének, képességének a fejlesztését. A tagok segítik egymást a beszerzési, termelési, piaci kooperációk kialakításában, azok hatékonyságának növelése érdekében.

- Zöld Klaszter

A Zöld Energia és Klíma Hálózat Klaszter (ZÖLDEK) 2011. október 1-jén kezdte meg működését. A klaszter küldetése, hogy a megújuló energiatípusok, klímaváltozási és környezetvédelmi módszerek hasznosítási lehetőségeit feltárja és fejlessze, a vállalkozások, oktatási és K+F intézmények, valamint helyi gazdasági szereplők közötti, klaszter formájában megvalósuló együttműködést elősegítse, és a versenyképességet növelje.

- Vértés-Duna Járműipari Klaszter

A Vértés-Duna Járműipari Klasztert 2011. május 12-én azzal a céllal hívta életre 16, a járműiparban érdekelt szervezet, hogy erősítse a járműiparban érdekelt szereplők területi alapú együttműködését, javítsa piaci pozíciójukat, erősítse belföldi- és nemzetközi kapcsolataikat, közös érdekeken alapuló fejlesztéseket, beruházásokat valósítsanak meg. Továbbá cél, hogy növeljék a térség gazdasági versenyképességét, emeljék a foglalkoztatottság színvonalát, javítsák az általános életminőséget, megtartsák a működő-tőkét és emeljék a tőkevonzó képességet; a Közép-Dunántúli Régió VÉRTES-DUNA térségében, Bicske, Kisbér, Komárom, Mór, Oroszlány, Pusztavám, Tata és Tatabánya települések önkormányzatainak együttműködési megállapodásban rögzített támogatása mellett.

A településen az Ipari Parkba várható jelentősebb vállalatok betelepülése, ezért ebben a pontban ezt a területet vizsgáltuk meg.

Méret

A terület mérete 529 hektár, ebből 139 hektáron telepedtek le cégek. A terület kisebb jelentőségű közutakkal, a Szentgyörgy-érrel tagolt, amelyek szükség szerint elterelhetők.

Geológia/geodéziai adottságok

A terület rendkívül tagolt, a 30 méteres szinteltérés megnehezíti a nagyobb építkezések megvalósítását. A terület talajszerkezete a rendelkezésre álló információk alapján alkalmas ipari tevékenységre, azonban olyan nagyságrendű talajrendezési munkákra lenne szükség a terület alkalmassá tételére, hogy ez nem ismert módon befolyásolhatja a talaj stabilitását.

Tulajdonosi szerkezet

A területnek nagyon sok tulajdonosa van (több, mint 100). A területek felvásárlása megoldható, de egy kissé hosszadalmas folyamatot vetít előre.

Földrajzi elhelyezkedés

A terület nagyrészt lakott területtől távol fekszik, azonban beleékelődik a kb. 100 fős Szentgyörgypusztá. Egy nagyobb volumenű projekt megvalósulásával a pusztá lakosait ki kellene telepíteni, ellenkező esetben a kiegyenlítő földmunkákat követően a pusztá völgybe kerülne.

A terület kapcsolódik a tatabányai ipari parkhoz, mely Magyarország egyik legfejlettebb ipari parkja.

Potenciális veszélyek

Potenciális veszély nem ismert.

Logisztikai adottságok

A terület gyakorlatilag közvetlenül csatlakozik az M1-es autópályához.

A területnek nincs közvetlen iparvágány kapcsolata.

A területhez legközelebb eső repülőtér a péri (60 km), illetve a budapesti reptér (90 km).

Szakképzett munkaerő elérhetősége

A szomszédos megyeszékhely, Tatabánya műszaki szakképző rendszere fejlett, mintegy 1000 végzöst termelnek ki évente.

Munkaerő-forrásmegfelelősége

Tatabányán van az Edutus Főiskola, amely műszaki és gazdasági képzést is kínál, szélesebb körű képzési kínálattal rendelkező egyetemek legközelebb Budapesten (60 km) vagy Győrben (70 km) találhatóak.

K+F hagyományok

Tatabányai felsőoktatási egyetem hiányában a K+F tevékenység csak szórványos a térségben.

A régió munkaerő kibocsátó készsége

Tatabánya lakossága 70 ezer fő, a megyében álláskeresők száma is kb. ugyanennyi, azonban ennek egy részét a helyi nagyvállalatok felszívják.

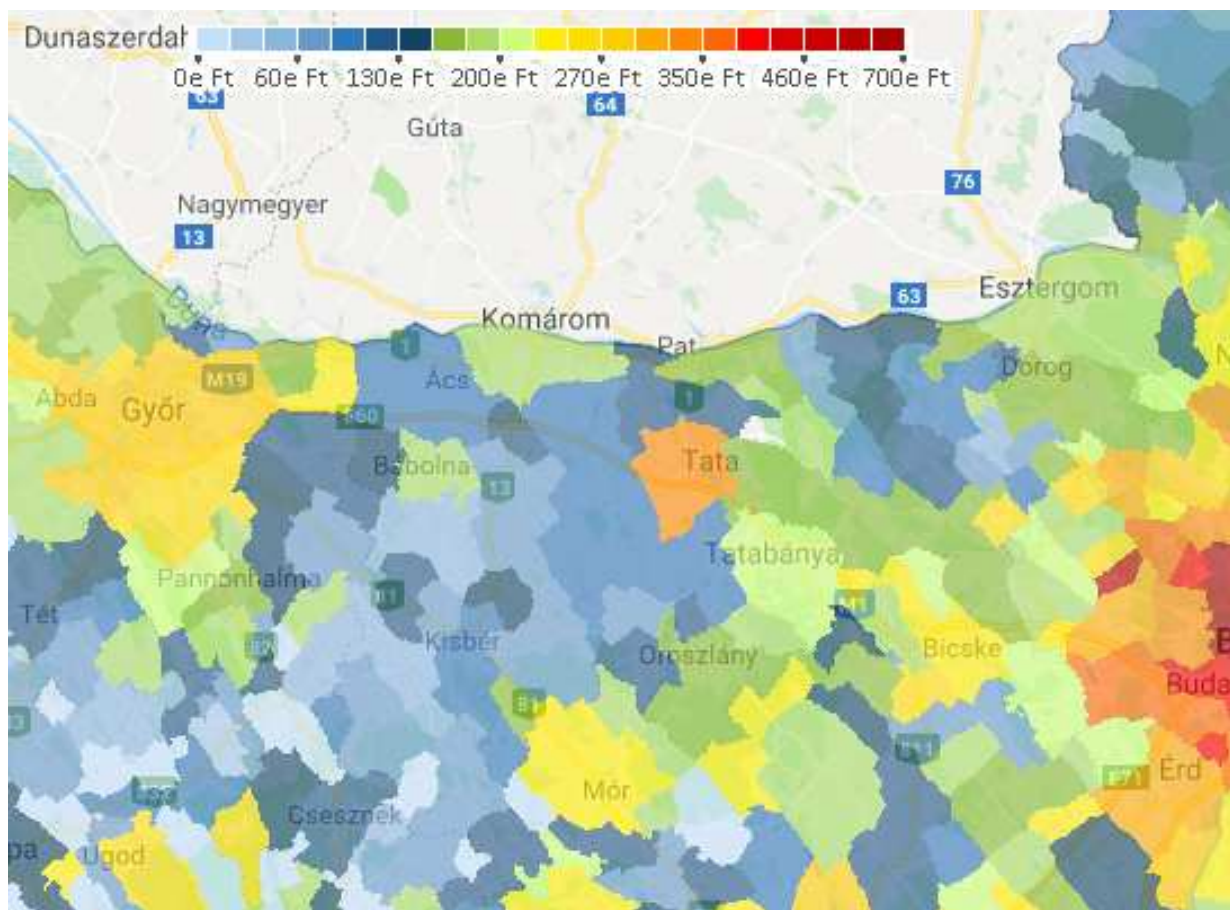
Nehézségek elsősorban a szakképzett munkaerőforrás elérése kapcsán lennének várhatóak.

Munkaerő-szállításra alkalmas infrastruktúra elérhetősége

A terület a meglévő ipari park meghosszabbítása, ahol jelenleg is jól szervezett munkaerő-szállítás folyik.

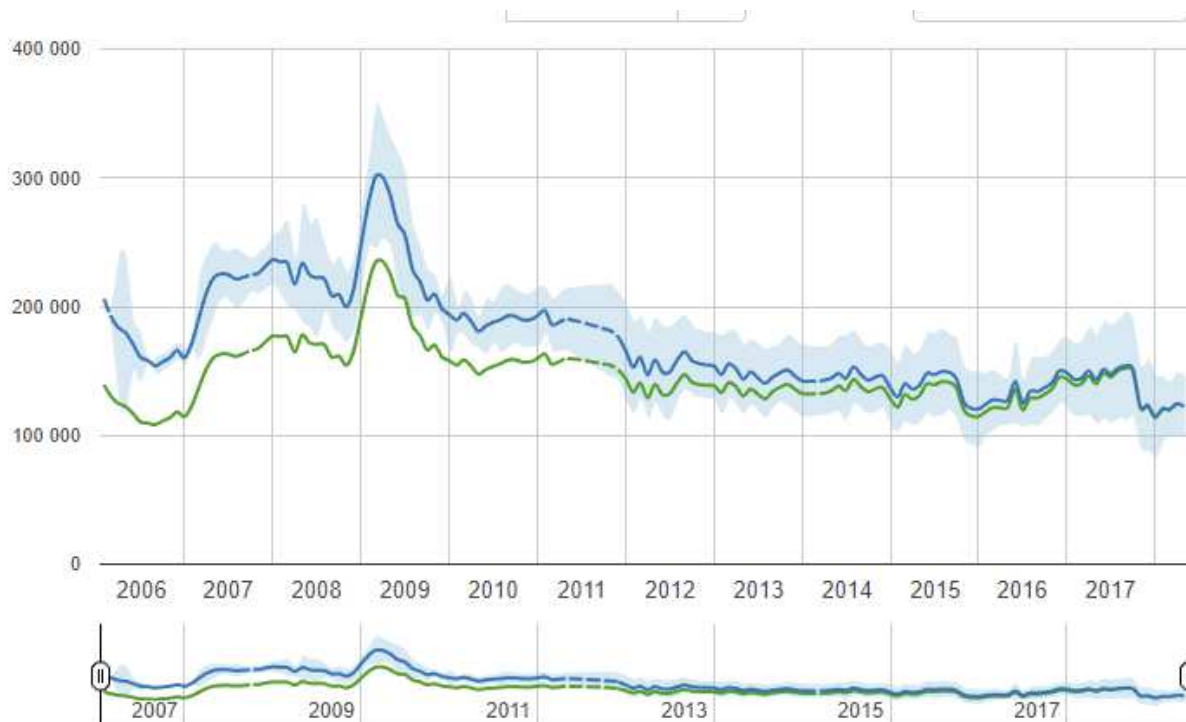
Kapacitásnövelésre lenne szükség.

1.8.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

34. ábra Komárom-Esztergom megye és térségének négyzetméterárai (2018. 04. forrás: ingatlanet.hu)

A fenti ábrán Komárom-Esztergom megye és térségének m² árai láthatók 2014. októberben. Környe a „középmezőnybe” tartozik, megközelítőleg átlagosan 150 ezer Ft/m² áron kínálnak ingatlanokat a községben. A térképen jól kivehetőek a népszerűbb térségek (Győr, ill. Budapest térsége), és a kevésbé preferált települések (Kisbér térsége).

35. ábra: Négyzetméter árak alakulása (családi házak, adatok forrása: ingatlanet.hu)

Statisztikai adatok (2018.04.)

Négyzetméterre vonatkozó statisztikák			
Átlag m ²	Átlag m ² ár	Legkisebb m ² ár	Legnagyobb m ² ár
134	135 742 Ft	94 731 Ft	174 418 Ft

Ingatlanra vonatkozó statisztikák		
Átlag ár	Legkisebb ár	Legnagyobb ár
17 000 321 Ft	2 500 000 Ft	32 000 000 Ft

Környén a kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás tekintetében - kérdőívünkre válaszolva-megfelelőnek ítélték meg a helyben levő létesítményeket. Az alapfokú ellátás helyben történik. Kedvelt bevásárlóhelyként Tatabányát jelölték meg.

Az ingatlanpiac kereslet oldali aktivitását mi sem mutatja jobban, mint az a tény, hogy a második legtöbb vállalkozást adó ágazat az ingatlanügyek ágazata. A keresleti oldalt leginkább a letelepedő és a külön életet kezdő fiatalok, illetve a betelepülni kívánó gazdálkodó társaságok jelentik.

Az Önkormányzat saját fejlesztési igényei szintén a keresletet élénkítik. A település célja élhető, családbarát község és munkakörnyezet megteremtése. Ehhez elengedhetetlenek a folyamatos rekreációs, intézményi, szabadidős és sportfejlesztések, amelyek célzott keresletet jelentenek a városi ingatlanok vonatkozásában. A fizikai térszerkezet fontos gazdasági erőforrás, ahogy a képzett munkaerő rendelkezésre állása, a befektetői tőke, vagy beszállítói-értékesítési hálózatok. Az ingatlanpiaci helyzet ezekre is jelentős hatást gyakorol.

Ipari tevékenységek

A település Tatabányával való kapcsolata révén első sorban ipari jellegű. Környén az ipari parkban fellelhető számos cég. képviseli az ipari tevékenységet. Működésükhöz a munkaerőbázist az itt élők és a környező településekről ingázók biztosítják.

Mezőgazdaság

A magyar mezőgazdaságban és takarmánygyártásban dolgozók számára a Környe név egy nagy hagyományokkal rendelkező, már a 1960-as évek közepétől premixet és keveréktakarmányt gyártó vállalatot idéz, amely jó minőségű termékeivel, vevőcentrikus üzletpolitikájával, sajátos, közvetlen „partnerbarát” stílusával, kiváló szakmai háttérével a magyar takarmánygyártás meghatározó tényezőjévé vált. Keveréktakarmány-gyártó üzletágát, az állami tulajdonban működő Környei Mezőgazdasági Kombinátot, az első magánosítást követően Környe Takarmány Rt. néven ismerhették a termelők és a takarmánypiac szereplői.

Erdőgazdaság

A település külterületén kiterjedt erdőségekkel nem találkozhatunk, itt az átlagosnál kisebb az erdőkkel borított területek aránya.

Halászat

A településen horgász egyesület működik. Környe központjában található a Környei Horgász Egyesület 26 hektárnyi vízterülete. A tó kiváló adottságainak és a rendkívül gazdag természetes táplálékosságának köszönhetően az itt élő pontyok igencsak jól érzik magukat, hisz nem ritkák a 15kg feletti fogások sem. Az egyesület természetesen mindent megtesz annak érdekében, hogy ezt a páratlan nagyhal állományt óvja és védje, hisz kizárólag csak az egyesület tagjai horgászhatnak a vízben.

Idegenforgalom

A településen számottevő idegenforgalomról nem beszélhetünk. A jövőben a község szeretne az idegenforgalomra nagyobb hangsúlyt fektetni.

Út- és vasúthálózat

A település közutak csomópontjában alakult ki, keresztül halad rajta a 8135-ös számú út, melyen a településen élők Tatabányát és Kisbért is könnyen megközelíthetik. Ide futnak be a közutak Vértessomló, Oroszlány és Tata felől is. A település belterületi útjai burkoltak jó minőségűek. A járdák 85 %-ban kiépítettek.

A település közepén halad keresztül a Tatabánya-Oroszlány vasútvonal, mely szintén segíti a településen élők közlekedési lehetőségét. A település víziút-hálózattal nem rendelkezik.

1.9 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz-és intézményrendszere

1.9.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Környe rendelkezik gazdasági programmal. Az Önkormányzat Gazdasági Programja mindig négy évre készül. Az éves költségvetési tervek elkészítésekor a Gazdasági Program végrehajtása történik.

A település három fő bevételi működési pillére a helyi adók, az állami normatív támogatás, valamint az önkormányzati működési bevételek. Ehhez jönnek az esetleges pályázati források, amelyeket próbálnak minél nagyobb számban kihasználni.

Intézményeinek, gazdasági társaságainak fenntartásában kulcstényező a település költségvetése. Az Önkormányzat a költségvetés készítésekor a gazdaság folyamatos fejlesztésére és a települési lakosság életszínvonalát javító szolgáltatások bővítésére és megfelelő tartalék képzésére, a város stabil pénzügyi pozícióinak megőrzésére törekszik.

Az Önkormányzat és az Állam közötti feladatmegosztás 2013-tól jelentős változásokat eredményezett Környe költségvetésében is. A bevételi oldal változásai közé tartozik, hogy a feladat-átstrukturálás miatt megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, az illetékbevételek szintén elkerültek a várostól. 2013-tól a beszedett gépjárműadó egy része marad csak helyben. Szintén fontos változás, hogy a normatív állami finanszírozás helyét a feladatfinanszírozás vette át: az állam támogatást nyújt az önkormányzat számára a működéshez, a köznevelési valamint a szociális, közművelődési és közgyűjteményi feladatok ellátásához. Az állam 2013-tól közvetlenül fizeti a pedagógusok bérét, a köznevelési intézményrendszer működtetését.

1.9.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A község intézményellátottsága alapfokon biztosított, középfokú és felsőfokú intézményellátást Tatabánya biztosítja. Az intézmények nagyjából a községközpontban, illetve a tó környezetében, kisebbrészt pedig a központtól távolabb helyezkednek el.

Intézmény	Hely	Kapacitás	Rendezési javaslat
<i>Igazgatási és társadalmi intézmények</i>			
Polgármesteri Hivatal	Alkotmány u. 2	10 fő	Megfelelő
Rendőrség – körzeti megbízott	Alkotmány u. 2/A	3 fő	Megfelelő
Postahivatal	Beloianisz utca 1/a	3 fő	Megfelelő
Takarékszövetkezet	Alkotmány utca 14		Megfelelő
Rk. templom	Alkotmány u.	200 fh.	Műemlék, megfelelő
Rk. plébánia	Alkotmány u. 11.		Műemlék, megfelelő
Ref. Lelkészi Hivatal	Dózsa György u. 17.		Megfelelő
Ref. Gyülekező	Dózsa György u. 17.		Megfelelő
Imaház	Környebánya		Megfelelő
<i>Művelődési és oktatási intézmények</i>			
Művelődési ház, könyvtár	Alkotmány u. 1.	350 fh.	Megfelelő
Közösségi és tájház	Alkotmány u. 78.		Megfelelő
Óvoda és Bölcsőde	Alkotmány u. 55.	196 (óv.), 28 (bö.) fh.	Megfelelő

Általános Iskola	Beloianisz utca 1.	24 tt.	Megfelelő
Erdei iskola és ifj. tábor	Környebánya telep 213	30 fh.	Megfelelő
<i>Szociális és egészségvédelmi intézmények</i>			
I. sz. Orvosi Rendelő	Alkotmány utca 2.		Megfelelő
Orvosi Rendelő	Rákóczi F. u. 9.		Megfelelő
Fogorvosi rendelő	Alkotmány. u. 32.		Megfelelő
Gyógyszertár	Április 4. u. 2/B	250 m ²	Megfelelő
Idősek Napközi Otthona	Tópart u. 10.	30 fh.	Megfelelő
<i>Kereskedelmi intézmények 74 db, ebből a jelentősebb üzletek:</i>			
3.sz. Maxi COOP Áruház	Alkotmány utca 68.		Megfelelő
One Euro Market	Alkotmány utca 64.		Megfelelő
Pekingi Áruház	Alkotmány utca 60.		Megfelelő
Műszaki Kisáruház	Alkotmány utca 6-8.		Megfelelő
Gyógyászati Segédeszköz Szaküzlet	Beloianisz utca 35.		Megfelelő
<i>Kereskedelmi intézmények 74 db, ebből a jelentősebb vendéglátó egységek:</i>			
"GYÖPI" Panzió, Étterem	Sportpálya		Megfelelő
Gerendás Pizzéria és Söröző	Alkotmány u. 41.		Megfelelő
Forrás Café, Büfé	Alkotmány u.1.		Megfelelő

Különleges (zöldterületi jellegű intézmény) területek

Sportpálya	Oroszlányi út	5,5 ha	Területileg bővíthető
Sportcsarnok (uszoda)	A sportpálya területén		Tervezett
Horgászcentrum	Tó északi részén		Tervezett
Rk. temető	Váczi M. u.	1,0 ha	Megmaradó
Köztemető	Hegyalja u.	1,25 ha	Megmaradó
Kegyeleti park, ravatalozó	Váczi M. u.	0,35 ha	Megmaradó
Temető	A Kisbér felé vezető főúttól északra, a központi belterületől délnyugatra	2,85 ha	Tervezett

1.9.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

A Tatabányával közös ipari park nagy jelentőséggel bír Környe gazdasági fejlődésében. Folyamatosak a fejlesztések. Bízunk benne, hogy a következő években is ugyanilyen eredményesen tudják a Tatabánya-Környe Ipari Park versenyképességét megtartva bővíteni a foglalkoztatottak számát.

Helyi gazdaságfejlesztést elsősorban a helyi önkormányzatok, valamint maguk az érintett szereplők, azaz a vállalkozások képviselői végezhetik, együttműködve azokkal a szervezetekkel, amelyek helyben megtalálhatók. Környe önkormányzata meghatározó feladatnak tekinti a helyi és térségi gazdaság fejlesztését, jövedelemtermelő képességének támogatását; kiemelt fontosságúnak a meglévő munkahelyek megtartása mellett újabb munkahelyek létrehozásának elősegítését.

1.9.4 Foglalkoztatáspolitikai

A település gazdasági erejét mutatja, hogy foglalkoztatásban nagyon erős, nagyszámú munkaerőt fogad más településekről. Ez Környe számára jó, mivel ez nagy foglalkoztatókat jelent, ez a település foglalkoztatási/munkanélküliségi helyzetének kedvező voltát, illetve a költségvetését nézve nagy helyiadó-bevételt eredményez. A helyi foglalkoztatási lehetőségek „korlátlanágát” mutatja, hogy a Környén dolgozók a helyi és helyben dolgozó lakosok 142%-át éri el.

Az ipari parkkal új, nagy telephellyel rendelkező vállalatok befogadása vált lehetővé a városban. A bővítések megoldást nyújtanak a foglalkoztatási problémákra, és az ide betelepülő cégek iparüzési adóbevételeiből teljes mértékben Tatabánya és Környe önkormányzata részesül.

1.9.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Környe a 2011-es népszámlálás adatai alapján összesen 1739 lakás található, melyek nagyrészt lakottak is. A lakáskérdéssel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a lakott ingatlanok esetén a lakások mellett ide tartoznak még a lakott üdülők és lakott egyéb lakóegységek is. Ezekkel összesen 30.622 lakott ingatlan található a városban. Ez alapján kiszámítható, hogy 100 lakott ingatlanra 232 lakó jut. Ez az érték megyei viszonylatban a harmadik legalacsonyabb (Almásfüzitő: 206; Csatka: 209). A legmagasabb értékekkel rendelkező települések Máriaalom (309) és Bana (303). A megyében átlagosan 253 lakó jut 100 lakásra.

1.9.6 Intézményfenntartás

A település oktatási intézményeinek fenntartásáról a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ gondoskodik.

Társulási formában ellátott feladatok

Az 1996-ban megalkotott területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján Tatabánya és 8 környező település – Gyermely, Héreg, Környe, Szomor, Tarján, Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős – önkormányzata Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás néven területfejlesztési önkormányzati társulást alapított és működtet. Szárliget 2000-ben csatlakozott a kistérségi társuláshoz. A kistérség kiterjesztette együttműködését a területfejlesztésen túl az egészségügy, a szociális ellátás, több gazdaságfejlesztő és kommunális területen és a humánszolgáltatások körében.

A térség szociális ellátásáról a Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények (TJ ESZI) gondoskodik, tevékenységi köre: szociális alap és szak, valamint gyermekvédelmi alapellátás.

1.9.7 Energiagazdálkodás

Önkormányzat vagyoni helyzete:

Az önkormányzat vagyoni helyzetéről, a vagyon értékéről, összetételéről pontos információ áll rendelkezésre a vagyonkataszternek köszönhetően. Az önkormányzat vagyonrendelete szabályozza a vagyon hasznosításának módját, a döntések meghozatala ennek megfelelően történik.

Az ingatlanvagyon tekintetében elmondható, hogy az alapfeladatok ellátását szolgáló ingatlanok közül az önkormányzat hivatalának, az iskolának, kultúrháznak, óvodának, orvosi rendelőnek az épülete nem szorul felújításra. Az épületek akadálymentesítése részben megoldott.

Önkormányzat költségvetési pozíciói:

Az önkormányzat évek óta folyamatosan romló költségvetési pozíciók mellett gazdálkodik. A költségvetésben egyre nagyobb szerepe van a saját bevételeknek (helyi adók) és a pályázati pénzeknek. Az állami támogatás egyre kevesebb.

A pénzügyi egyensúly, a folyamatos likviditás biztosítva van. Továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani a takarékos gazdálkodásra.

Önkormányzati feladatok ellátása:

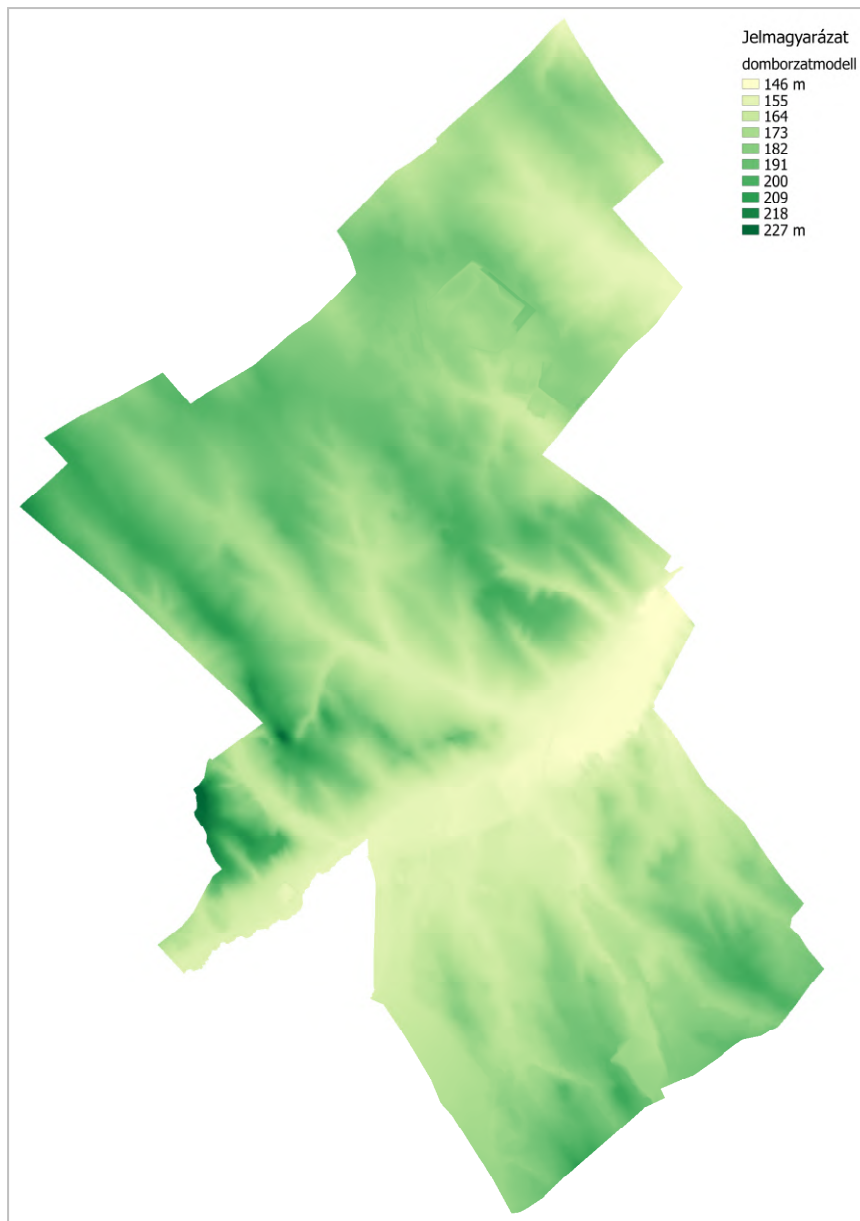
A feladatellátás jogi szabályozását és fő tartalmi irányait az önkormányzati rendeletek tartalmazzák. Az infrastruktúra terén látványos előrelépés történt az önálló önkormányzat megalakulása óta. Kiepült a gáz és a telefonhálózat. A szennyvízhálózat kiépítése folyamatban van. Korszerűsítésre került a közvilágítási rendszer. Az önkormányzati utak felújítása folyamatosan történt.

1.10 Településüzemeltetési szolgáltatások

A 1.10.6. fejezet ismerteti az Önkormányzat feladatellátását végző szervezeteket, beleértve a településüzemeltetéssel foglalkozó közszolgáltatókat is. Az 1.16 fejezet bemutatja a közművek állapotát, és az egyes közművek üzemeltetését ellátó szervezeteket.

1.11 A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.11.1 Természeti adottságok

Környe a Tatai-medencében, a Gerecse és a Vértes találkozásánál helyezkedik el, 4.535 ha-on, átlagos tengerszint feletti magassága 200m körüli. Természeti tájak határán, egyúttal nemzetközi közlekedési folyosók mentén fekszik. Klimatikus viszonyait mérsékelt meleg, száraz, enyhe telű éghajlat jellemzi. A természeti adottságok közül külön érdemes kiemelni a térségben jellemző barnaszételepeket, melyek nagyban befolyásolták a város történetét. Környe területének fő vízfolyása az Által-ér, amely a térség vízfolyásainak befogadója is. Jelentős még a Mihályi-patak is, amely az Által-ér mellékágaként több vízfolyás vizét is összegyűjti és elvezeti.

36. ábra: Környe domborzata¹⁵

Kisebb vízfolyások: a Oroszlány-Kecskédi vízfolyás, valamint a Környei vízfolyás. Környe közigazgatási területén számos állóvíz található, amelyek többsége mesterséges bányató.

A fent látható domborzatmodellen szépen kirajzolódnak a vízfolyások völgyei, illetve a magasabb dombhátak (pl. az Öreghegy a nyugati részen). A legmagasabb és a legmélyebb rész között ~ 80 m szintkülönbség van. Érdekes, hogy északon az Ipari Park területén jól kivehető a Bridgestone építésekor létrehozott bevágás, és a körülötte lévő mesterséges töltés.

¹⁵ Saját szerkesztés az alaptérképi adatszolgáltatás alapján

1.11.2 Tájhasználat, tájszerkezet

A település teljes területéből 11 %-ot tesz ki a belterület, amely a lakó-, intézményi-, ipari- és közlekedési funkcióknak a térsége. A közigazgatási területen belül a művelési ágak közül legnagyobb részesedéssel az mezőgazdasági területek rendelkeznek, a zártkertek 7 %-át tesznek ki a teljes területből.

A rendezési terv felülvizsgálat során az alábbi szempontok, elvek érvényesítésére törekedünk:

- az ökológiai folyosók megtartása, szerepük erősítése,
- a feltárt táji jellegzetességek és természeti adottságok megőrzése,
- a beépítésre nem szánt területek nagy részét kitevő mezőgazdasági területeken olyan beépítési lehetőségek meghatározása, amely a mezőgazdasági tájhasználatot nem korlátozza, de megakadályozza a termőföld oly mértékű elaprózódását, amely a táj károsodását okozó, sűrű rendezetlen beépítést eredményezne,
- a védelmet igénylő területek, létesítmények elvárásainak biztosítása (pl.: nedves élőhelyek),
- a működésük következtében egyes területek korlátozott használatát okozó létesítmények hatásának figyelembevétele (pl: utak, közműlétesítmények védőtávolsága).

Erdősítésre vonatkozó javaslatot tartalmaz a településszerkezeti terv:

- gazdasági, ipari övezetek és lakóterületek közötti térségekben,
- közlekedési területek határainál,
- védősávokon belül.

Tájvédelmi szempontból a meglévő vízfelületek, vízfolyások és az azokat kísérő zöldterületek, fasorok, kisebb ligetes erdők döntő fontosságúak a táj karakterisztikájának megőrzése szempontjából.

Tájhasználati, ökológiai és esztétikai szempontból egyaránt szükséges a meglévő erdők megtartása, helyenként bővítése.

Különösen fontos ez a kijelölt szabadidős-területek mentén, a település belterületét körülvevő, és az utakat kísérő erdők esetében.

A közterületek, valamint a beépítésre szánt területek zöldfelületeinek kialakításánál a kisalföldi növénytakaságok jellegzetes fajait kell alkalmazni.

A növényzettelépítésnél a zöldfelületalakítás esztétikai szempontjait is figyelembe kell venni, így:

- a természetes lágyszalagok növényzettel való kiemelése fontos,
- kerülendő a merev fasorok alkalmazása, az utak mentén elhelyezendő növényzet megjelenését csoportos telepítéssel kell lágyítani,
- háromszintű növényzettelépítés javasolt (fa, bokor, gyepek)

Bársonyos

A kistáj déli, dombvidéki jellegű részén a meghatározó vegetációtípust erdők alkotják. A sok telepített faállomány és jellegtelen gyepszintű, csertölgy alkotta erdő mellett még ma is találunk karakteres fajkészletű tölgyeseket (gyöngyvirág – *Convallaria majalis*, szagos galaj – *Galium odoratum*, keltikefajok – *Corydalis* spp.). Ezek többnyire cser és kocsányos tölgy alkotta, fényben gazdag állományok, kisebb részben gyertyános kocsányos tölgyesek. A patakok mellett égeres ártéri erdők találhatók. A kis kiterjedésű erdei élőhelyek közül kiemelhetők a bükkösök, a nyílt homoki tölgyes foltok és a fás legelők. Az északi részt kultúrtáj uralja, szántóföldekkel, településekkel. A kis kiterjedésben megmaradt természetesebb növényzetű foltok többnyire különféle gyepek. Homoki sztyepprétek, kisebb nyílt homoki gyep fragmentumok a kistáj déli, erdős felén is megtalálhatók, de itt, az északi részen ez számít a leggyakoribb természetes élőhelynek (homoki árvalányhaj – *Stipa borysthenica*, magyar csenkesz – *Festuca vaginata*, aranyfürt – *Aster linosyris*, kökörcsinfajok – *Pulsatilla* spp.). A száraz homoki gyepek mellett említést érdemelnek a löszös részek száraz gyepei (macskahere – *Phlomis tuberosa*, hengeres peremizs – *Inula germanica*, pusztai meténg – *Vinca herbacea*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, kései pitypang – *Taraxacum serotinum*) és a patakokat helyenként kísérő üde-nedves növényzet (nádasok, mocsár- és sásrétek, forrásos helyek – fehér zászpa – *Veratrum album*, tőzegpáfrány – *Thelypteris palustris*, kornistárnics – *Gentiana pneumonanthe*, zsombéksás – *Carex elata*, keserű kakukktorma – *Cardamine amara*).

Fajszaám: 500-600; védett fajok száma: 10-20; özőnfajok: aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4.

Által-ér-völgy

Az Által-ér völgyét egykor erdős vegetáció uralhatta, amely a völgyben ártéri jellegű erdőköl, a környező dombokon különféle tölgyeseköl állhatott. Mára ebböl igen kevés maradt. Az ártéri erdőköt néhány kis égeres képviseli. A kistáj szélein néhol kisebb-nagyobb tölgyes-maradványokat találunk, de ezek közöl sok a jellegtelen, csertölgy alkotta állomány. A kevesebb természetközeli erdöt cseres- és gyertyános-tölgyesek jelentik. A vízfolyások mellett többféle kisebb-nagyobb vízi-vízparti vegetációmozaik képződött. Ezt a nagyobb kiterjedésű, változatosabb növényzetű foltokon nádasok, sás- és mocsárrétek alkotják, amelyek ritkább vízparti élőhelyekkel egészülhetnek ki (pl. zsombékosok, kékperjések, patakparti magaskórósok – fehér zászpa – *Veratrum album*, keserű kakukktorma – *Cardamine amara*, kornistárnics – *Gentiana pneumonanthe*, lápi nyúlfarkfü – *Sesleria uliginosa*). Az Által-értöl kissé távolabbi, jobbára felszántott területeken kisebb kiterjedésben különféle száraz gyepek (nyílt homoki gyepek, homoki sztyepprétek, löszgyepek, erdőssztyepprétek) maradtak fenn (homoki kocsord – *Peucedanum arenarium*, kékcsillag – *Jasione montana*, csillagöszirözsa – *Aster amellus*, buglyos zanót – *Chamaecytisus austriacus*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, tömjénillat – *Libanotis pyrenaica*). Említést érdemel még a néhány nyílt homokitölgyes- és fáslegelő-maradvány.

Fajszaám: 500-600; védett fajok száma: 10-20; özőnfajok: aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4.

Vértes peremvidéke

Növényzetét tekintve nem egységes kistáj. Egykor az északnyugati rész vegetációját nagy kiterjedésű üde erdők, főleg gyertyános tölgyesek, kisebb részben bükkösök uralták. Mára ezek kiterjedése alaposan lecsökkent, helyüket szántók és csertölgy uralta állományok vették át. Az északnyugati rész sok kis vízfolyását gyakran kísérik égerligetek. A szárazabb dombtetőkön cseres-tölgyesek találhatóak, a sziklás részeken pedig a Vértes déli részére jellemző vegetáció jelenik meg, de az Által-érhez közeledve kis foltokban már a homoki vegetáció is előfordul. A délkeleti rész vegetációja alapvetően eltér az északnyugatiétól. Itt az üde erdők gyakorlatilag hiányoznak. A hegység peremén, ahol többnyire sziklás a talaj, a dolomithegyek délies oldalaira jellemző vegetációmozaikot találunk. Mészkedvelő tölgyesek, bokorerdők váltakoznak sziklagyepekkel, sziklafüves lejtőkkel, ritkábban kötörmelikes, hársakban és kőrisekben gazdag erdőkkel. A hegylábán és az ehhez kapcsolódó sík részeken a legnagyobb kiterjedésű élőhelytípust már a szántók jelentik. A természetesebb vegetáció maradványait elsősorban a különféle száraz gyepek jelentik (sziklagyep, sziklafüves lejtősztyepek, ritkábban löszgyepek is), erdők itt már csak kisebb foltokban vannak (bokorerdők, mészkedvelő tölgyesek). Az északnyugati rész flórájában az üde erdei fajok a legfontosabbak, de jellemzők a patakparti erdei fajok is (fehér zászpa – *Veratrum album*, keserű kakukktorma – *Cardamine amara*, kétlaki macskagyökér – *Valeriana dioica*). A délkeleti részen nagy mennyiségben jelennek meg a különféle száraz- és sziklagyepi fajok (lappangó sás – *Carex humilis*, élesmosófű – *Chrysopogon gryllus*, árvalányhajfajok – *Stipa* spp., apró nőszirm – *Iris pumila*, homoki nőszirm – *I. arenaria*, kökörtőcsinfajok – *Pulsatilla* spp., tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, deres csenkesz – *Festuca pallens*, vetővirág – *Sternbergia colchiciflora*, fehér csüdfű – *Astragalus vesicarius*, magyar gurgolya – *Seseli leucospermum*, kövér daravirág – *Draba lasiocarpa*, sulyoktáska – *Aethionema saxatile*).

Fajsám: 900-1000; védett fajok száma: 60-70; özőnfajok: bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4.

1.11.2.1 Természetvédelmi övezet

Természetvédelmi területek Környe község határain belül:

NATURA 2000 területek:

Különleges természetmegőrzési terület (SAC): nincsen a község határon belül.

Különleges madárvédelmi terület (SPA): nincsen a község határon belül.

Nemzeti park:

A település határain belül nincsenek nemzeti parki területek.

Tájvédelmi körzet:

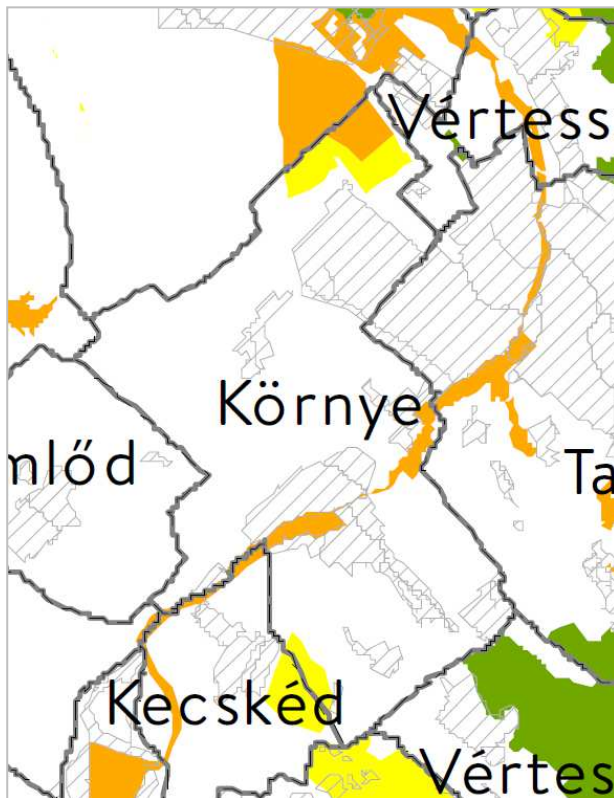
A település határain belül nincsen tájvédelmi körzet.

Országos jelentőségű természetvédelmi terület:

A település határain belül nincsen országos jelentőségű védett természeti terület.

Fokozottan védett természetvédelmi terület:

A település határain belül nincsen fokozottan védett természetvédelmi terület.

Nemzeti ökológiai hálózat:

37. ábra: Nemzeti ökológiai hálózat Környén¹⁶

növényzet. Itt található az Által-ér egykori medre: a két település határa nagyjából a régi folyásirányt mutatja; az erdő nagy részén állományalkotó a fehér fűz (*Salix alba*), de gyakoriak a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) alkotta foltok is. A legmélyebben fekvő, pangóvízes részekben a rekettyefűz (*Salix cinerea*), illetve a nád (*Phragmites communis*) és a sások (*Carex* spp.) dominálnak. A ligeterdőben természetesebb fákkal is találkozhatunk. A legnagyobb fehér fűz kerülete 589 cm (2011)! Érdekesebb növényfajok: keserű kakukktorma (*Cardamine amara*), halovány aszat (*Cirsium oleraceum*), a megritkult üstökös veronika (*Veronica catenata*), valamint a hazánkban igen ritka kapaszkodó galaj (*Galium rivale*). Védett fajok: bugás sás (*Carex paniculata*), mocsári csorbóka (*Sonchus palustris*).

A területnek igen gazdag a madárvilága. Eddig több mint 160 madárfaj jelenlétét, köztük számos ritkaságét sikerült kimutatni. Ilyen a nagy fülemüle (*Luscinia luscinia*), mely az egyik évben feltehetően fészkel is (hazánkban alapvetően a Tiszától keletre költ). A teljesség igénye nélkül néhány ritka vonuló, kóborló: fekete sas (*Aquila clanga*), vörös kánya (*Milvus milvus*), uhu (*Bubo bubo*), sárjáró (*Limicola falcinellus*), bajszos sármány (*Emberiza cia*). A kisémlőfauna is igen gazdag. A célirányos kutatások során számos védett faj került elő, így például a közönséges és a Miller-vízicickány (*Neomys fodiens* és *N. anomalus*). Az Által-ér ezen szakaszán olyan védett halfajok kerültek elő, mint például a réti csík (*Misgurnus fossilis*), a kövi csík (*Barbatula barbatula*), a vágó csík (*Cobitis taenia*), vagy a szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*). A hüllők közül a mocsári teknőst (*Emys orbicularis*) érdemes kiemelni.

Ez a terület tájképileg is igen meghatározó a falu szempontjából, mivel a Környei-tó révén szinte beékelődik a településbe, hasonlóan, mint a közeli Tatán a Tatai Öreg-tó.

¹⁶ Forrás: OTTrT, njt.hu

A harmadik terület a Kecskédi-repülőtér Környe közigazgatási területére eső része. A reptér alapvetően az itt élő, fokozottan védett ürge (*Spermophilus citellus*) populáció miatt értékes természetvédelmi szempontból. Ez a korábban hazánkban igen elterjedt, tömegesen megjelenő és jelentős gazdasági károkat okozó állat mára annyira megritkult, hogy lényegében a kipusztulás fenyegeti. A repteret táplálékszerzés céljából számos fokozottan védett madárfaj látogatja. Ilyen a parlagi sas (*Aquila heliaca*), a kerecsensólyom (*Falco cherrug*) vagy a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*).

1.11.3 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájpotenciál adottságainak társadalmi célú érvényesítése során olyan tevékenységek nyilvánulhatnak meg, melyek az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően a táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontják. Egyes tájhasználatok jellegükből adódóan elkerülhetetlenül kedvezőtlen hatásúak a szomszédos tájhasználatokra, jóllehet létüket a társadalmi-gazdasági érdekek indokolják.

Adott táj, tájegység tájrészlet jellege a területhasználati módok gyakoriságától függ. Például az intenzíven hasznosított agrártérség éppen annyira egyhangú, azaz önmagában ugyanolyan egynemű, mint egy összefüggő erdőrengeteg. Bármely területhasználati mód tehát belülről nézve ugyanolyan egyforma.

Az emberi tevékenység hatására keletkező új elemek és a tájban megjelenő folyamatok kedvezőtlen hatást egyrészt közvetlenül az egyes tájalkotó elemekre fejthetnek ki, másrészt közvetve csökkenthetik a táj ökológiai, ökonómiai és esztétikai teljesítőképességét. Az alábbiakban a tájelemek, a tájszerkezet és a tájpotenciál szempontjából kedvezőtlen momentumokat soroljuk fel:

- Illegális hulladéklerakások, talaj, talajvíz szennyezés – lakóterületek, természeti területek
- eltérő hasznosítású területegységek növényekkel való lehatárolásának hiánya mg.terület –lakóterület (szinte az összes lakóterületet érinti), mg. terület - üdülő terület
- mezővédő erdősávok hiánya, a meglévők pótlása a külterület útjai mentén)
- utcafásítások hiánya, pótlása megnövekedett forgalom –lakóterület –védett term. területek

1.12 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.12.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település beépítésre nem szánt területei a közlekedési és a közmű-elhelyezési területeken túl lehetnek zöldterületek, erdőterületek, mezőgazdasági és vízgazdálkodási területek. A beépítésre szánt területeken belül is található azonban jelentős kiterjedésű, növényzettel fedett, biológiailag aktív felületek a lakó- (pl. lakóterületek, lakóterületi közparkok, utak, parkoló fásításai) és üdülőterületeken (pl. üdülőterületek), a különféle intézmények területein, közlekedési és ipari területeken.

A település zöldfelületi rendszerét elsősorban a táji és a településszerkezeti adottságok befolyásolták. Környe legjellegzetesebb tájalakító tényezői az Által-ér és Környei Öreg-tó, a kisebb vízfolyások völgyei és a dombhátak, valamint a belterület zöldterületei.

Zöldfelületi ellátás

Belterület

Környe belterületén a zöldfelületi rendszer szinte összes összetevője megtalálható, bár nagyságrendjük és elhelyezkedésük nem minden esetben ideális.

I. A korlátlan közhasználatra szánt zöldfelületek közül Környe belterületén a következők jelennek meg.

közpark, lakópark, játszótér, sportpálya, utcai fasorok.

E területek esztétikai jelentősége kiemelkedő, kondicionáló, rekreáló, pszichikai hatásukat a település minden lakója élvezheti

II. Temető, Kegyeleti parkok

III. Közintézmények kertjei, családi- és társasházak kertjei

I. A település belterületén több közpark jellegű zöldfelület található. A legnagyobb a Környei Öreg-tó és környezete, amely rendezett, néhány további utcabútor telepítése szükséges. A sportpálya és környéke is rendezett, jó állapotú.

A központi belterületen belül kevés a közpark. Az újonnan kialakuló lakóterületeken (pl. Bajcsy-lakópark) is szükséges új közparkok, közkertek kialakítása. A nyugati részen lévő zöldterület fejlesztésre szorul, közparkká való átalakítása szükséges. E terület szakszerű rendbehozatala, közparkká tétele érdekében szakember bevonása szükséges. A közpark egyben egy fa játszószerekkel felszerelt játszótér színterület is szolgálhatna. Létrehozása azért is indokolt, mert a településnek ezen a részén több ilyen méretű összefüggő zöldfelület nem található.

Az utak fásítása

Az utcai fasorok a legtöbb utcában megtalálhatók, ám többségükben hiányosak és esetenként nem egymáshoz illő fajok alkotják őket. Más esetben nem utca-fásításra használatos fajok kerültek kiültetésre. Úgy esztétikai, mint közlekedésbiztonsági szempontból indokolt a jelenlegi utcai faállomány állapotának felmérése, majd egy fásítási terv kidolgozása. Az utcafásításnál általános alapelvként kimondható, hogy egy-egy utcába azonos, utcafásításra használatos fafaj telepítése szükséges. Az utcafásítás mellett figyelmet kell szentelni az úti menti árkok karbantartására is.

II. A köztemető területe rendezett. Távolsága a lakóterülettől megfelelő.

III. A közintézmények kertjei: a Polgármesteri Hivatal környéke rendezett. Az óvoda udvara rendezett.

Családi házak kertjei.

Zömében a falusias beépítési mód jegyeit hordozzák, sok helyütt kertvárosias jelleget öltenek. A lakóterület fejlesztésére kijelölt területek mindegyike közvetlenül kapcsolódik a jelenlegi lakóterületekhez.

Külterület

A külterület zöme szántföld, amelybe beékelődnek védendő területek:

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület Környén jelenleg nincsen. Javasolt védendő területek (természeti értékeik rövid bemutatásával) a következők:

38. ábra: Védelemre érdemes területek Környe közigazgatási határain belül¹⁷

- 1.: Rókalyuki-erdő, 2.: Patári-patak forrásvidéke, 3.: Erdőtágyos, 4.: Öreg-hegyi löszgyep, 5.: Somlói-vízfolyás mente, 6.: Öreg-fácánkert, 7.: Homok-dűlő, 8.: Pörös-ér mente, 9.: Kispatár

1. Rókalyuki-erdő

Ez az erdő két település (Környe és Vérteszőlős) határán fekszik. Természetszerű részein cseres-kocsányos tölgyes állományok találhatóak, melyek üdebb foltjain szórványos a zelnicemeggy (*Padus avium*). A cserjeszint fejlettsége változó. Jellemző, gyakori faj a csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), a fagyal (*Ligustrum vulgare*), a fekete bodza (*Sambucus nigra*), érdekesebb növény a vörös ribizke (*Ribes rubrum*), illetve a szárazabb részeken, erdőszéleken az ükörke lonc (*Lonicera xylosteum*). A gyepszintben az általános lomberdei fajok mellett szórványosan üde erdei növények is megjelennek. Többségük szétszórtan, néhány kisebb foltban fordul elő. A foltok fajgazdagsága tág határok között változik, többségükben az alább felsoroltak közül csak néhány található meg. Érdekesebb fajok: pézsmaboglár (*Adoxa moschatellina*), bogláros szellőrózsa (*Anemone ranunculoides*), törpe keltike (*Corydalis pumila*), ujjas keltike (*Corydalis solida*), hagymás fogasír (*Cardamine bulbifera*) szagos müge (*Galium odoratum*), soktérdű salamonpecsét (*Polygonatum multiflorum*), pettyegetett tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*), erdei tisztessű (*Stachys sylvatica*),

¹⁷ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása alapján

a védett madárfészekkosbor (*Neottia nidus-avis*), illetve az erdőszéleken a tavasz kankalin (*Primula veris*). Az erdő számos védett madárfajnak nyújt élőhelyet.

39. ábra: Rókalyuki-erdő¹⁸

2. Patári-patak forrásvidéke

A terület tulajdonképpen egy szántóföldek között megmaradt égerliget. Az állományalkotó mézgás éger (*Alnus glutinosa*) mellett szórványosan a zelnicemeggy (*Padus avium*) is megjelenik. Számos állatfaj számára menedékhely a nagyobb kiterjedésű agrársivatagban.

40. ábra: Patári-patak forrásvidéke¹⁹

¹⁸ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

¹⁹ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

3. Erdőtagyos

A korabeli térkép a 18. század végén még egy nagyobb, lakatlan erdőfoltot ábrázol az agrártájban, mely a 19. század közepére jóval kisebbre zsugorodik. A részben az erdők helyén kialakított uradalmi birtokot „Pusztá Alsó Tagyos”-nak említi a térkép. Akkor még nagy kiterjedésű, részben a korábbi erdő helyén kialakított gyepterület csatlakozott az erdőhöz. Az erdők legkisebb kiterjedését 1882-ben térképezték. Azóta kiterjedésük a múlt század második feléig növekedett, igaz az őshonos fafajok terjedése mellett egyre több akácos jelent meg. Beerdősült az egykori pusztá is (épületeit elbontották). Az 1951-ben készült légi felvételen az északias kitettségű lejtőkön az állomány zárt, míg a délies kitettségűeken nyíltabb. A völgyalj még kaszáló (mára felszántották), illetve látható az egykori (kis) tyúktelep is. A völgy északi oldalán a beszámoló alapján már akkor is akácos volt. Az erdőket már ekkor sem legeltették, nagy részük elkerítve a tyúktelephez tartozott. A völgyaljban hatalmas tölgyfák álltak, melyek közül ma már csak egy látható. Napjainkra a kisebb lécek is záródtak, gyepp pedig csak az erdőfolt északnyugati szomszédságában maradt.

A természetszerű erdők jobbára a völgy déli oldalán, illetve a nyugati dombtetőn találhatóak. Előbbiek erdőborítása az elmúlt két évszázadban folyamatosnak tekinthető, míg a nyugati részen a dombtetőn az elmúlt száz évben kialakult, mezei juhar által dominált, másodlagos állományokat találunk. A másodlagos állományokkal a továbbiakban nem foglalkozunk, csak a maradvány jellegűeket mutatjuk be. Ezek területe 5 hektár körüli.

Az alapkőzet lösz, a termőréteg vastagsága változó. Az erdőszeti üzemterv szerint a tölgyek átlagéletkora 170 év körüli, de a szórás igen nagy. Egy idősebb kocsányos tölgy matuzsálem életkora például jóval 200 év felettire becsülhető.

A délies kitettségű (többnyire nyugatra néző) lejtőkön és a völgy felső peremén zárt lösztölgyesek (*Pulmonario mollis-Quercetum roboris*) alakultak ki. A völgyalj felé a kocsányos tölgy a jellemző, melyet a szárazabb dombtetők felé egyre inkább a molyhos tölgy vált fel. Az idősebb tölgyek közötti lécek mára elsősorban mezei juharral töltődtek, de megtalálható még szórványosan a magas kőris, a barkócaberkenye, a madárcseresznye, a kislevelű hárs és a mezei szil, illetve sajnos – különösen az erdőszélek felé – az akác és a nyugati ostorfa is. A faállomány korösszetétele az egészen fiatal fácskáktól az idős matuzsálemekig igen széles spektrumot fog át. Mivel az erdőben gazdálkodás már régóta nem folyt, jellemzőek a különféle nagyságú lábön álló és fekvő elhalt, korhadó fák. Mivel mindez fajgazdag lombkorona- és cserjeszinttel párosul, ezért különleges „ősi” hangulata van az erdőnek.

A cserjeszint fejlettsége tág határok között változik, de többnyire sűrű és magas. A leggyakoribb a húsos som (*Cornus mas*), de jellemző még a mezei juhar (*Acer campestre*), az egyibés galagonya (*Crataegus monogyna*), az ostorménbangita (*Viburnum lantana*), a mezei szil (*Ulmus minor*), a fagyal (*Ligustrum vulgare*), a kökény (*Prunus spinosa*), a sajmeggy (*Cerasus mahaleb*) és a bibircses kecskerágó (*Euonymus verrucosus*) is.

A gyepszintben az üdőbb völgyalj felé, keskeny sávban jellemző a fejlett kora tavaszi geofiton aszpektus a következő fajokkal: odvas és törpe keltike (*Corydalis cava* és *C. pumila* (utóbbi a szárazabb domboldalakon is), bogláros szellőrózsa (*Anemone ranunculoides*), sárga tyúktarj (*Gagea lutea*), illatos ibolya (*Viola odorata*), fehér ibolya (*Viola alba*) (ritka), széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*). Erdőszélen megtalálható a ritka apró tyúktarj (*Gagea minima*) is. A gyepszint legnagyobb tömegben megjelenő, azt szinte teljesen beborító faja a borostyán (*Hedera helix*), illetve egy nagyobb folton a télizöld meténg (*Vinca minor*) (minden bizonnyal korábbi ültetés eredményeként).

Az északról nyitott szűk völgykatlan végében, különösen az északias kitettségű lejtő alsó részén, löszön kialakult alföldi gyertyános-tölgyest (*Corydalido cavae-Carpinetum*) találunk. A kocsányos tölgyek közé itt gyertyán elegyedik. Szórványosan megjelenő, jellemző

elegyfajok még: madárcseresznye, hegyi és vénic szil, mezei juhar, illetve a zárt lösztölgyesek felé az átmeneti zónában a barkócaberkenye. A cserjeszint többnyire fejletlen, csak a völgyalj felé találunk nagyobb fekete bodza foltokat. A gyepszintben tömeges a borostyán. A kora tavaszi aszpektus fejlett. Tömeges az odvas keltike (*Corydalis cava*) és a salátaboglárka (*Ranunculus ficaria*.) foltokban pedig a pézsmaboglár (*Adoxa moschatellina*). További jellemző fajok: bogláros szellőrózsa (*Anemone ranunculoides*), törpe keltike (*Corydalis pumila*), sárga tyúktaraj (*Gagea lutea*), illatos ibolya (*Viola odorata*), széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*).

A terület nyugati részén két kisebb és egy nagyobb, a legeltetés megszűnése miatt egyre jobban cserjésedő gyepfolt látható. Érdekesebb növényfajai: szarvaskocsord (*Peucedanum cervaria*), valamint a védett kései pitypang (*Taraxacum serotinum*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), és bíboros kosbor (*Orchis purpurea*).

Régi irodalmi adatok 1971-ből „Környe” helymegjelöléssel, talán éppen innen Erdőtagyosról említenek 400 és 450 cm törzskerületű csertölgyeket, illetve a közelmúltból egy 500 cm törzskerületű kocsányos tölgyet. Ezeket a meglehetősen pontatlanul dokumentált fákat ma már nem találjuk, illetve nem tudjuk beazonosítani. A még fellelhető erdőtagyosi kocsányos tölgy egészségi állapota egyre rosszabb, méretei a következők: törzskerület: 487 cm, magasság: 22 m.

Az Erdőtagyoson található, maradvány jellegű zárt lösztölgyes és alföldi gyertyános-tölgyes kiemelkedő természeti érték! A Kisalföld és peremterülete egykori erdeinek egyik utolsó hímondója. Országos védettséget is megérdemelne!

41. ábra: Erdőtagyos²⁰

²⁰

Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

42. ábra: Óreg kocsányos tölgy Erdótagyoson²¹

²¹ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

43. ábra: Zárt lösztölgyes²²

4. Öreg-hegyi löszgyep

Apró löszgyep fragmentum a meredek domboldalon. Az egykori színes-virágos löszgyepek egyik utolsó hírmondója. Számos szép virág mellett érdekesebb növényfaja a buglyos kocsord (*Peucedanum alsaticum*), és a szarvaskocsord (*Peucedanum cervaria*). Védett növények közül itt él a csillagos őszirózsa (*Aster amellus*), a bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*), a homoki kocsord (*Peucedanum arenarium*)(igen, itt löszgyepben), és a pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*). A virágok körül számos lepkével és sokféle rovarral találkozhatunk. A szomszédos bokrok érdekesebb fészkelő madárfaja a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), de innen került elő tavaszi vonulása során a hazánkban igen ritka karmazsinpirók (*Carpodacus erythrinus*) is.

Szintén az Öreg-hegy védett növénye az erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), mely egy egészen kicsiny, mindössze néhány négyzetméteres, művelt területek közé ékelt száraz gyepfragmentumból került elő az előbbi löszgyep közelében.

²²

Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

44. ábra: Öreg-hegyi löszgyep²³

5. Somlói-vízfolyás mente

Döntően éger- és fűzligetek tartoznak ide. A fűzek, így a fehér fűz (*Salix alba*) elsősorban a korábban bolygatott részekben jellemzőek. A terület nagy részét patakmenti égerliget borítja. Az állományalkotó mézgás éger (*Alnus glutinosa*) mellett alig, inkább csak az erdőszéleken találunk más fafajt, mint például a zelnicemeggyet (*Padus avium*). Érdekesebb növényfajok: keserű kakukktorma (*Cardamine amara*), erdei madárhúr (*Cerastium sylvaticum*), halovány aszat (*Cirsium oleraceum*). Védett faj a mocsári csorbóka (*Sonchus palustris*), az égerfák töveinél megjelenő szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), és a jóval ritkább széles pajzsika (*Dryopteris dilatata*), valamint a korábban bolygatott felszíneken megtelepedő mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*) nevű orchidea. Az égerliget az Által-ér mentihez hasonlóan gazdag madár és kisemlős faunának nyújt otthont. A terület fontos szerepet tölt be a környékbeli kétéltűek szaporodó helyeként.

A magasabban fekvő térszíneken az égerligeteket korábban homoki gyepék szegélyezték. Ezek mára a legeltetés felhagyása miatt jelentősen degradálódtak és özönnövények, így az akác terjednek rajtuk. A megmaradt foltokon szórványosan itt-ott még találkozhatunk a védett selymes boglárkával (*Ranunculus illyricus*), vagy a szintén védett bunkós hagymával (*Allium sphaerocephalon*).

²³ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

45. ábra: Somlói-vízfolyás menté²⁴

6. Öreg-fácánkert

Az egykori homoki kocsányos-tölgyesek átalakított, elcseresített maradványa. Korábban igen elterjedt lehetett ez az erdőtípus a Vértesalja homoki termőhelyein, mára azonban mutatóba is alig maradt belőlük. Érdekesebb növénye a törpe keltike (*Corydalis pumila*), valamint a védett magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum*). Korábban költött itt a holló (*Corvus corax*), de számos más védett madárfaj is megtalálható. Érdekesebb hüllők közül a közönséges lábatangyíkot (*Anguis fragilis*) és az erdei siklót (*Zamenis longissimus*) lehet megemlíteni.

²⁴ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

46. ábra: Öreg-fácánkert²⁵

7. Homok-dűlő

Érdeemes megemlíteni, hogy itt még két évtizede is érdekes homoki gyepek voltak, melyekből mára a legeltetés felhagyása, valamint az akác, mint özöngyom terjedése miatt mára alig maradt valami. Környe területén csak itt fordult elő például a védett árlevelű len (*Linum tenuifolium*), valamint a fényes poloskamag (*Corispermum nitidum*). Elszórtan még fellelhető a bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*).

47. ábra: Homok-dűlő (alig maradtak gyepek)²⁶

²⁵ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

²⁶ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

8. Pörös-ér mente

A Környebánya irányából érkező Pörös-ér, valamint a Fácánkert tartozik ide. Alapvetően vizenyős, néhol mocsaras terület. Nagy része patakmenti égerliget, de kisebb mocsárrét (Pörös-rét), illetve az Által-ér mellett nádas, magassásos és fűzliget is található. Az állományalkotó mézgás éger (*Alnus glutinosa*) mellett lényegében csak az Által-ér mellett találunk más fafajokat, főleg füzeket. Környe határában ez a legfajgazdagabb égerliget. Érdekesebb növényfajok: keserű kakukktorma (*Cardamine amara*), erdei madárhúr (*Cerastium sylvaticum*), halovány aszat (*Cirsium oleraceum*), mocsári zörgőfü (*Crepis paludosa*), kétlevelű macskagyökér (*Valeriana dioica*), vörös ribizke (*Ribes rubrum*). Védett faj a szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), illetve a bugás sás (*Carex paniculata*). A többi égerligethez hasonlóan gazdag a madár- és kisemlősfaunája. A korhadó faanyagban számos rovar talál menedéket.

48. ábra: Pörös-ér mente és Fácánkert²⁷

²⁷ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

9. Kispatár

Két teljesen más jellegű élőhely található ebben a foltban: az alacsonyabb térszíneken főleg nádat, míg a szomszédos dombon (a vasút mellett) homoki gyepet láthatunk. A homoki gyep a kezelés hiánya miatt degradálódik, egyre jobban terjednek rajta az özönnövények, elsősorban az akác. Védett növénye a homoki kocsord (*Peucedanum arenarium*), a bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*), valamint a domb aljának üdebb részén a mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*).

49. ábra: Kispatár melletti élőhelyek²⁸

²⁸ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

50. ábra: Égerliget (Pörös-ér/Fácánkert)²⁹

1.13 Az épített környezet vizsgálata

1.13.1 Terület felhasználás vizsgálata

KÖRNYE

TELEPÜLÉST ÉRINTŐ TÉRSÉGI SZERKEZETI TERVI ELEMEK ÉS ÖVEZETEK MÉRETEI

TÉRSÉGI SZERKEZETI TERV	
Térségi területfelhasználás megnevezése	Terület (%)*
Erdőgazdálkodási térség	5,06
Építmények által igénybe vett térség	-
Hagyományosan vidéki települési térség	20,86
Mezőgazdasági térség	48,88
Városias települési térség	-
Vegyes területfelhasználású térség	24,08
Vízgazdálkodási térség	1,12
Tervezett nyomvonalas elemek	Hossz (m)
(Sárvár-Celldömölk-Pápa)-Kisbér-Környe-Tatabánya-Tát új főúti kapcsolat	7 068
Tatabánya déli elkerülő	1 332
Környe-Tata térségi mellékút	4 961
(Velence-Csákvár)-Oroszlány-Környe térségi mellékút	5 647
71. Vértesi (országos jelentőségű) kerékpárút	10 419
Dunaalmás-Tata-Tatabánya-Környe-Bokod-(Mór) térségi kerékpárút	5 683

²⁹ Forrás: Dr. Riezing Norbert: Környe természetvédelem című írása

Almásfüzitő-Oroszlány 400 kV-os távvezeték	2 145
Százhalombatta-Győr szénhidrogénszállító vezeték	3 884

TÉRSÉGI ÖVEZETEK	
Térségi övezet megnevezése	Terület (%)*
Pufferterület	16,00
Ökológiai folyosó	2,47
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	16,71

*A település közigazgatási területének százalékában

Környén 1896-tól 110 éven keresztül folyt szénbányászat. 1987-re a szénvagyon kimerült, a bányüzemek megszűntek. A 90-es évek első felében a településképet felhagyott, nagy kiterjedésű iparterületek, eredendően falusias beépítésű területek jellemezték.

Környe külterületén a legjellemzőbb területfelhasználás az általános mezőgazdasági terület, melynek mérete az iparterületek és lakóterületek növelésével csökken. A mezőgazdasági besorolásban maradó területek alapvetően beépítésre nem szánt jellegét fenn kell tartani.

A mezőgazdasági terület az azonos tájjelleg, tájhasználat, valamint a beépítettség intenzitása és sajátos építési használata, továbbá tájképi és környezetvédelmi érzékenysége szerint a következő terület felhasználási egységekbe tartozik:

- a) általános mezőgazdasági terület
- b) kertes mezőgazdasági terület
- c) korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület

Általános mezőgazdasági terület

Az általános mezőgazdasági terület az árutermelésre alkalmas termőterületeket foglalja magába, ahol a növénytermesztés és az állattenyésztés, az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás, tárolás építményei helyezhetők el.

A kialakítható és beépíthető telekméret meghatározásánál alapvető szempont a termőterületek felaprózódásának megakadályozása, továbbá a legalább egy családot eltartani képes összefüggő birtok kialakulásának biztosítása.

Kertes mezőgazdasági terület

Kertes mezőgazdasági területek a hagyományosan változatosabb területhasználat (szőlő-, gyümölcs- és kerthasználat) és az ezekhez társuló pihenési lehetőség területei. A tájképi szempontból többnyire érzékeny, kertes területek beépítésének növelése hosszú távon nem egyeztethető össze a település érdekeivel. A beépítés helye és módja a táji adottságok figyelembevételével történhet.

Korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület

Korlátozott funkciójú mezőgazdasági területen a táj- és természetvédelem, környezetvédelmi szempontok érvényesítése kap prioritást, a területhasználat, beépíthetőség korlátozás alá esik.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A község belterületén a falusias lakóterületek vannak túlsúlyban, ahol zömmel földszintes házak foglalnak helyet. A telkek viszonylag kisméretűek ahhoz, hogy tömbfeltáró utat lehessen kiszabályozni.

A település közepén településközpont vegyes terület található, ahol közintézmények, üzletek helyezkednek el, itt már kétszintes épületeket is találhatunk.

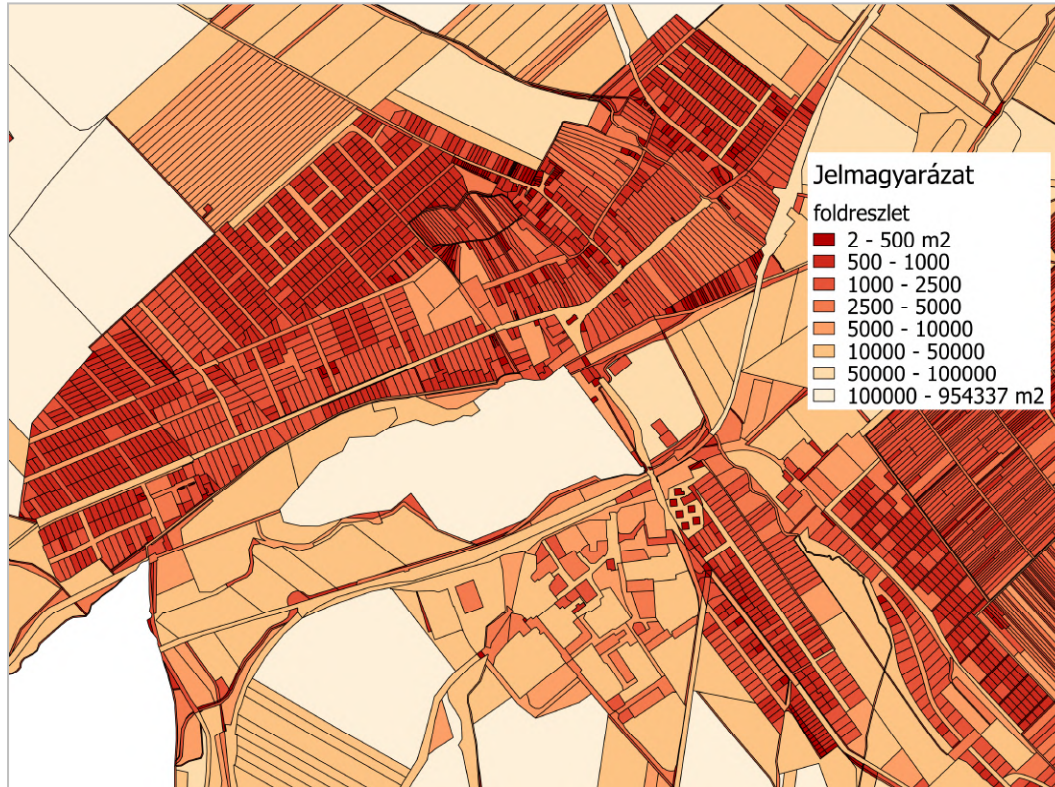
A mezőgazdasági területek aránya - mint látszik - közel 70 %, aminek nagy része szántó. Ez az átlagosnál nagyobb értéknek mondható. Az erdőkre így kis arányú terület jut, ami kedvezőtlen tájképi hatást kelt, továbbá csökkenti a fajgazdagságot, leszűkíti az élőlények migrációs lehetőségeit, növeli a deflációs károk mértékeit.

1.13.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.13.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település keleti részén (Alkotmány utca) a telkek hosszúkás alakúak, szalagtelkek, az utcaszerkezet sem szabályos, mert ez a település legrégebbi része, régen még nem tervezték meg tudatosan az utca –és telekszerkezetet, „véletlenszerűen” alakult ki így, emiatt érdekesebbek, zezugosabbak az utcák, ugyanakkor aránytalanságok is kialakultak; keskenyebb, kisebb és szélesebb, nagyobb telkek váltakozása. Az átlagos telekméret 1600-1800 m², az átlagos telekszélesség 14-18 m.

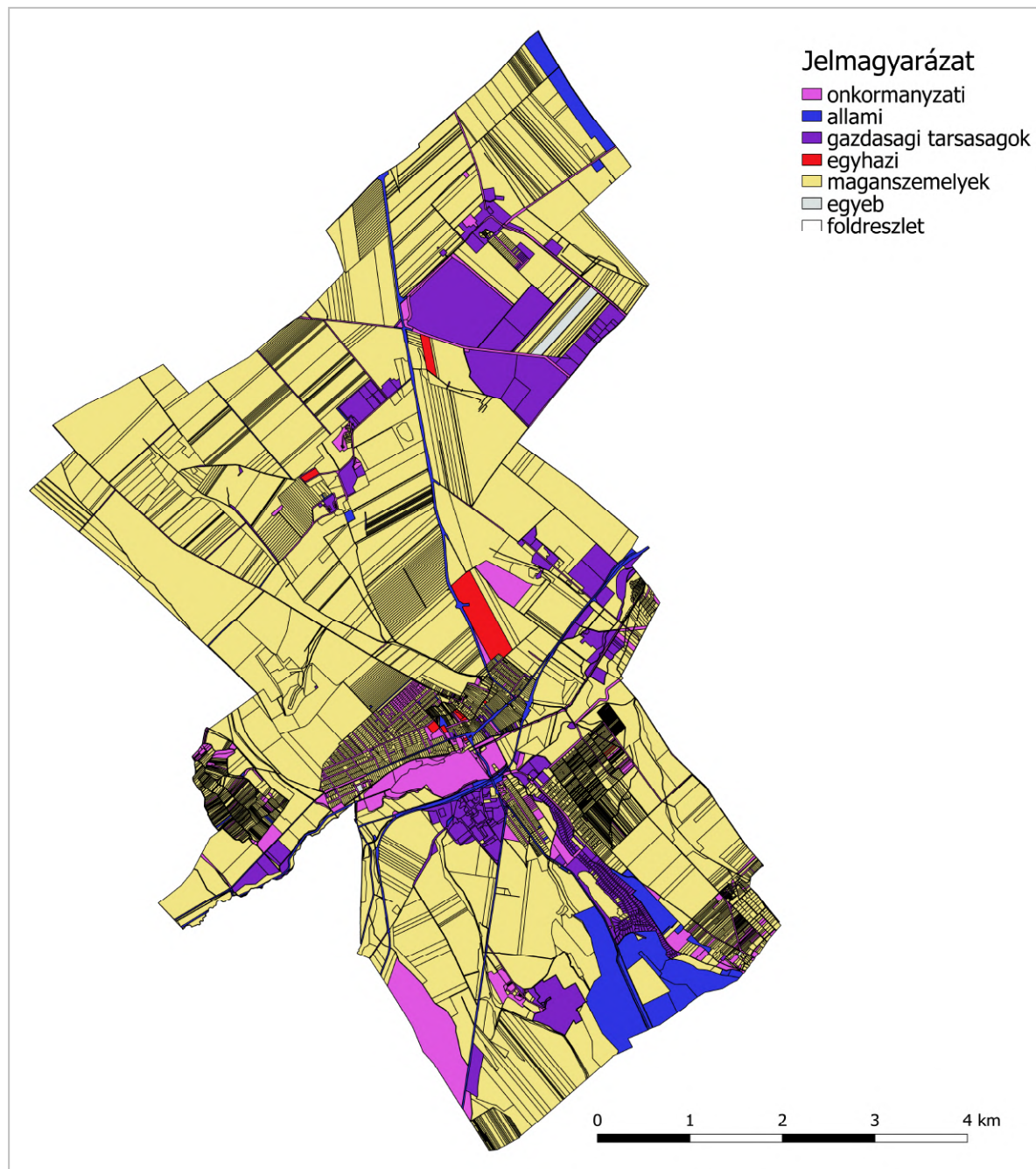
A település más részein fekvő utcák már tudatosan szerkesztettek, párhuzamosak, amely közel azonos méretű, szabályos téglalap formájú telkek kiosztásához vezetett. Az átlagos lakótelekméret 900-1000 m², az átlagos telekszélesség 16 m. A legújabb lakóterületeken is ezek az értékek a mérvadók.

51. ábra: Telekméret vizsgálat³⁰

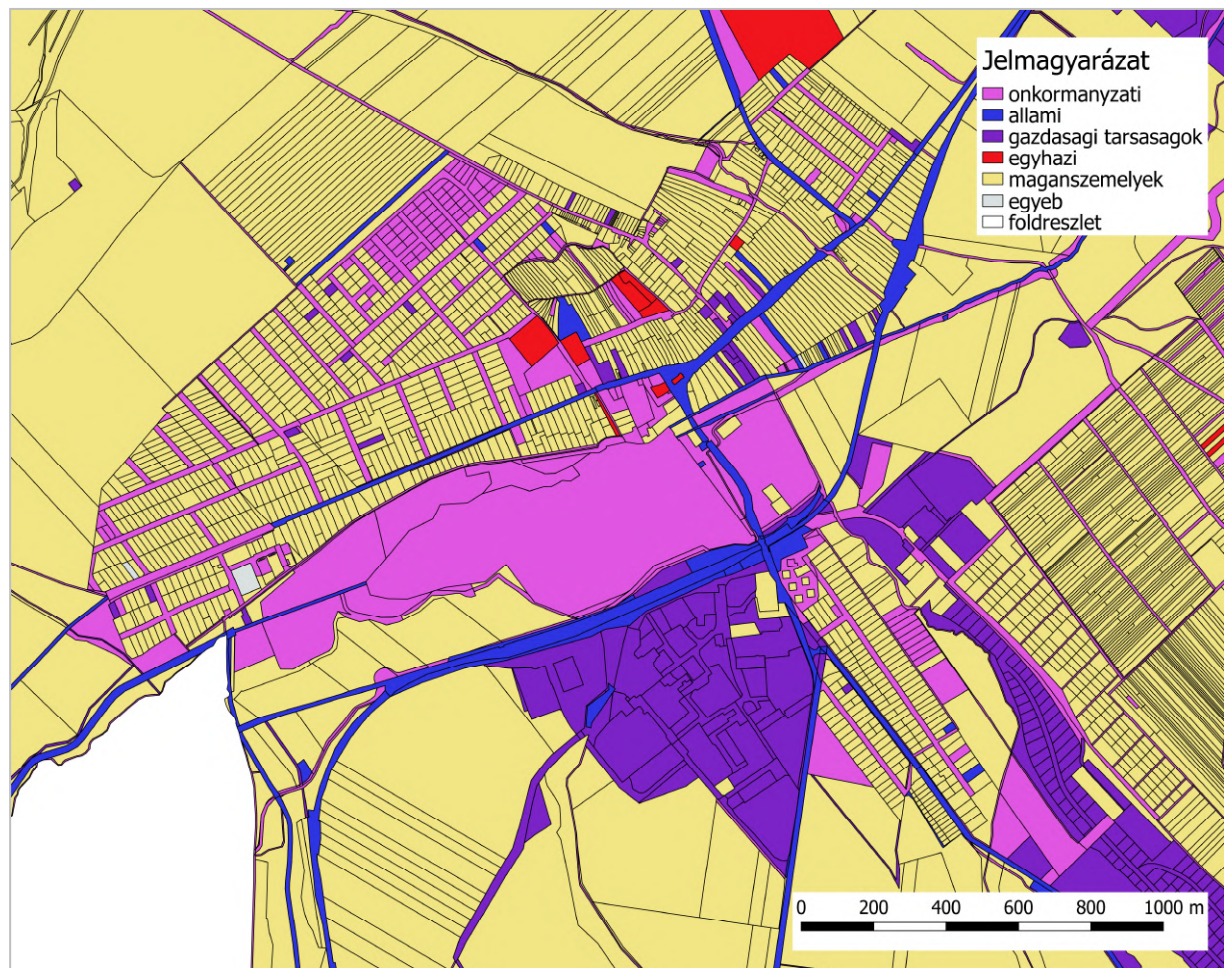
³⁰ Saját szerkesztés az alaptérképi adatszolgáltatás alapján

1.13.2.1.1 tulajdonjogi vizsgálat

52. ábra: Tulajdonvizsgálat (teljes település)³¹

Az önkormányzat tulajdonában van a kecskédi repülőtér Környére eső része, a környei Öregtő és környezete, több szántóterület, illetve a lakó-, kiszolgáló utak. A település északi és déli részén rendelkezik az állam erdőterületekkel, állami tulajdonba tartoznak még a főutak, az Által-ér, illetve a vasútvonal. A gazdasági társaságok legnagyobb részét az ipari, kereskedelmi zónákban birtokolnak területeket (Ipari Park-Szentgyörgypusztá, Birkás major, Iparcentrum, Tagyospusztá, Patárpusztá, Irtáspusztá).

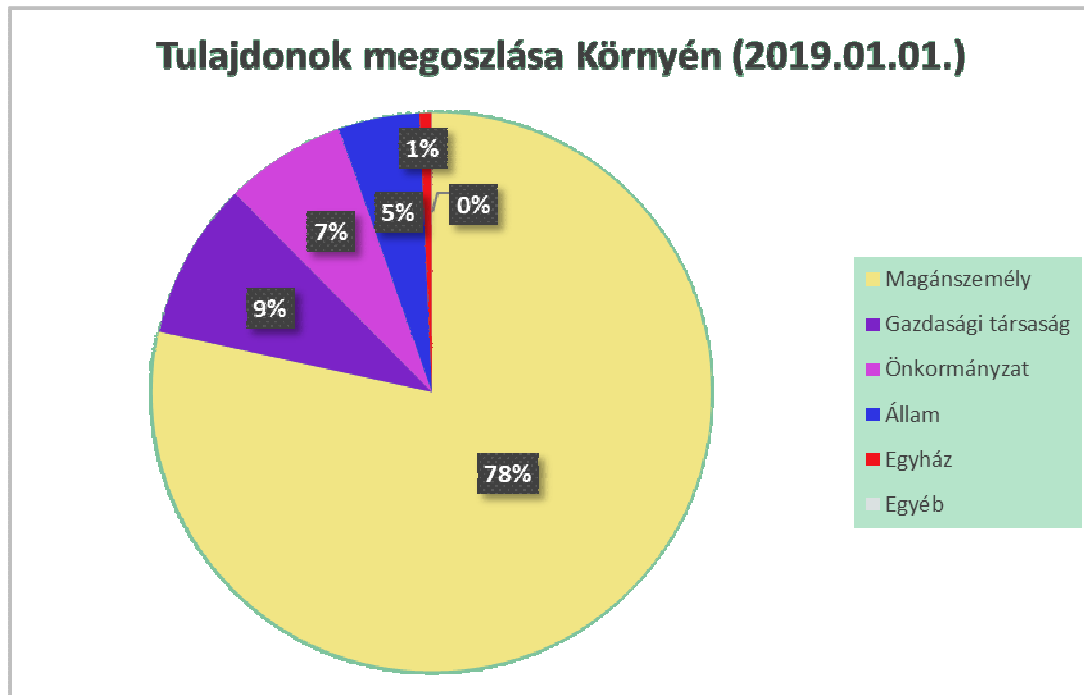
³¹ Saját szerkesztés az alaptérképi adatszolgáltatás alapján

53. ábra: Tulajdonvizsgálat (központi belterület)³²

A település központi belterületén az önkormányzat tulajdonában vannak a lakóutcák, a környei Öreg-tó és környezete, a településközpont nagy része, a sportpálya és több lakótelek is az északi részen ('Bajcsy-lakópark'), amelynél még lehetőség van új közterületek (zöldterületek) kijelölésére. Állami tulajdonba ezen a részen nagyrészt csak a főutak, az Által-ér, illetve a vasútvonal tartozik. Az egyház tulajdonában vannak a temetők, templomok, kegyeleti parkok, plébánia, és külterületen pár kisebb-nagyobb szántóterület.

³² Saját szerkesztés az alaptérképi adatszolgáltatás alapján

54. ábra: Tulajdonok megoszlása (teljes település)³³

A települési ingatlanok több mint háromnegyed része magánszemélyek tulajdonában van, a maradék egynegyeden osztozik a többi tulajdonosi forma (önkormányzat, állam, gazdasági társaságok, egyház, egyéb).

1.13.3 Épületállomány

Környe község területén a középtelkes kertvárosias lakóterület a legjellemzőbb. Nagyobb telkes falusias lakóterület található az Alkotmány út keleti részén, valamint a Dózsa Gy. úttól északra. Ezen kívül intenzív beépítésű nagyvárosias lakóterület alakult ki a Béke tér környezetében. Az egyéb belterületeken kertvárosias, falusias, illetve kisvárosias kolónia jellegű beépítés található.

1.13.4 Az építmények vizsgálata

1.13.4.1 Beépítési jellemzők

A településen az oldalhatáron álló beépítés a jellemző, mivel a telekszélességek túl keskenyek ahhoz, hogy szabadon állóan lehessen építkezni.

1.13.4.2 Magasság, szintszám, tetőidom

A település jellegzetes lakóház-típusa utcára merőleges gerincű oromfalas, nagy teljes kontyos fedélszék. Teljes konty esetén, utcafronton emelet attikával, ezáltal jellegzetes kétoldali attikafedéssel kialakultán jelenik meg. Gyakori a csüngő ereszes, vagy téglaszlopokkal alátámasztott tornácos kialakítás (Dózsa György u.)

³³ Saját szerkesztés az alaptérképi adatszolgáltatás alapján

Háztípusok: Helyenként előforduló háztípus még a vélhetően 60-as évek elején épült Manzard jellegű tetőidommal épült négyzetes -vagy "L" alaprajzú lakóház, illetve az 1970-es években épült nyeregtetős épületek, jellemzően alagsor + földszint + tetőtérbeépítéssel. A 80-as 90-es évek utcára merőleges gerincű nyereg- illetve csonkakontyos nyeregtetői is jellegzetes utcaképeket alkotnak (pld. Hegyalja utca)

1.13.4.3 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A telekszerkezet és telekhasználat a Beloiannis utca és Tópart utca keresztezésétől az Ady Endre utcáig nyúló ősi telekszerkezet még megőrzésre került. Itt a lakó telkek általában 12-15 m szélesek és ~150 m mélyek. Beépítésük szinte mindenhol oldalhatáron álló. A településen ma már ezt a nagyon kis részét képező ősi magon kívül (~10%) alapvetően a modern kor elvárásaihoz igazodó építési telkek alakultak ki. A telkek 17 m szélesek és 30 m mélyek, oldalhatáron álló beépítésűek. A lakótelkeken az igények már nem a kertműveléshez köthetőek. Hosszútávon előre vetíthető igény merülhet fel a régi típusú (hosszú) telkek megosztása érdekében, de ez jelenleg nem tárgya a rendezési tervnek.

Az Alkotmány út lényegében a községközpontot képezi, ahol az út orsószerűen kiszélesedik, közrefogva az úttengelyben elhelyezkedő templomot.

Környe földrajzi elhelyezkedésben a Vértes-hegység északi lejtőjén a Kisalföld peremterületének déli oldalán található. A Vértes északnyugatok kapcsolódik az ún. „bársonyos-homokos” dombvidékhez. A területen keresztül folyik az Által-ér, amelynek völgye tulajdonképpen a község legalacsonyabb területe. Ettől északra dombokkal, völgyekkel, vízfolyásokkal tagolt hullámos térszint található, amely Szentgyörgypusztá magasságáig húzódik. Az Által-ér völgyétől délre lévő terület a Vértes-hegység északi lejtőjéhez tartozik, amelyeket vízfolyások menti völgyek, illetve bányatavak tagolnak. Az Által-érre fűződik – a község központi belterülete által körülvéve – a Környei öreg-tó. A tó a belterület hangulatos része, a sétánnyal, emlékművel és fásítással együtt jelentős helyi értéket képez. A tó üdülési, sportolási (horgászati) és árvízcsúcs-csökkentési igényeket szolgál. Jelentős táj-természeti értéket képeznek a Vértessomlói út mentén kialakult mesterséges tavak, amelyek erdőszült környezetükkel szintén az üdülést, szabadidő eltöltését szolgálják. A falu határát gazdagon termő talaj (pleisztocén korból származó lösz és futóhomok) borítja, amelyen magas termésátlagot hozó búza, kukorica terem, s amely alapját képezi a fejlett agrárkultúra ágazatának.

A község lakóterületei nagyjából az Által-ér, illetve az Öreg-tó északi oldalán alakultak ki. Legrégibb településrész az Alkotmány út és a Dózsa Gy. utca környezetében található, míg a legújabb a község nyugati részén alakult ki. Kisebb lakóterület van a vasútvonaltól délre fekvő településrészen, amelyek közül a Béke téri lakások intenzív beépítésű területen épültek. Lakóterület fejlesztésre a község északi részén nyílik lehetőség.

A településszerkezet lényeges elemét képezi a vasútállomástól délre fekvő ipari terület. A korábban egy egységet képező Mezőgazdasági Kombinát ma már több részre oszlik, amelyek közül a legjelentősebb, az utódvállalatnak tekinthető Környei Agráripari Rt.

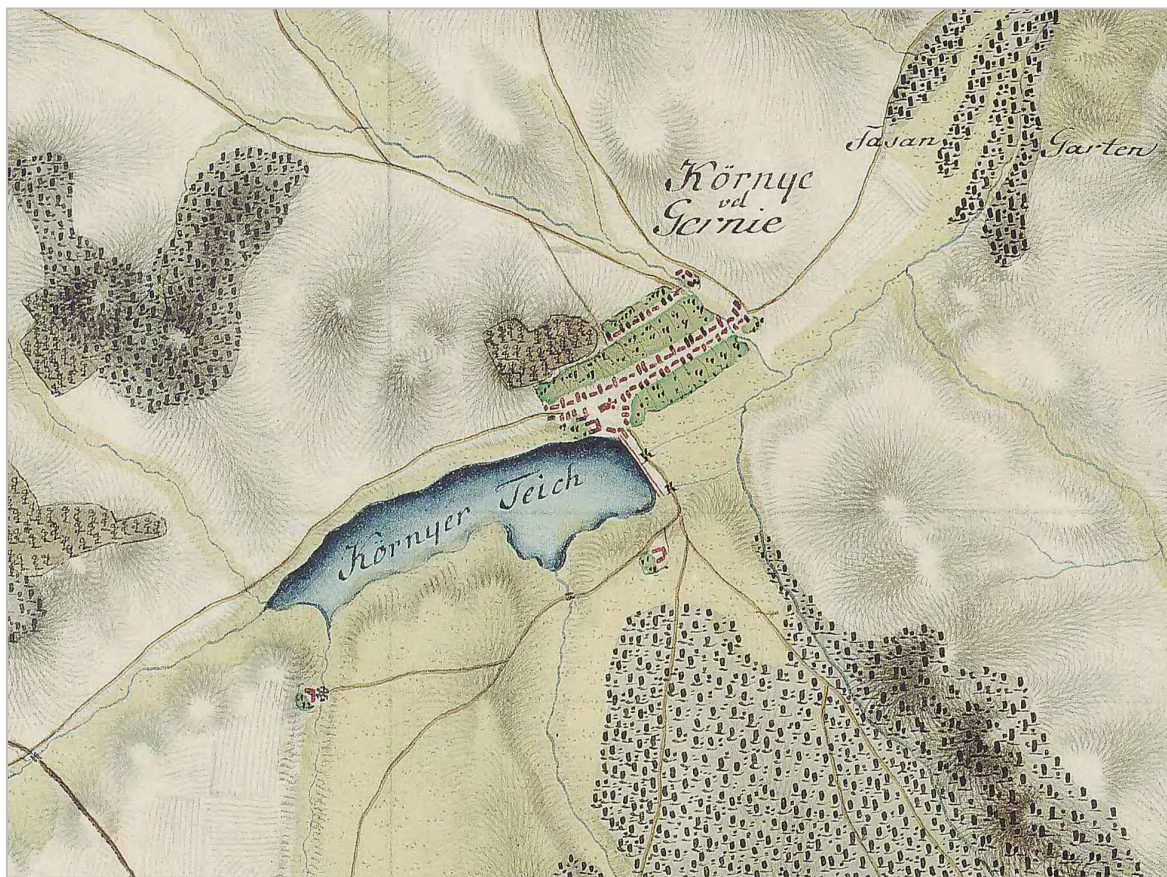
A község központi belterületén kívül négy egyéb belterület is található, elsősorban mezőgazdasági üzemi területek, majorhelyek környezetében lévő lakóterületekkel. Ezek: Szentgyörgypusztá, Tagyospusztá, Irtáspusztá (Környe Pork Kft.), valamint Környebánya (volt bányakolónia). Távolatban ezekkel a területekkel is számolni kell a jelenlegi állapotokkal.

1.13.5 Az épített környezet értékei

A település szerkezetét a fellelhető régi térképek alapján 1783. évi állapotból kiindulva volt lehetőségünk vizsgálni.

A település jellegzetes történeti tengelye (dél-nyugat, észak-kelet) a mai Beloiannisz utca nyomvonala, valamint az ehhez délről csatlakozó Alkotmány utca jellegzetes íve valamennyi régi térképen fellelhető. A település eredetileg kétutcás faluként épült. Ebben az irányban található Tatabánya, mely szintén a bányaiparáról vált híressé. Ezen kapcsolat és vélhetően a terepadottságot következményeképp a település az 1700-1800-as években keleti irányban fejlődött. A település déli és nyugati irányú terjeszkedése már egyértelműen a XX. században történt, ekkor már az új utcák nyomvonala merevebb, geometrikusabb, a nyomvonalak alakításánál változatlanul a település meglévő úthálózatához alkalmazkodtak.

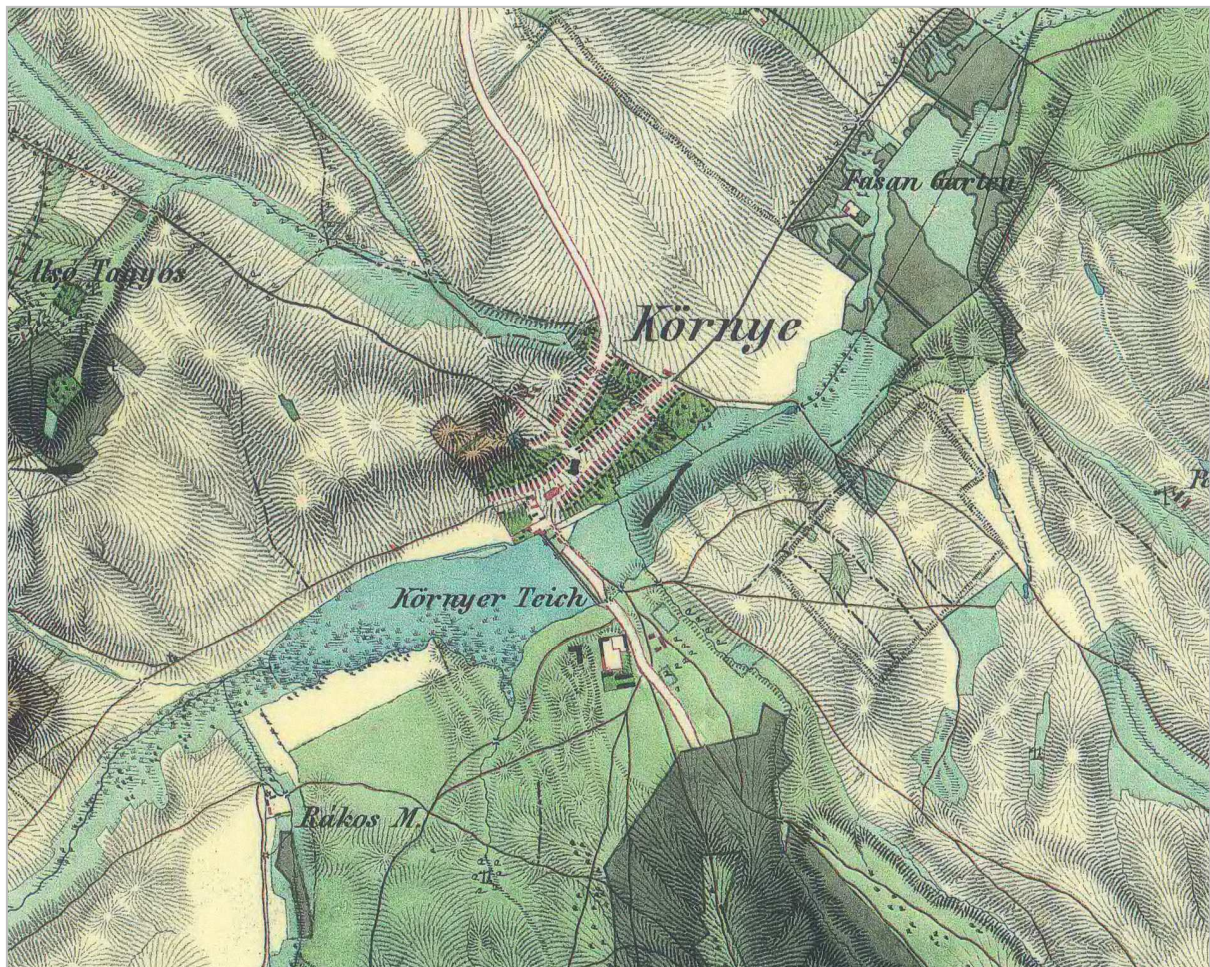
1.13.5.1 A település fejlődésének áttekintése

55. ábra: I. katonai felmérés 1783³⁴

Az **I. katonai felmérés** idején a település házai nagyrészt a Környei-tótól északkeletre, a mai Alkotmány és Dózsa György utca mentén épültek. A templomot is ábrázolták már, ezen felül volt posta és plébánia is. A lakóterülettel határos leshegyi szőlős mind a mai napig megőrizte jellegét.

³⁴ Forrás: mapire.eu

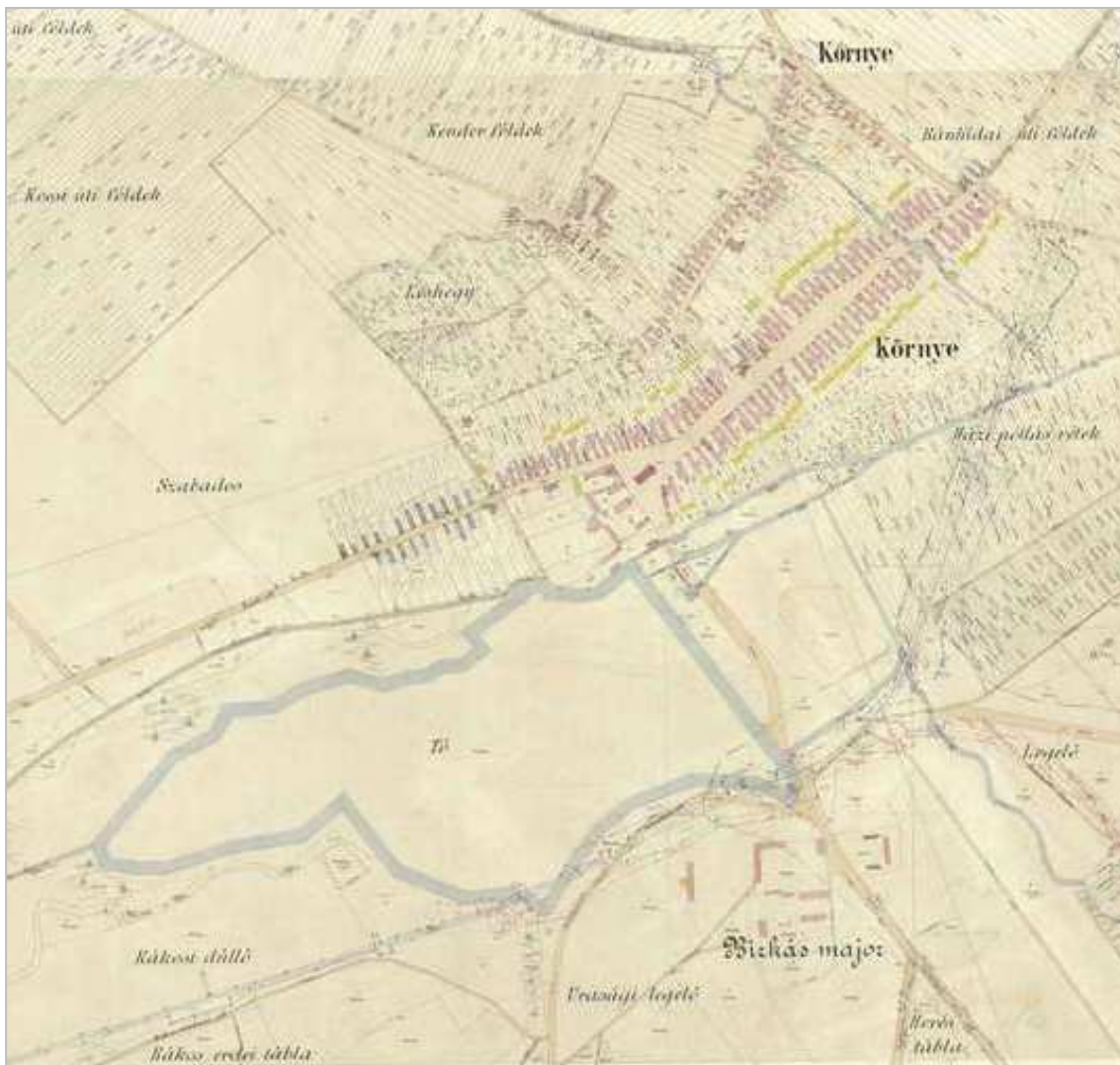

56. ábra: II. katonai felmérés 1847³⁵

A második katonai felmérés idejére nem nőtt nagymértékben a település területe, a tótól délre, a mai Birkás major területén már megjelentek az első gazdasági épületek. A térképből ítélve a mai Dózsa György úton keresztül lehetett beérni a faluba északról, ellenben ma a Tatai út-Alkotmány úton. A településen 120 épület és 76 istálló állt, 130-an laktak Környén és volt 110 lovuk.³⁶

³⁵ Forrás: A második katonai felmérés - A Magyar Királyság és a Temesi Bánság DVD-ROM, Arcanum Adatbázis Kft.

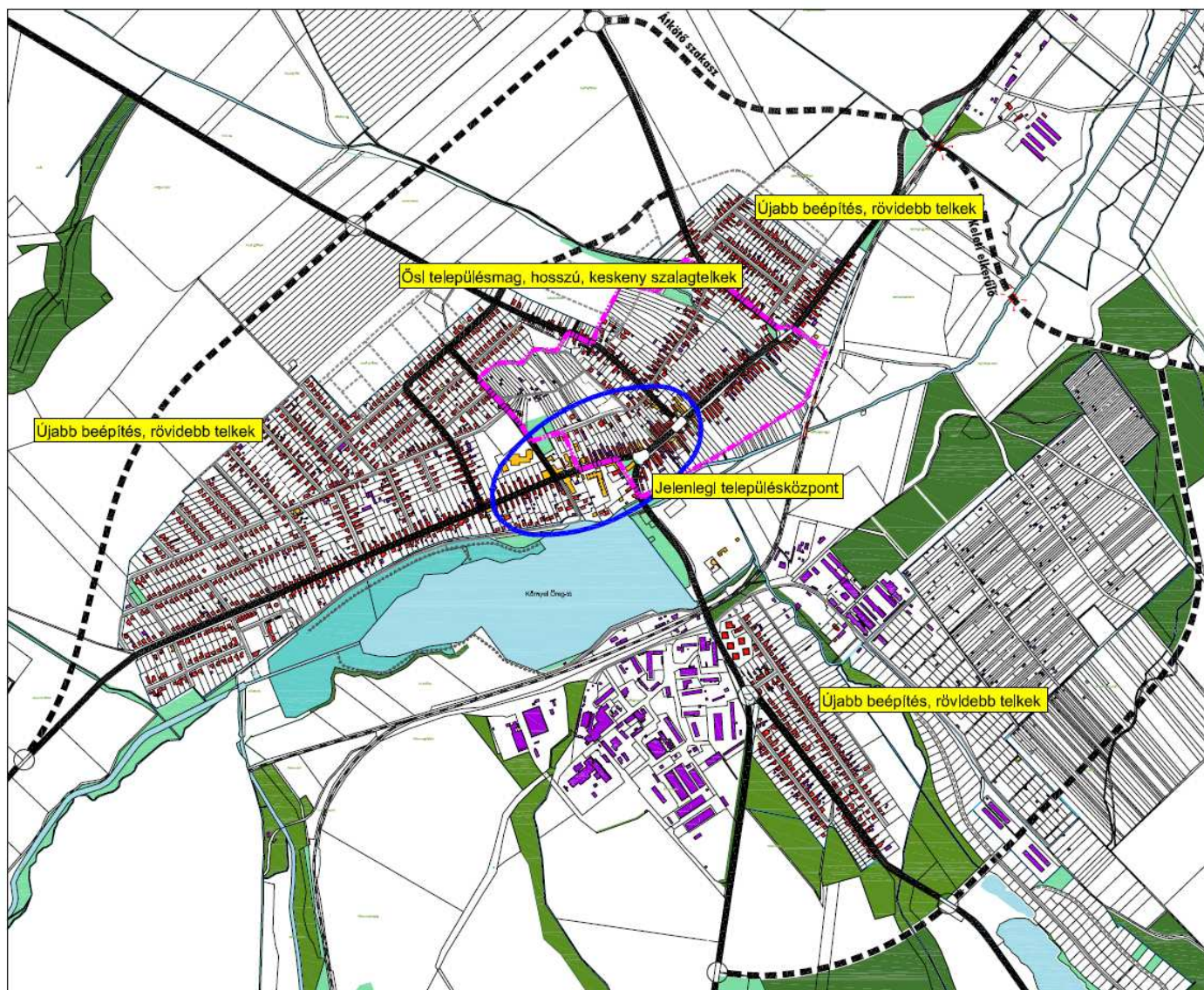
³⁶ Forrás: A második katonai felmérés - A Magyar Királyság és a Temesi Bánság DVD-ROM, Arcanum Adatbázis Kft.

57. ábra: Kataszteri térkép 1885³⁷

A Beloiannisz utca (akkoriban Dadi utca) környéke elkezdett beépülni, érdekesség, hogy már elkezdtek kimérni a Tatabánya-Pápa vasútvonal helyét, ezzel megszűnni látszik a tótól délre eső Kecskédi út, amely a mainál közvetlenebb, rövidebb kapcsolatot biztosított Kecskéd és Környe között.

³⁷ Forrás: mapire.eu

A mai településképen is megfigyelhető az ősi településmag; itt a telkek hosszú, keskeny alakúak, míg az újabb beépítéseknél sűrűsödött, tömbösödött a település; rövidebb, kissé szélesebb telkek alakultak ki. A lakóházak piros, az intézményi és középületek narancssárga, a gazdasági, üzemi és melléképületek lila színnel jelennek meg a fenti térképen. A mai településközpont kissé délnyugatabbra tolódott az ősi maghoz képest. Az Öreg-tó északkeleti csücskében alakult ki a mai faluközpont, ahol az intézmények is koncentráltan vannak jelen

58. ábra: Mai telekszerkezet vizsgálata³⁸

³⁸ Saját szerkesztés az alaptérképi adatszolgáltatás és településrendezési terv alapján

1.13.5.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

- Belsőpatári legelő, József laposi rét – római kori villatelepülés
- Fácánkert dűlő – őskori település vagy temető
- Fácánkert (0398-0400 hrsz) – őskori (neolitikus, rézkor) településmaradvány
- Környe településközpont és keletre lévő területek- római kori erőd, település
- Kecskédi úttól északnyugatra – népvándorláskori település vagy bronzkori házak, sírok
- Rákosi dűlő – bronzkori település (kőeszköz, edények)
- Kecskédi terület, homok dűlő – bronzkori temető, edények
- Kecskédi úttól északra (033-035 hrsz) – réz –vagy bronzkori település
- Somlói úti bányatavak környéke – Árpád – kori falu, temető (részben feltárt)
- Fácánkert (Tatabánya határa) – bronzkori edénytöredékek
- Április u. környéke, Les-hegy- bizonytalan korú földvár

1.13.5.3 Műemlék, műemlékegyüttes

Római katolikus templom (azonosító: 2616 [6317], 1 hrsz.)

Szabadon álló, egyhajós, egyenes szentélyzáródású, K-i homlokzati tornyos templom, a szentély felett kontyolt nyeregtetővel, a szentély É-i oldalához csatlakozó kétszintes sekrestyével. A főhomlokzaton, és az oldalhomlokzatok első tengelyén gazdag, romantikus vakolat-architektúra. A főhomlokzat középtengelyében lévő bejárat előtt oszlopos, timpanonos kapuépítmény, felette, a főpárkányon, a gróf Esterházy család címere. Csehsüveg boltozatú hajó, félkupolás szentély, a hajó bejárati oldalán karzat. Falképek: 1937 (Pandur József). Berendezés: jellemzően 1870 körüli; néhány barokk berendezési tárgy; a templomhajóban másodlagosan elhelyezett román kori oszlopfejezet. Építtette az Esterházy család 1746-ban (építész: Kutner Jakab). 1774-ben átépítették (építész: Fellner Jakab). A templomot 1857-ben tűzvész pusztította el. Az Esterházyak 1865-1866 között

59. ábra: R. k. templom³⁹

újjáépítették (építész: Ybl Miklós, 1860 előtti terv). 1955-ben és 1966-ban helyreállították.

A község főútvonalának tengelyébe befutó három út kereszteződésében szabadon álló téglalap alaprajzú templom. Középtorony homlokzatának tengelyében kis kiugró rizalit, mellette a faltükrös homlokzat sarkain két oldalt a lábazati párkányon induló egy-egy korinthizáló fejezetű tükörsávós lizéna van. A félköríves bejárati ajtó előtt kissé előrelépő oszlopos, vörös kő baldachin áll, felette keretezett, szegmensíves kórusablak. A gazdag profílozású ereszpárkányon címerdísz helyezkedik el a homlokzat közepén. A párkány fölött háromszögű oromfalak kapcsolják a toronytestet a hajóhoz, a sarkokon kővázakkal. A torony felső szintjén négyszögletes faltükröben kerek toronyablak, az osztópárkány felett ívelt sarkú szegmensíves, könyöklőpárkányos harangablakok vannak. A homlokzat sarkain tükörsávós korinthoszi fejezetű lizénák, tükörsávjuk közepét 1-1 medaillon díszíti. Az ereszpárkány felett

³⁹ Forrás: Saját felvétel

nyolcszögletű, párnataggal osztott toronysisak. A hajótest két oldalának első szakaszán a homlokzatéhoz hasonló pilaszterek állnak a magas lábazati osztópárkányon, közöttük szegmensíves, tagolt keretű ablakok, a templom oldalhomlokzatain páros lizénák közötti faltükrökben további 2-2 ablak, az előbbiekhöz hasonló. Törtvonalú falakkal hátralépő szentélye egyenes záródású, sarkai ferdén lemeztettek, hátfalán kör alakú keretdísz. A szentély jobb oldalához csatlakozik a szintén lemeztett sarkú sekrestyeépület, K-i falán kőkeretes kapubejárat, négylépcsős feljáróval, a tagolt osztópárkány felett négyszögletes keretezett ablak.

Római katolikus plébániaház (azonosító: 2617 [6318], 7/2 hrsz.)

Utcavonalon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregetetős épület. Oromzatos homlokzatának D-i oldalához csatlakozó, falazott kerítés, gyalogkapuval köti össze egy kisebb, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregetetős, oromzatos, két ablaktengelyes homlokzatú épülettel. A nagyobb épület udvari homlokzata félköríves, mellvédes, részben beüvegezett tornácú. Épült 1780 körül, 1888-ban átalakítva. A kertben: római kori, középkori és barokk kőfaragványok.

60. ábra: R. k. plébánia⁴⁰

A templomtól jobbra nyíló utcában áll, homlokzatával az utcavonalban. Két hasonló kiképzésű házból álló épületegyüttes: mindkettő nyeregetetős, félköríves padlásablakokkal ellátott oromzatokkal az utcavonalban állnak. Homlokzatukon egyenes záródású ablakok. A két épület között magas fallal elzárt bejáró, itt nyílik az egyenes záródású bejárati ajtó. Fa ajtószárnya és zárja még eredeti. A bal oldali épület ma raktár céljait szolgálja. A jobb oldali házban működik a plébániahivatal. A ház hosszú udvari homlokzatán a bejárati falon túl egy egyenes záródású ablak és két beüvegezett félköríves tornácárkád van, ezt követi az öt félköríves árkáddal nyitott tornác. Az első árkádív alól nyílik a bejárat, a többi mellvédfallal félig beépített. A tornác bejárata mellett ablak, végfalán ajtó található. Kis kiülésű profilizott ereszpárkány zárja le a nyeregetetős épületet. A kertet kerítés veszi körül szép kovácsoltvas kapukkal. A kertben a Quirinum Gyűjtemény néven létrehozott helytörténeti gyűjtés darabjai, művelődéstörténeti szempontból érdekes tárgyak láthatók: faragott kövek sírládák, szarkofágtöredékek, kerámiaanyag. A plébánia tulajdonában értékes kegytárgyak voltak ezeket sajnos ellopták, ill. A plébániát kirabolták. A házban jelenleg is lakott.

Volt Konkoly-Thege-Szabó-kúria (azonosító: 18748, 3663/1 hrsz.)

⁴⁰

Forrás: Saját felvétel

61. ábra: Volt Konkoly-Thege-Szabó-kúria átalakítva és eredeti formájában, 1961-ben⁴¹

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős épület. Belső terei jelentősen átalakítva. Építtette a Konkoly Thege család a 19. század első felében.

Környe Nagytagyospuszta nevű településrészén található parkosított területtel körülvéve. Szabadon álló, téglalap alaprajzú, kis földszintes kastélyépület. Egykori tengelykiosztása a változatos nyílászáró-átalakítások után ma már alig visszakövetkeztethető. Mindkét homlokzatán újabb, modern vasrácsos ablakok, a bejárati ajtókat az új rendeletetésnek megfelelően nyitották meg a homlokzatokon. A középütt lévő bejárati részen előrelépő, téglalap alaprajzú kis portikusz van, elől négy szögletes pillérrel alátámasztott tagolt párkány fölött emelkedő timpanonos oromzattal, melyen kis kerek, sugárdísz-keretes ablak a padlástérbe nyílik. A portikuszt nyeregtető, az épületet cseréppel fedett kontyolt tető zárja. A portikusztól jobbra a homlokzat 5 tengelyes, egyenes záródású ablakokkal, az utolsó előtti szakaszon újonnan nyitott ajtó. A portikusztól balra 2 ablak, az egyik félig befalazott, a portikusz ablakait is beüvegezték.

Körtemplom-rom (azonosító: 6830 [6320], 0583 hrsz.)

A Vértessomló felé vezető műút mellett álló templom alapfalainak változó magasságú, kiegészített maradványai. Hajója belül kör, kívül tízszög alaprajzú, K-i oldalán félköríves szentéllyel, Ny-i oldalán bejárattal. A szentélyben falazott oltár maradványai találhatóak. A középkori Avas falu templomának falai, melyeket 1967-ben tártak fel.

62. ábra: Körtemplom-rom⁴²**1.13.5.4 Helyi védelem**

Helyi védelem alá kerültek a következő objektumok:

Helyi egyedi védelem			
sorszám	név	cím, hrsz.	védettség
HE1	Községháza	2851 Környe, Alkotmány utca 2., 283 hrsz.	a teljes épületen
HE2	Tájház	2851 Környe, Alkotmány utca 78., 336 hrsz.	a teljes épületen és telken
HE3	Református Lelkészi Hivatal	2851 Környe, Dózsa György utca 17., 383/1 hrsz.	a teljes épületen
HE4	Régi Takarékszövetkezet épülete	2851 Környe, Alkotmány utca 14., 2/1 hrsz.	a teljes épületen

⁴¹ Forrás: A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal adatszolgáltatásából

⁴² Forrás: Saját felvétel

HE5	Aradi vértanúk Emlékműve	2851 Környe, Református temető, 386 hrsz.	a teljes építményen
HE6	Millecentenáriumi emlékpark, Árpád emlékmű	2851 Környe, környei Öreg-tó mellett, 769/1 hrsz.	a teljes építményen
HE7	Gyermek és ifjúsági üdülő	2851 Környe, Környebánya telep 213.	a teljes épületen
HE8	Német kitelepítési Emlékmű	2851 Környe, környei Öreg-tó mellett, 0638/5 hrsz.	a teljes építményen
HE9	Zsilip kőfala	2851 Környe, környei Öreg-tó mellett, 769/1 hrsz.	a teljes építményen
HE10	Közösségi ház (Művelődési ház)	2851 Környe, Környebánya telep, 1529/1 hrsz.	a teljes épületen és telken
HE11	Környebányai Vadaskert kőkerítés	2851 Környe, Környebánya telep, 1413-1416 hrsz.	a teljes építményen
HE12	Környebányai Kereszt és Bányász Emlékmű	2851 Környe, Környebánya telep, 0516/14 hrsz.	a teljes építményen
HE13	Szűz Mária szobor	2851 Környe, Régiposta utca és Beloiannisz utca kereszteződése, 262/4 hrsz.	a teljes építményen
HE14	Sváb kereszt	2851 Környe, Homokhegy II. dűlő, 2484 hrsz.	a teljes építményen
HE15	Kőkereszt	2851 Környe, Kecskéd felőli településkapu, 095/1 hrsz.	a teljes építményen
HE16	Kőkereszt	2851 Környe, Tatai út és Ady Endre utca sarkán, 590 hrsz.	a teljes építményen
HE17	Mária Emlékmű	2851 Környe, Öreghegy, 2902 hrsz.	a teljes építményen
HE18	MÁV vasútállomás épülete	2851 Környe, Tópart út 1., 0638/6 hrsz.	a teljes épületen

Helyi területi védelem

sorszám	név	cím, hrsz.	védettség
HT1	Rk. Templom környezetében levő emlékművek (II. világháborús emlékmű, emlékpark)	2851 Környe, Alkotmány út, 689 hrsz.	a teljes területen
HT2	Kegyeleti Park (kopjafa,	2851 Környe, Hegyalja utca és	a teljes területen

	emléktábla, ravatalozó)	Temető köz kereszteződése, 388 hrsz.	
HT3	Környei tó és környezete	2851 Környe, Hrsz: 0668/3-6, 0669/2-6	a teljes területen
HT4	Református Temető	2851 Környe, Hegyalja utca és Leshegyi út által közbezárt terület, 386, 423-425 hrsz.	a teljes területen
HT5	Katolikus Temető kereszttel	2851 Környe, Temető köz, 281 hrsz.	a teljes területen

2. táblázat: Helyi védett épületek, építmények, területek⁴³

1.14 Közlekedés

1.14.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Autóval az M1-es autópálya tatai leágazásáról (67-es kilométerkő) közelíthető meg legkönnyebben.

A községen áthaladó összekötő utak és a településre befutó bekötő utak:

- Észak-déli tengely: 8119 - Velence-Csákvár-Tata összekötő út, ez az út teremt kapcsolatot az autópályával
- Délnyugati-északkeleti tengely: 8135 - Tatabánya-Kisbér összekötő út
- 81128 - Várgesztes bekötő út
- 81129 - Környebánya bekötő út

Üzemanyagtöltő állomás van a településen, a várgesztesi bekötő út és a 8119 sz. ök. út találkozásánál.

1.14.2 Közösségi közlekedés

A település **közúton és vasúton** közelíthető meg.

1.14.2.1 Közúti

A buszjáratok menetrendje a község lakói szerint megfelelő, a községben 8 buszmegállópár és egy buszforduló található. A megállóok fele fedett váróval felszerelt, de némelyik felújításra szorul, ill. a hiányzóakat pótolni kell.

Közvetlen járat van Tatabánya, Tata, Oroszlány felé, jár busz Kecskéd felé is.

⁴³ Forrás: Környe Község Önkormányzat Képviselő-testületének településképi védelméről szóló 14/2018. (XI. 30.) önkormányzati rendeletének 1. melléklete <http://kornye.hu/media/telepuleskepi-rendelet/>

1.14.2.2 Kötőtpályás

Vasút kapcsolattal rendelkezik a település, a vasútállomás a Környei-tó délkeleti sarkánál helyezkedik el, a község közepén, de a nagyobb méretű, a tó túlsópartján fekvő lakóterületektől távol.

Tatabánya és Oroszlány között óránként járnak személyvonatok, a járatnak az egyik megállója Környe.

1.14.3 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A településen jelenleg az Ipari Parkban és az épülőben lévő Által-ér menti megfelelő burkolatminőségű kerékpárút áll a lakosság és a turisták rendelkezésére. Környének és a környező településeknek kerékpározási szempontból kedvezőnek mondható a domborzata, azonban a szuburbanizációs folyamatból eredő nagyobb utazási távolságok a kerékpáros kultúra romlásához vezetett. Ma – becslések alapján – a közlekedésből mindössze 1-5 % a részaránya, azonban alacsony költségének, a környezetvédelem népszerűségének köszönhetően mind nemzetközileg, mind hazai viszonylatban a kerékpáros közlekedés népszerűsége növekszik.

Nem áll rendelkezésünkre olyan adat, mely megmutatná, hogy az egyes közlekedési eszközök részaránya mennyi. A településen az ipari parkot is beleértve a szomszédos Tatabányán készült felmérésekből következtethetünk ezek arányára. Ebből kiderül, hogy jelenleg a közlekedők körülbelül 28%-a használ autót, 53%-a használ helyi- vagy helyközi autóbuszt, 17%-uk közlekedik szerződéses autóbusszal, és a rendszeres kerékpár használók csak 1%-ot tesznek ki.

A kerékpárt használók száma is növekedne, ha a jelenlegi dél-nyugati észak-keleti kerékpárutat bővítenék, így a település kerékpáros elérhetőségei is javulnának.

A gyalogos közlekedésen is lenne mit javítani. A településen található járdák burkolata nem mindenhol megfelelő minőségű. Gyalogos szempontból azonban elmondható, hogy a településközpont kulturáltan megközelíthető, és biztonságosan használható.

1.14.4 Parkolás

Az utóbbi időkből a gépjárműpark hirtelen növekedése miatt a parkolás folyamatosan fejlesztendő területet jelent.

A parkolás a település központi helyein jelenleg megfelelő, elegendő kiépített parkoló áll rendelkezésre.

A településközpontban, a posta mögött található egy 14 férőhelyes parkoló, az intézmények és üzletek előtt is lehet parkolni, az előbb említettnél kisebb férőhellyel. A település északi részén, az ipari park mellett, a 8119. számú út mellett szükséges lenne egy kamionos pihenőt kialakítani, előre látható igény merül majd fel erre az ipari park további bővítése során.

1.15 Közművesítés

1.15.1 Víziközművek

1.15.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A vízellátás bázisa a TORV rendszer. A vízellátás vonatkozásában a jelenlegi ellátottság közelíti a 100 %-ot. A vízellátást érintő fejlesztési feladatok a településfejlesztésként javasolt új lakó, gazdasági terület és a tatabányaihoz kapcsolódó ipari park vízellátásának a megoldását szolgálja. Valamennyi fejlesztésre, új hasznosításra javasolt terület a meglévő hálózat célirányos továbbépítésével ellátható.

63. ábra: Környe vízellátása (Központi belterület észak)⁴⁴

1.15.1.2 Szennyvízelvezetés

A település meglévő szennyvízhálózatával összegyűjtött szennyvizet a település utolsó átemelőjétől nyomóvezeték segítségével juttatják el a tatabányai tisztítótelepre. A településen elválasztott rendszerű csatornahálózat épült.

1.15.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A településen a felszíni vízrendezés a község központ zárt csapadékvíz-csatornás szakaszán kívül, jelenleg hiányosan karbantartott nyílt árkos rendszerrel történik. A kisebb-nagyobb vízfolyások, patakok közvetítésével a végbefogadó a településen áthaladó Által-ér. A település arculatformálása és területgazdálkodás érdekében a nyílt csapadékvízgyűjtő

⁴⁴ Forrás: ekozmu.e-epites.hu

hálózatot fokozatosan zárt csapadékvíz hálózatra kell átépíteni. Elsődlegesen az új fejlesztési területeken már csak zárt csapadékvíz elvezető rendszer építése engedélyezhető. A település meglévő beépítésű községeiben a szilárd útburkolat építéséhez, illetve rekonstrukciójához kapcsolva kell a nyílt csapadékvízgyűjtő hálózatot zárt csatornarendszerűre átépíteni.

A településen áthaladó vízfolyások, patakok karbantartása a szabályozási előírásokban rögzített sávokat biztosítani kell.

64. ábra: Környe vízvezetése (Központi belterület észak)⁴⁵

1.15.2 Energia

1.15.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Az energiaellátást a környezetvédelem, a komfortos élet- és munkakörülmény biztosítása érdekében vezetékessé energiát hordozóval kell kielégíteni. A településen vezetékessé energiát hordozóként a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre.

A villamosenergia ellátására kedvező adottságot jelent a tatabányai Bánhida-OVIT állomás közelsége. A jelenlegi igények kielégítésére épült ki a 20 kV-os közepesfeszültségű hálózat és a fogyasztói transzformátor állomások, valamint a kisméretű elosztóhálózat. A várható új igények kielégítésére új 20 kV-os kábelkörök kiépítése szükséges és új fogyasztói transzformátorok elhelyezési igénye várható.

A villamosenergia-ellátás hálózatát érinti az a törekvés, hogy a település vonzóképességének növelése érdekében a településkép javítására a föld feletti vezetékeket fokozatosan föld alá

⁴⁵ Forrás: ekozmu.e-epites.hu

kell áthelyezni. Elsődlegesen az igényesebb megjelenés az új beépítésű területeken valósítható meg, ezért új hálózatot építeni már – területtakarékosság érdekében is – csak föld alatti elhelyezéssel szabad, majd fokozatosan a már meglévő szakaszokat az útépítéshez, illetve az útrekonstrukcióhoz kötötnen kell megvalósítani.

65. ábra: Környe villamos ellátása (Központi belterület észak)⁴⁶

A vezetékes gázellátás a település utcáiban kiépítésre került. Az egyes még el nem látott ingatlanok rákapcsolásával a településen az ellátottság tovább növelhető. A tervezett újbeépítések ellátásához a gerinckapcsolatok biztosítottak, s az ellátásukra az elosztóhálózat továbbépítésével a lehetőség rendelkezésre áll.

⁴⁶ Forrás: ekozmu.e-epites.hu

66. ábra: Környe gázellátása (Központi belterület észak)⁴⁷

1.15.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A távközlés ellátó rendszere is kialakult. Az ellátottságot jelentősen növelte a vezeték nélküli készülékek elterjedése. Az új igények elbírálása és kielégítése alanyi jogon történik.

A távközlési hálózat jellemzően oszlopokra fektetetten épült ki. A település vonzókéességének növelése érdekében a villamosenergia ellátással megegyezően a távközlési hálózatokat is fokozatosan föld alá kell áthelyezni.

⁴⁷ Forrás: ekozmu.e-epites.hu

67. ábra: Környe hírközlési ellátása (Központi belterület észak)⁴⁸

1.16 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.16.1 talaj

A talajvíz 4-6 m között mindenütt elérhető, mennyisége is számottevő, 3,5 l/s.km². Növényzete a Bakony-Vértesi flórajárásba (Vesprimense) sorolódó kistáj potenciális erdőtüskés között a cserszömörécés karsztbokorerdők (*Cotino-Quercetum pubescentis*), a karszttölgyesek (*Orno-Lithospermo-Quercetum pubescenti-cerris*), az elegyes karszterdők (*Fago-Ornetum*) és a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraeae- Carpinetum*) az elterjedtebbek. Az agyagbemosódásos barna erdőtalajok a kistáj területének 42%-át borítják. Periglaciális üledéken képződött, homokos mechanikai összetételű, azon belül löszös alapkőzetten kialakult, homokos vályog mechanikai összetételű talajok. Az Által-ér völgy mindkét oldalán homokos-kavicsos medenceperemi hordalékkúp-síkságot találunk.

A falu határát gazdagon termő talaj borítja, amin magas termőtlagot hozó búzát és kukoricát termelnek. Ezen kívül szőlőtermelésre is alkalmas a helyi termőföld.

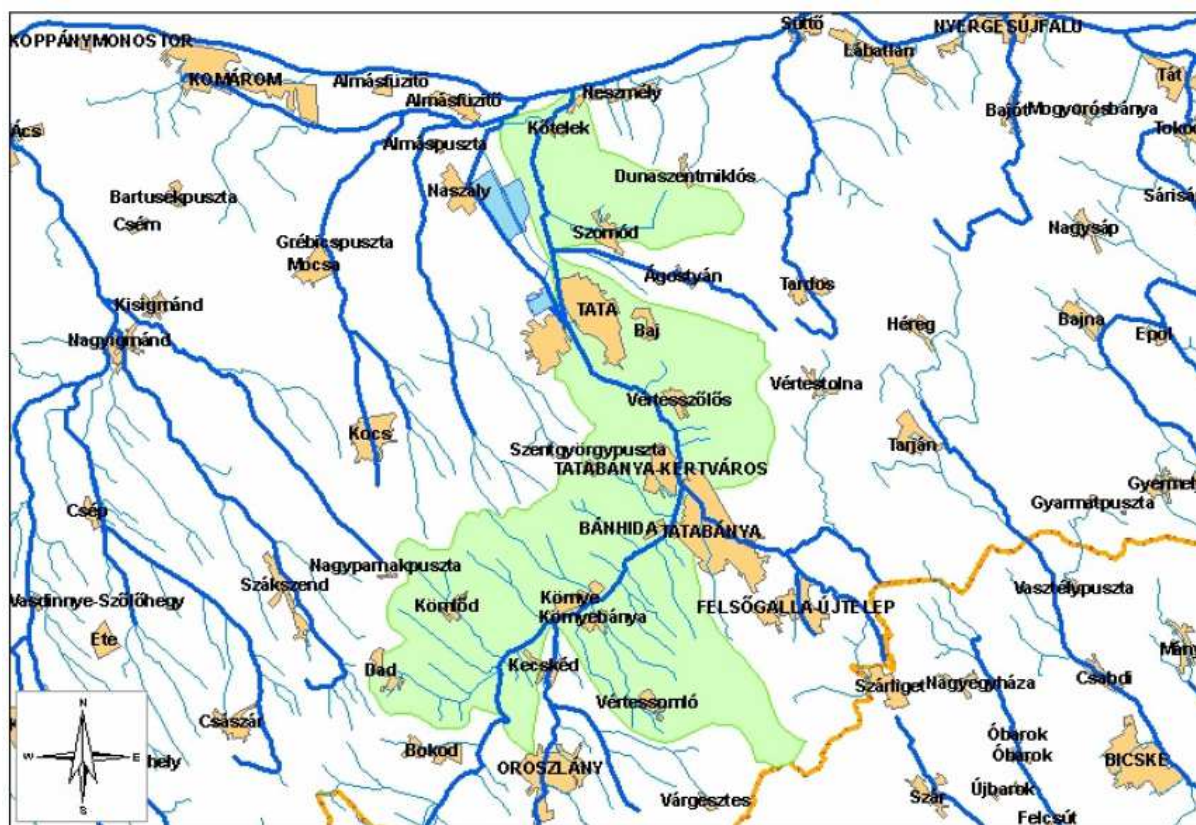
⁴⁸ Forrás: ekozmu.e-epites.hu

1.16.2 felszíni és a felszín alatti vizek⁴⁹

Által-ér

Az Által-ér Pusztavám felett a Vértes hegység DNY-i szélén a Kopasz-hegy alatt ered. Innen DK-i irányba folyik, majd Pusztavám felett É-ra, Kecskédnél ÉK-re fordul, az Oroszlány-Kecskédi vízfolyás és számos mellékág befogadása után Tatabányánál felveszi a legnagyobb mellékvízfolyását, a Galla-patakot, ezután ÉNy-ra fordulva, Tata elhagyása után pedig É-i irányba tartva Dunaalmásnál torkollik a Dunába (1752 fkm). A vízfolyás hossza 49,852 km, amelyből 39,74 km az ÉDUKÖVIZIG (Győr) és 10,66 km a Móri (Vértesaljai) Víztársulat kezelésébe tartozik.

A tervezési alegységhez kapcsolódik a Fényes-patak és a Csever árok, valamint a Szöny Fűzitői csatorna, és az oda torkolló vízfolyások (Kocs-Mocsai vízfolyás és Naszály-Grébicsi vízfolyás) is. A vízgyűjtő alakjának megfelelően vízrendszere levélszerűen épül fel. Ennek főtengele az Által-ér, melynek völgyébe számos mellékvölgy torkollik. Ezek általában DNY vagy ÉK felé irányulnak, és a tektonikus törési vonalak irányában fekszenek. A vízgyűjtő terület nagysága 521 km², a fővölgy hossza 53 km. A vízgyűjtő a torkolattól Tata magasságáig 6-9 km, Tatabányánál 13 km-re szélesedik. A vízgyűjtőterület 65%-a dombvidéki, 24%-a hegyvidéki, míg az alsó szakasz (11%) síkvidéki jellegű.

68. ábra: Által-ér alsó víztest térképi ábrázolása (Forrás: vizeink.hu)

⁴⁹ Forrás: vizeink.hu - A Víz Keretirányelv hazai megvalósítása Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 1-6 Által-ér 2010. április

Tározó neve	Víztestet alkotó vízfolyás neve	Elzárás helye [fkm]	Típusa (völgyzárógátas, medertározó, oldaltározó)	Felület [ha] üzemi, árvízi	Térfogat [m ³] üzemi, árvízi	Tározás célja*	Duzzasztás nagysága [cm]**	Feltöltés, vízpótlás módja
Környei tó (Környei Polgármesteri Hivatal)	Által-ér alsó	26+200	völgyzárógátas	29,2	471000	rekreáció		Szabad átfolyással felszíni vízből

3. táblázat: Tározó az Által-ér mentén (Forrás: vizeink.hu)

Jelentős vízkészlet probléma az Által-ér vízgyűjtőjén

Az Által-éren lévő tavakat korábban, a XIX. században főként halas- és malom-tóként létesítették: Tatai Öreg-tó, Bánhidai-tó, Környei-tó, Bokodi-Öreg-tó, Majki-felső-tó, melyek folyamatos szinten tartását a természetes vízhozamok biztosították.

A XX. század '30-as éveiben a bányászat és a hozzá kapcsolódó energiatermelés következtében a Bánhidai-tó felszíne és tározó kapacitása jelentős bővítésére került sor. A '60-as évek elején a Bokodi-Öreg-tó alatt megépítésre került a Bokodi Erőmű hűtőtava, melynek vízigénye meghaladta a természetes vízpótlódás mértékét, így az erőmű biztonsága érdekében vízpótló vezeték épült ki Tatáról, majd Környéről a hűtőtőig. A '70-es években további tározók létesültek részben a bányakár terhére, a relatív vízbőségnek (nagyarányú bányavíz kiemelés) köszönhetően (Majki alsó tavak, Oroszlányi-park tavak, Tatai Utóülepítő-tó). További vízigényként jelentkezik a tatai Öreg-tó alatt létesült, Réti,- majd a '80-as években jelentősen (300 ha-ra) kibővült Ferencmajori halastó rendszer, ezeket a tatai források elapadása, majd a bányavíz kitermelés megszűnése után csak a tatai Öreg-tó elfolyó vizei táplálják. A bányászati célú vízkiemelések miatt a tatai források elapadtak, de a kiemelt bányavíz felszíni vízbe történő bevezetése miatt relatív vízbőség volt a vízgyűjtő középső és alsó szakaszán, ami a bányabezárásokkal fokozatosan csökkent, majd a '90-es évek elején megszűnt. A vízigények megmaradtak, így a források lassú visszatérése (30 év) miatt a vízgyűjtő alsó szakaszán visszatérő vízhiánnyal kell számolni a nyári időszakban.

A vízigények felülvizsgálata, a mederben folyamatosan továbbvezetendő vízmennyiségek meghatározása sürgető, különös tekintettel a bevezetett tisztított szennyvizek nagy arányára is. A XX. sz-ban Tatabánya és Oroszlány lakossága megtízszereződött, a közműellátás teljesen kiépült.

A településekről származó diffúz szennyezés is hozzájárulhat a talajvíz szennyezettségének kialakulásához. Közrejátszásának mértéke kisebb, a települések zömében csatornázottak. Ismert azonban, hogy egyes településeken alacsony a rákötési arány a meglévő csatornahálózatra (lásd pl. Baj 63 %, Környe 67 %, Szárliget 69 %, Tata 69 %). Előfordul az alegység területén olyan rétegvízbázis, ahol réteg eredetű vízminőségi probléma van.

Műszaki intézkedések 2015-ig

A völgyzárógátas tározók (pl.: Bokodi Öreg-tó, Környei-tó, Tatai Öreg-tó) és az oldaltározós horgásztavakból (pl.: Derítő-tó) történő vízleeresztésnek meg kell felelni a 'jó tógazdasági gyakorlatban' előírtaknak.

2015 utáni feladatok

A 'jó tógazdálkodási gyakorlat' szabályainak alkalmazása, a jogszabályban előírt türelmi idő esetén 2015 utánra is húzódhat.

Jövőbeli szabályozási és finanszírozási javaslatok

Jó halgazdálkodási és horgászati gyakorlat jogszabályi bevezetése, valamint a "kiszvízi ökológiai vízkészlet" alapján történő üzemeltetés szabályainak megalkotása szükséges.

Az Által-ér esetében szükséges mederrehabilitáció, a szennyezett üledékek eltávolítása a vízfolyásból, valamint a nagyobb tavakból (pl.: Tatai Öreg-tó, Környei-tó). A vízgyűjtő vízfolyásain szükséges az ökológiai mederrendezés, kaszálással, iszapolással és cserjeirtással (szelektív növényirtás).

1.16.3 levegőtisztaság és védelme

Számottevő levegőszennyezést okozó ipari létesítmény a település területén nincs és a település átszellőzöttsége is megfelelőnek mondható. A közlekedésből származó levegőszennyezés az átlagosnál kicsivel nagyobb, de nem számottevő. A fűtési mód az elmúlt években átalakult, a vegyes tüzelésről egyre többen álltak át a gázfűtésre. A pollenveszély nem jellemző a térségben, nyáron a burkolatlan utakból származik elenyésző mértékű porterhelés.

1.16.4 zaj- és rezgésterhelés

Rendszeres zajt és rezgést okozó terhelőforrás a településen nem található.

1.16.5 hulladékkezelés

Törvény a települési önkormányzatokat kötelezheti arra, hogy egyes közszolgáltatásokról és közhatalmi helyi feladatok ellátásáról gondoskodjanak. E kötelezettségek a település nagyságától, a lakosságától, és egyéb feltételektől függően eltérően is megállapíthatók. A törvényben felsorolásra kerülnek a települési önkormányzat kötelező feladatai. Ezek között nem említik a környezetvédelmet. Az önkormányzati törvényt értelmezve arra lehet következtetni, hogy e jogszabály szerint a környezetvédelem az önkormányzatok számára önként vállalt feladatként jelenik meg. Ugyanakkor két törvény is állapít meg kötelező környezetvédelmi feladatokat települési önkormányzatoknak.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény egész fejezetet szentel a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatainak. Eszerint a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat; a Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területére *önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselő-testülete hagy jóvá; a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz; együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel; elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot; a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.* A környezetvédelmi törvény szerint a települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint – de legalább két évente – felülvizsgálja. A jóváhagyott környezetvédelmi programban meghatározott feladatokat a település rendezési terveinek jóváhagyása során, illetve az önkormányzat által hozott más határozat meghozatalával – szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával – kell végrehajtani.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény a következő kötelező feladatokat utalja a települési önkormányzatok hatáskörébe: A települési önkormányzat kötelezően

ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást szervez, és tart fenn.

Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

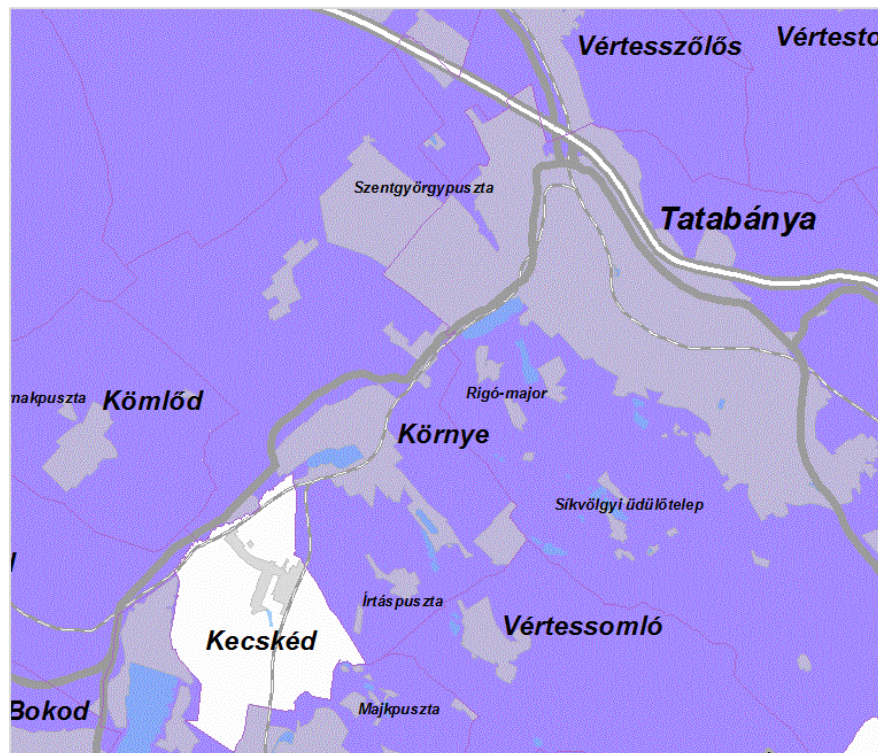
1.16.6 Építésföldtani korlátok

1.16.6.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Az aktív bányászati tevékenységeknek köszönhetően a település jelentős része alábányászott területen fekszik, amely a beépítési lehetőségeknek is korlátokat szab. A területek ismertek, így a megfelelő szabályozást a település Szabályozási tervei tartalmazzák. A szénbányászat a területen teljesen megszűnt. Jelenleg a településen nem folyik bányászati tevékenység.

1.16.6.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Komárom-Esztergom megye Területrendezési terve szerint Környe teljes területe földtani veszélyforrás területtel érintett, illetve vízerózióknak kitett terület.

69. ábra: Földtani veszélyforrás területe (Forrás: TEIR)

70. ábra: Vízérőziónak kitett terület (Forrás: TEIR)

A környéken egy csúszásos, süllyedéses esetről van tudomásunk, mely 2010-ben következett be a Turul-hegy oldalában. Itt a Mészégető utca a nagy mértékű esőzések következtében megsüllyedt. A helyreállítási munkálatokra Tatabánya 64 millió forintos támogatást kapott és az Önkormányzat további 35 millió forintot adott hozzá. A munkálatok során új feltöltést, támfalat építettek és gondoskodtak a lejtésviszonyoknak megfelelő vízelvezetéséről.

1.16.6.3 Földrengés veszélyeztetett területei

A Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság honlapján a földrengés veszélyeztetettség vonatkozásában az alábbiakat említi:

A megye területén nyugat-keleti irányban húzódik a Hurbanovói törésvonal (gyakorlatilag a Györszentivánt és Diósjenőt összekötő egyenestől délre eső területek). A nevezett térségben már 1599-től (Komárom) hiteles adatok állnak rendelkezésre a bekövetkezett földrengésekről. A térségben regisztrált földrengések sekély fészkek mélységűek voltak, ezért rendkívül károsak. pl. a Komáromi földrengés 1783-ban a város 1/3-át elpusztította. A törésvonaltól délre eső területeken kisebb szeizmológiai csendet követően, ismételten különböző intenzitású földrengések pattanhatnak ki.

1.16.7 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.16.7.1 Árvízveszélyes területek

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság tájékoztatása szerint Tatabánya belvízzel nem veszélyeztetett, ill. nagyvízi mederrel sem érintett a 11/2010. (IV. 28.) KvVM rendelet szerint.

1.16.7.2 Belvízveszélyes területek

A község területén belvizes területek nem ismertek, a külterületen előforduló belvizekről az Önkormányzatnak nincs tudomása.

1.16.7.3 Mélyfekvésű területek

A terület morfológiai adottságainál fogva jó lefolyású terület, az Által-ér völgyében fekszik, ezért ilyen jellegű probléma nincs a város területén.

1.16.7.4 Egyéb

A települést érintő egyéb korlátozásról nincs tudomásunk.

1.17 Ásványi nyersanyag lelőhely

Környe térségében a földtani kutatás és a bányászat komoly múlttal rendelkezik. Bár a kistérség gazdaságában az ásványi nyersanyagok gazdasági súlya jelentősen csökkent (szénbányászat leállítása) az elmúlt évtizedekben, ennek ellenére elsősorban az építőipari nyersanyagok iránti igény továbbra is fennáll (homok, kavics, dolomit, mészkő). A tatabányai kistérség településein számos működő bánya (mészkő, dolomit, homok, kavics), megkutatott terület, nyilvántartott ásványvagyron (bauxit, szén), és kutatásban levő terület található. Környe területén jelenleg egy bánya sem működik.

1.18 Éghajlat

Környe hazánk északi részén fekszik, Győr és Budapest között. A megye éghajlatát a mérsékelt övi, nedves kontinentális éghajlat jellemző vonásai határozzák meg. A nyár meleg, a tél hideg, korányári a csapadékmaximum. A megye területén az éghajlati elemek – hőmérséklet, csapadék, napfénytartam – megegyeznek az országos átlaggal. Egyes területeken, a domborzati tényezők következtében (hegyvidék, medence, völgyek, síkvidékek) eltérések mutatkoznak. Az utóbbi évtizedekben gyakran előfordult, hogy több egymást követő évben a tél esős, enyhe, óceáni jellegű volt; más esetekben pedig hosszú ideig tartó kemény hideg tél, illetve száraz meleg nyár dominált.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 SWOT – analízis

A helyzetfeltáró, állapotfelmérő munka folyamán viszonylag nagytömegű és sokrétű információ gyűlik össze, melyeket valamilyen formában rendszerezni, kezelni kell. Ez tulajdonképpen értékelést jelent, ami arra irányul, hogy miként lehet a feltárt tényezőket a stratégiánál figyelembe venni.

A stratégiai tervezés egyik közkedvelt módszere a SWOT-analízis. Lényegében a belső és külső környezetet kapcsoljuk össze, keresve mindazokat a feltételrendszereket, amik a jövőt hordozzák, tehát erősségét adják a településnek. Megállapítjuk azokat a tényezőket, amik viszont akadályozzák a jövőt, gyengítik a rendszer működését, s ezáltal majd valamilyen szintű beavatkozást is igényelnek.

A lehetőségek közé azokat soroljuk, amelyek a fejlesztés újabb tereit jelentik, így más kapcsolatokat, további erőforrások megjelenését kínálhatják, vagy éppen a rendszer belső adottságainak átértékelését, azok megváltoztatását szorgalmazzák.

A veszélyek közé sorolhatók azok a tényezők, amelyek akadályozhatják a jövőt, az egyes rendszerelemek aktivitását fékezhetik. Ezek megszüntetése elsősorban nem a területrendszerből következik, hanem a külső, független hatásokból.

A következő elemzésben a lényegi pontok kiemelésére törekedtünk, 5 tematikus területen:

- társadalom, humán infrastruktúra
- közlekedés, infrastruktúra
- épített környezet
- természeti adottságok, környezetvédelem, közszolgáltatások
- gazdaság

Társadalom, humán infrastruktúra

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ☺ Utóbbi évek fejlesztései miatt javuló színvonalú műszaki infrastruktúra ☺ Színvonalas alapoktatási és nevelési programok ☺ Intézményi integráció miatti költséghatékonyság ☺ Megújulás a kulturális szolgáltatások terén (Művelődési ház) 	<ul style="list-style-type: none"> ☹ Ingázás a fiatalok körében magas ☹ Előforduló humán erőforrás hiány az köznevelési rendszerben
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Újabb uniós pályázati lehetőségek ⇒ Felzárkóztató képzések és közfoglalkoztatás ⇒ Szociális ellátórendszer színvonalának 	<ul style="list-style-type: none"> ⚡ Két pólus (Győr, Budapest) továbbra is elszívja a humán erőforrást a térségből

emelkedése, az intézményi korszerűsítések révén.	
--	--

Közlekedés, infrastruktúra

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ☺ Környe elhelyezkedése közlekedési szempontból kiváló, jól megközelíthető, nemzeti jelentőségű közlekedési folyosók érintik ☺ Fejlett infrastruktúra hálózat ☺ Térségi közösségi közlekedés (vasút, autóbusz) megfelelő elérhetőséget biztosít a községnek Tatabánya, Tata és Oroszlány felé 	<ul style="list-style-type: none"> ☹ Nem egységes településszerkezet (Környebánya és a puszták viszonylag távolabb fekszenek a központi belterülettől) ☹ A község területét keresztben átszeli a nagy forgalmú 8135 sz. ök. út és Oroszlány-Tatabánya vasútvonal, hosszában átszeli a 8135 sz. ök. út ☹ Egyes szakaszok, műtárgyak felújításra szorulnak ☹ Külső településrészekben a gyalogos közlekedés létesítményei nem mindenhol biztosítottak
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Térségi jelentőségű fejlesztések vannak előkészítés alatt (1-es főút) ⇒ Kerékpáros közlekedés térnyerése, hálózat és kapcsolódó létesítmények fejlesztése ⇒ Az egyre bővülő Ipari Park feltárási útjainak fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ⚡ A meglévő/megépített infrastruktúra-hálózat karbantartására, állagmegóvására nem jut elegendő forrás ⚡ Tervezett fejlesztésekre nem jut elegendő forrás ⚡ Térségi jelentőségű fejlesztések elmaradnak, elhúzódnak, esetleg nem a község által javasolt formában valósulnak meg ⚡ Az Ipari Park egyre növekvő személy- és teherforgalmat generál, amelyet a jelenlegi infrastruktúra hálózat nem tud megfelelően elvezetni

Épített környezet

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ☺ Az elmúlt évtizedben a község sokat tett azért, hogy Környe településképe javuljon, és még inkább egy élhető 	<ul style="list-style-type: none"> ☹ Kedvezőtlen településszerkezeti adottságok (a településrészek viszonylag távol vannak egymástól, fő

<p>község legyen</p> <p>☺ A község felszíni vizekben gazdag, a belterületen több vízfolyás és tó található</p> <p>☺ Számos értékes épület található a községben (rk. templom, környebányai erdei iskola stb.)</p> <p>☺ Jellegzetes utcaképi szakasza van a történeti településrésznek</p>	<p>közlekedési utak vágják ketté a községet hosszanti és keresztirányban)</p> <p>☹ Néhány fejlesztendő terület nem az önkormányzat tulajdonában van</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>⇒ A Településfejlesztési Koncepció elkészítése lehetőséget nyújt a településfejlesztési elképzelések átgondolására, mely jó alapját képezheti egy egységes, átfogó rendezési-szabályozási tervezésnek</p> <p>⇒ A helyi adóbevételekből, illetve az Európai Unió forrásából jelentős beruházások valósíthatók meg a következő időszakban</p> <p>⇒ A községi tó idegenforgalmi és rekreációs, szabadidős potenciált jelent</p> <p>⇒ Községimázs javítása (elsősorban a lakónépesség megtartása és odavonzása érdekében)</p>	<p>⚡ Egyes szegregálódó településrészek (a központi belterülettől távolabb fekvő községrészek: Környebánya és puszták) további leromlása várható (szlömösödés)</p> <p>⚡ Az Ipari Park beépítése nem a kívánt ütemben halad (forráshiány, befektetők hiánya miatt, tulajdonjogi problémák miatt)</p>

Természeti adottságok, környezetvédelem, közszolgáltatások

Erősségek	Gyengeségek
<p>☺ Természetes vonzerő megléte, természeti értékek, állat- és növényvilág, nagy kiterjedésű természetvédelmi terület, Vértes közelsége</p> <p>☺ Térségi együttműködés az Által-ér vízgyűjtő terület kapcsán (környezetvédelmi, vízgazdálkodási, turisztikai)</p> <p>☺ Jó közmű-ellátottsági mutatók</p> <p>☺ A község önkormányzata élen jár az energiatakarékosság terén (Az új óvoda</p>	<p>☹ A felszíni vizek többségének szerves anyagterhelése magas (Által-ér, környei Öreg-tó stb.)</p> <p>☹ A község belterületén jelentős forgalmú közlekedési útvonalak haladnak át, zaj, légszennyezési problémát okoznak</p> <p>☹ A faluközpont nagyforgalmú, nem kerékpárosbarát kialakítású</p> <p>☹ Kevés a biztonságos kerékpárparkoló, -tároló</p>

<p>A+ minősítést kapott, napelemek a közintézményeken stb.)</p> <p>☺ A község domborzati és klimatikus viszonyai kedveznek a kerékpározásnak</p>	
Lehetőségek	Veszélyek
<p>⇒ A kedvező környezeti állapot (levegő, vízkészletek, természeti területek) megőrzése</p> <p>⇒ Az Által-ér környéke lehetőséget nyújt zöldfelületi fejlesztéseknek és a turisztikai vonzerő növelésének</p> <p>⇒ A kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, kerékpárosbarát községfejlesztési elképzelések térnyerése</p> <p>⇒ Megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése</p> <p>⇒ A természetvédelmi területeket, ill. természetes élőhelyeket célzó ökoturizmus iránt növekvő hazai és nemzetközi kereslet</p> <p>⇒ Az új komáromi híd megépítéséhez kapcsolódóan az É-D-i közlekedési kapcsolatok javulásából adódó gazdasági előnyök kihasználása.</p>	<p>☹ Gépjármű – tehergépjármű forgalom növekedése és az ipari tevékenység fokozódása miatt a levegőterhelés tovább nő</p> <p>☹ Vízfolyások, vízvezető rendszerek karbantartása, rekonstrukciója nem a megfelelő ütemben halad</p> <p>☹ Az Ipari Park fejlődése növekvő környezetterheléssel járhat</p>

Gazdaság

Erősségek	Gyengeségek
<p>☺ Erős vállalati koncentráció a fejlett infrastruktúrájú Tatabányai-Környei Ipari Parkban, és további bővítésre rendelkezésre álló területek</p> <p>☺ Gazdaságilag stabil község, gazdaság-ösztönző fókuszú vezetéssel</p> <p>☺ Több lábon álló községi gazdaság: tőkeintenzív, exportorientált, korszerű ipari tevékenységek (jármű, gépipar, elektronika)</p> <p>☺ Gyártó tevékenységre alkalmas munkaerő szakképzettsége, meglévő</p>	<p>☹ Jelentősebb turisztikai vonzerő hiánya</p> <p>☹ Alacsony műszaki képzési kapacitás</p> <p>☹ A nemzetközi nagyvállalatok beszállítói többségben külföldi cégek, a helyi beszállítói lánc gyenge</p> <p>☹ Csekély a hálózati együttműködési hajlandósága a cégek körében</p> <p>☹ Szolgáltatás és kereskedelem lassú fejlődése, komoly versenytársak mellett</p> <p>☹ A piaci igényekre reagáló szakember utánpótlás nem megfelelő a térségben</p>

<p>munkakultúrája</p> <p>☺ A kis- és középvállalkozások száma jelentős, vállalalkozási hajlandóság nagy</p>	
Lehetőségek	Veszélyek
<p>⇒ Kedvező elhelyezkedés a Bécs-Pozsony-Győr-Budapest városhálózati csomóponti térség részeként</p> <p>⇒ Nemzetközi tőke egyik célpontja, jó hírnév a globális piacon</p> <p>⇒ Jelentős vállalati koncentrációra alapozott gazdasági térség definiálása, iparági együttműködések, hálózatok kialakítása cégek innovatív fejlesztéseinek támogatása</p> <p>⇒ Megújuló energiák hasznosítása és energiahatékonyság növelése költségsökkentés érdekében</p> <p>⇒ A határ közeli fekvésben rejlő lehetőségek jobb kihasználása</p> <p>⇒ Tatabánya-Tata-Oroszlány agglomerálódó térség együttműködésének erősítése</p>	<p>☹ Specializált termelést folytató nemzetközi vállalatok érzékenysége a világgazdasági folyamatokra</p> <p>☹ Egymással versengő ipari parkok a megyében</p> <p>☹ Az olcsó munkaerőre alapozott versenyelőny eltűnése, külföldi tőke gyorsuló kivonulása</p> <p>☹ Szakképzett munkaerő elvándorlása a térségből (Budapest, Győr, Székesfehérvár vonzó hatása)</p> <p>☹ A budapesti agglomeráció gazdasági erősödése</p>

4. táblázat: SWOT-analízis (Forrás: saját szerkesztés, a Tatabánya MJV ITS Megalapozó vizsgálat SWOT-Analízise alapján)

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

Környén a legnagyobb problémát az erős átmenő forgalom okozza, néhány adat a forgalmi adatokból:

8135 számú út 6+200 km szelvény (Környe tábla Tatabánya irányából): átlagos napi forgalom 10910 egységjármű/nap, 598 nehézgépjármű/nap

8119 számú út 48+450 km szelvény (Környe tábla Tata irányából) átlagos napi forgalom 4475 egységjármű/nap, 441 nehézgépjármű/nap

8135 számú út 7+170 km (a Polgármesteri hivatal előtt) átlagos napi forgalom 5586 egységjármű/nap, 327 nehézgépjármű/nap

8119 számú út 47+000 km (a vasúti sorompónál) átlagos napi forgalom 8146 egységjármű/nap 487 nehézgépjármű/nap

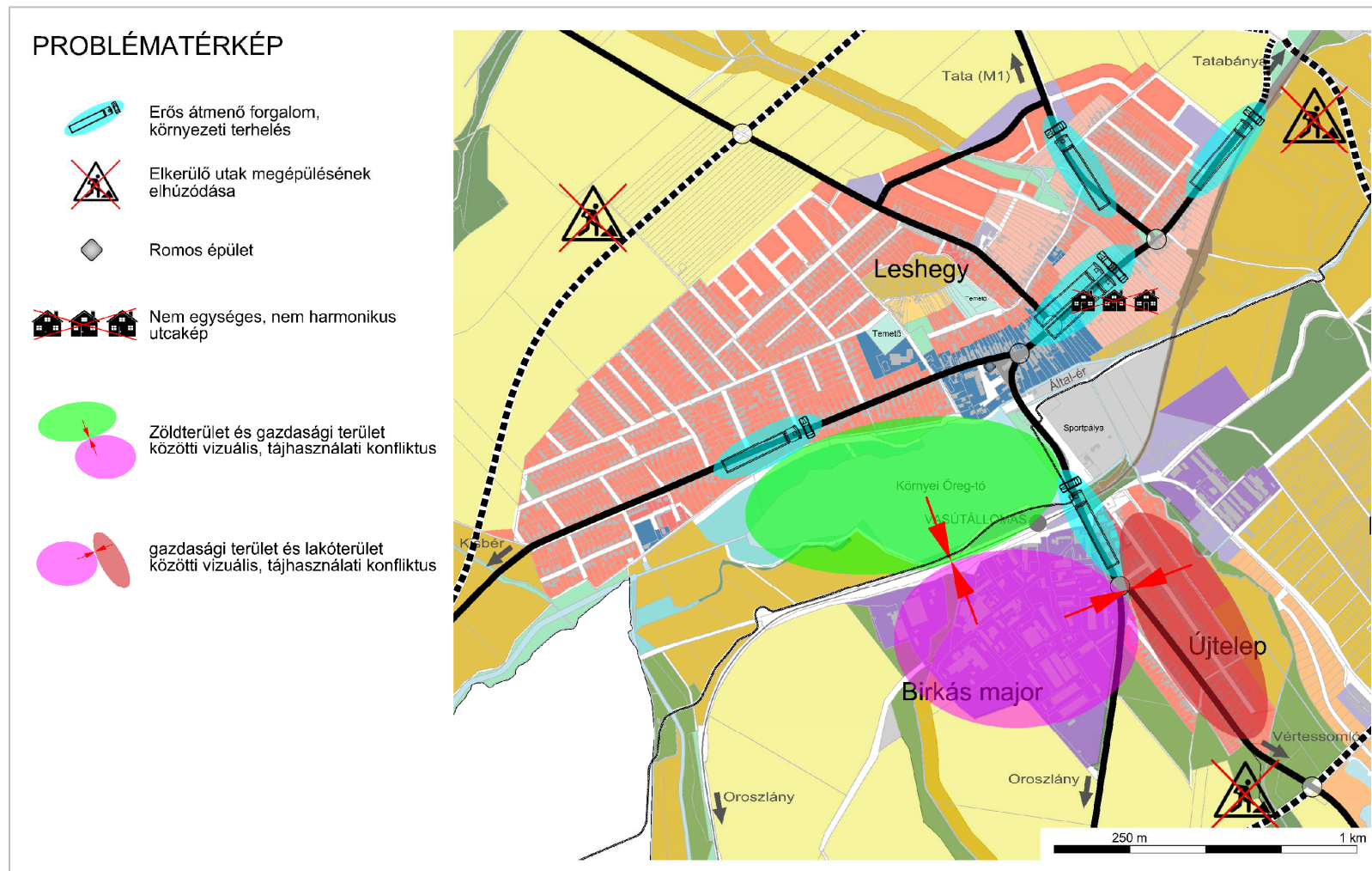
8119/8135 utak közös szakasza a gyalogátkelőhelynél: 12558 egységjármű/nap 768 nehézgépjármű/nap

Néhány referencia adat az összehasonlítás végett:

1 út Tatabánya Shell kútnál	5830 átlagos napi forgalom
M6 autópálya Dunaföldvárnál	9461 átlagos napi forgalom
M3 autópálya Görbeháza – Nyíregyháza között	12528 átlagos napi forgalom

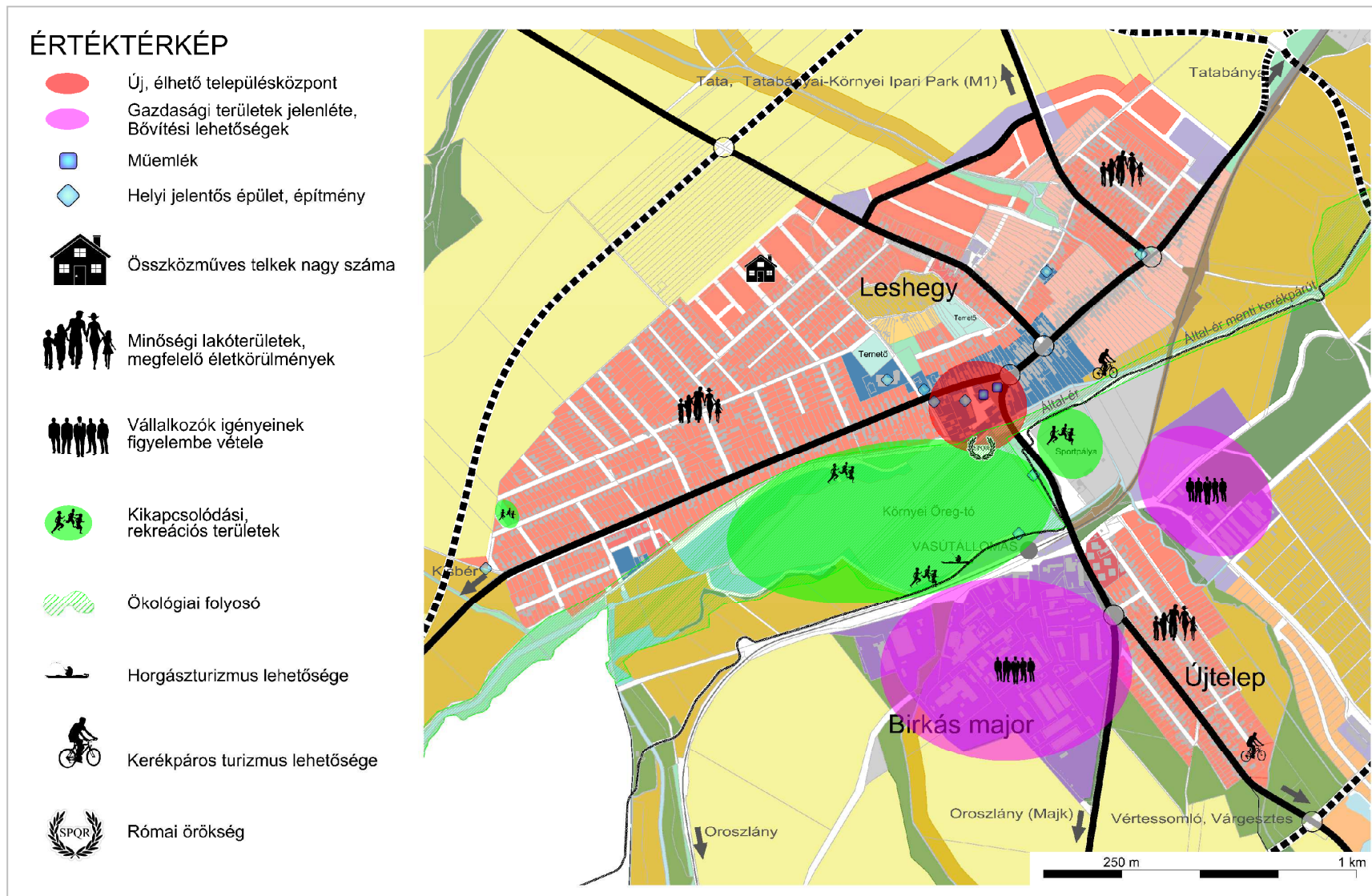
Tehát látható, hogy hatalmas forgalom megy át a településen minden nap, amely kihat a településképre, az épületek, utak műszaki állapotára, a környezetre, a lakóminóségre, szóval a településnek nagy szüksége lenne az elkerülő útra, amely tehermentesítené a településközpontot. Mindemellett a település egy élhető, család- és vállalkozóbarát község, amely az utóbbi években nagy fejlődésen ment keresztül. Az önkormányzat szeretné folytatni a fejlesztéseket azért, hogy még jobb körülményeket teremtsen mind az itt lakóknak, mind az ide látogatóknak.

3.2 Problématérkép/értéktérkép

71. ábra: Problématérkép⁵⁰

⁵⁰ Forrás: saját szerkesztés

72. ábra: Értéktérkép⁵¹

⁵¹ Forrás: saját szerkesztés

3.3 *Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek*

3.3.1 településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

73. ábra: *Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek*⁵²

⁵² Saját szerkesztés Google térkép alapján

Környe kül-és belterületén a településszerkezeti sajátosságok és a szerkezeti terv alapján 13 településrész került lehatárolásra.

3.3.1.1 Központi belterület

Itt találhatóak a legfontosabb intézmények, szolgáltatások (községháza, művelődési ház, általános iskola, óvoda, bölcsőde, orvosi rendelő, római katolikus és református templom, takarékszövetkezet, élelmiszerbolt stb.), tehát ténylegesen központi funkciókat lát el.

3.3.1.2 Leshegy

Leshegy Környén belül különleges helyet foglal el; lakóutcák veszik körül a döntően pincéket és szőlőskerteket magába foglaló meredek hegyoldalt, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a község alacsonyabban fekvő részeire, a környei Öreg-tóra és a Vértes lankáira.

3.3.1.3 Újtelep

Így nevezik a vasútvonaltól délre fekvő lakóterületet, a Béke téri lakások intenzív beépítésű területen épültek; nagyvárosias beépítés, a többi részén falusias beépítés jellemzi, idetartozik még egy üdülőterület is, amely viszont nagyrészt nem épült be. Rendelkezik saját orvosi rendelővel.

3.3.1.4 Birkás major

A településszerkezet lényeges elemét képezi a vasútállomástól délre fekvő ipari terület. A korábban egy egységet képező Mezőgazdasági Kombinát ma már több részre oszlik, amelyek közül a legjelentősebb, az utódvállalatnak tekinthető Környei Agráripari Rt., illetve a Transintertop nevű szállítmányozási vállalat is egyre jelentősebb hányadban van jelen a területen.

3.3.1.5 Környebánya

Volt bányakolónia, 2011-es adat szerint 271-en lakják. Itt található az erdei iskola, ill. vegyesbolt, autókereskedés, kb. 5 km-re található a központi belterülettől. A településrész külön közösségi házzal, helytörténeti gyűjteménnyel is rendelkezik.

3.3.1.6 Irtás puszta

Az oroszlányi és vértessomlói út között elhelyezkedő településrész; egy sertéstelep és néhány lakóház alkotja.

3.3.1.7 Repülőtér

A Kecskédi repülőtér területe átnyúlik Környe közigazgatási területére, Környén is található egy hangár.

A repülőtér talaja ösgyep, mely a nyári időszakban 25 tonna, a téli időszakokban 5 tonna teherbírású. A talajszinttől számított fél-egy méter vastagságú humuszréteg után köves, kavicsos, a vizet jól vezető rétegek következnek, így az esőzések után a talaj hamar visszanyeri teherviselő képességét. A repülőtér jelenleg vitorlázó és motoros repülőgépek fogadására, vitorlázó és motoros gép, sárkányrepülő, hőlégballon kiképzésre és ejtőernyős ugrások végrehajtására alkalmas.

A környei önkormányzat nem támogatná a reptér olyan irányú fejlesztését, amely nagyobb repülőtéri forgalmat generálna.

3.3.1.8 Öreghegy

A kisbéri úttól északra fekvő területen szőlőültetvények, kertek, pincék találhatóak. A központi belterülettől 3 km-re fekszik.

3.3.1.9 Homokdűlő

A vasúttól délre fekvő területen kertek foglalnak helyet, 2011-es adat szerint 188-an lakják. A központi belterülettől 3 km-re fekszik.

3.3.1.10 Patár puszta, Fácánkert

Különböző gazdasági területek és zártkertek alkotják, 29-en lakják, a központi belterülettől 4 km-re fekszik.

3.3.1.11 Tagyospuszta

Itt található a Vitéz Dinnyés Zsigmond Református Konferenciatelep, 112 fő lakja, 47 lakásban, a központi belterülettől 6 km-re fekszik.

3.3.1.12 Szentgyörgy puszta

Egy utcás településrész, amelyet körbevesz az ipari park, 109-en lakják, 51 lakás található itt, a központi belterület centrumától 7,0 km-re fekszik.

3.3.1.13 Ipari park

A Tatabányával közös ipari park egy része már beépült, építészeti szinten is színvonalas ipari épületekkel, az ipari park folyamatosan fejlődik, nagy érdeklődés övezi a befektetők részéről a kedvező adottságai miatt.

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Vállalatok a Tatabányai-Környei Ipari Parkban (T=tatabányai cégek, K=környei cégek, saját szerkesztés ill. forrás: iph.hu).....	46
2. táblázat: Helyi védett épületek, építmények, területek.....	92
3. táblázat: Tározó az Által-ér mentén (Forrás: vizeink.hu).....	100
4. táblázat: SWOT-analízis (Forrás: saját szerkesztés, a Tatabánya MJV ITS Megalapozó vizsgálat SWOT-Analízise alapján).....	109

Ábrajegyzék

1. ábra: Komárom-Esztergom megye átnézeti térképe (Forrás: KEM TFK).....	6
2. ábra: Komárom-Esztergom megye járási 2013-tól (Készült a VÁTI Nonprofit Kft. Informatikai Igazgatóságán).....	7
3. ábra: Városhálózat (Forrás: OFTK).....	9
4. ábra: A megye kistájai és tájszerkezete (Forrás: KEM TFK).....	12
5. ábra: A megyei települések népességszám 2001-2010 közötti változása (Forrás: KEM TFK).....	13
6. ábra: Új építésű lakások aránya 2005-2015 (százalék).....	14
7. ábra: Új építésű lakások aránya 2015 (térkép).....	14
8. ábra: Városhálózati csomópont (Forrás: KEM TFK).....	17
9. ábra: Az ország szerkezeti terve (Részlet, forrás: njt.hu).....	19
10. ábra: Ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és pufferterületének övezete (Részlet).....	20
11. ábra: Erdők övezete (Részlet).....	21
12. ábra: Térségi szerkezeti terv (Részlet).....	21
13. ábra: Földtani veszélyforrás övezete.....	22
14. ábra: Tatabánya MJV településszerkezeti tervének Környével határos részlete, 2018. április.....	23
15. ábra: Tata város településszerkezeti tervének Környével határos részlete, 2002. szeptember.....	23
16. ábra: Kecskéd község településszerkezeti tervének Környével határos részlete, 2001. december (2017. június).....	24
17. ábra: Lakónépesség száma 2005-2015 (fő).....	27
18. ábra: Lakónépesség száma 2015 (térkép).....	28
19. ábra: Természetes szaporodás 2005-2015.....	28
20. ábra: Természetes szaporodás 2015 (térkép).....	29
21. ábra: Környe nemzetiségi megoszlása 2011-ben (Saját szerkesztés, adatok forrása: ksh.hu).....	29
22. ábra: Korfa 2011(Részlet, forrás: korfa.hu).....	31
23. ábra: Öregedési mutató 2005-2015 (Részlet, forrás: teir.hu).....	31
24. ábra: Öregedési mutató (térkép) (Részlet, forrás: teir.hu).....	32
25. ábra: Környe vallási összetétele 2011-ben (Saját szerkesztés, adatok forrása: ksh.hu).....	32
26. ábra: Munkanélküliségi ráta (százalék) (Részlet, forrás: teir.hu).....	33
27. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma összesen (fő) (Részlet, forrás: teir.hu).....	34
28. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra, 2010-ig (db).....	34
29. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra, 2011-től (db).....	35
30. ábra: Régi környei képeslap (Forrás: postcards.arcanum.hu).....	38
31. ábra: Legnagyobb foglalkoztatók Környén, vállalatok rangsora a foglalkoztatottak száma szerint.....	47

32. ábra: Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra, 2011-től (db)	48
33. ábra: Ipari park vállalatának száma ágazatonként.....	49
34. ábra Komárom-Esztergom megye és térségének négyzetméterárai (2018. 04. forrás: ingatlanet.hu).....	52
35. ábra: Négyzetméter árak alakulása (családi házak, adatok forrása: ingatlanet.hu).....	53
36. ábra: Környe domborzata	59
37. ábra: Nemzeti ökológiai hálózat Környén.....	63
38. ábra: Védelemre érdemes területek Környe közigazgatási határain belül	66
39. ábra: Rókaluckyi-erdő.....	67
40. ábra: Patári-patak forrásvidéke.....	67
41. ábra: Erdőtagyos.....	69
42. ábra: Öreg kocsányos tölgy Erdőtagyoson.....	70
43. ábra: Zárt lösztölgyes	71
44. ábra: Öreg-hegyi löszgyep.....	72
45. ábra: Somlói-vízfolyás mente.....	73
46. ábra: Öreg-fácánkert.....	74
47. ábra: Homok-dűlő (alig maradtak gyepek)	74
48. ábra: Pörös-ér mente és Fácánkert	75
49. ábra: Kispátár melletti élőhelyek.....	76
50. ábra: Égerliget (Pörös-ér/Fácánkert)	77
51. ábra: Telekméret vizsgálat.....	79
52. ábra: Tulajdonvizsgálat (teljes település).....	80
53. ábra: Tulajdonvizsgálat (központi belterület).....	81
54. ábra: Tulajdonok megoszlása (teljes település).....	82
55. ábra: I. katonai felmérés 1783	84
56. ábra: II. katonai felmérés 1847.....	85
57. ábra: Kataszteri térkép 1885.....	86
58. ábra: Mai telekszerkezet vizsgálata.....	87
59. ábra: R. k. templom	88
60. ábra: R. k. plébánia.....	89
61. ábra: Volt Konkoly-Thege-Szabó-kúria átalakítva és eredeti formájában, 1961-ben.....	90
62. ábra: Körtemplom-rom.....	90
63. ábra: Környe vízellátása (Központi belterület észak).....	94
64. ábra: Környe vízvezetése (Központi belterület észak).....	95
65. ábra: Környe villamos ellátása (Központi belterület észak).....	96
66. ábra: Környe gázellátása (Központi belterület észak).....	97
67. ábra: Környe hírközlési ellátása (Központi belterület észak).....	98
68. ábra: Által-ér alsó víztest térképi ábrázolása (Forrás: vizeink.hu).....	99
69. ábra: Földtani veszélyforrás területe (Forrás: TEIR)	102
70. ábra: Vízerózióknak kitett terület (Forrás: TEIR)	103
71. ábra: Problématérkép.....	111
72. ábra: Értéktérkép	112
73. ábra: Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	113